

פרשת ויהי מקץ

א) * ויהי ה' מקץ, רבי חייא פתח ואמר, קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר אבן אפל וצלמות, האי קרא אתמר, ב' קץ שם לחשך, דא איהו קץ דשמאלא, דאיהו שאט בעלמא, ושאט לעילא, וקיימא קמי קביה, ואסטי, ב' וקטריג על עלמא, והא אתמר. ולכל תכלית הוא ב' חוקר, דהא כל עובדוי לאו אינון לטב, אלא לשיצאה תדיר, ולמענד כליה בעלמא.

ב) ד אבן אפל וצלמות, דא אבן נגף, דבה כשלין חייבין, וקיימא בהאי דאקרי, ב' ארץ עפתה כמו אפל. ת"ח ב' אית ארץ חיים לעילא, והאי איהו ארץ ישראל. ו אית ארץ לתתא ונקרא א' אפל וצלמות, ב' אפל דנפקא מארץ עפתה. מאי ב' אבן א' אפל וצלמות, דא הוא קץ, דאיהו מסטרא דחשך, וזהמא דדהבא, והא אתמר.

ג) תא חזי, כמה אית לון לבני נשא, לאסתכלא בפולחנא דקביה, ולאשתדלא באורייתא, יממא ולילי, בגין דינדעון ויסתכלון בפולחניה, דהא אורייתא איהי מכרוא בכל יומא קמיה דבר נש ואמרה, ד' מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו, והא אוקימנא מלי.

מסורת זוהר

א) (בראשית מ"א) ח"א קצד. ב) פרשת נח כ"ח ציון ד. ג) וירא ע"א ציון יוד. ד) (משלי ט') ח"ב רעב: ח"ג נה. פ.

חלופי גרסאות א' מוסיף מקץ שנתיים ימים ופרעה חלם והנה עומד על היאור. ב' וקטריג. ג' מוסיף חוקר ארץ אפל. ד' ארץ. ה' אית ארץ לעילא ואיהי ארץ החיים; אית ארץ החיים והאי איהו ארץ ישראל (רמיק אה"ב). ו' ליג ואית ארץ לתתא; אבל האי ארץ דאיהי לתתא איהו אוסל [חשך] וצלמות (הרמ"ק). ז' מוסיף אבן אפל. ח' ליג אפל דנפקא מארץ עפתה; ארץ חשך וצלמות מאי ארץ חשך דא. ט' ארץ. י' חשך; ארץ חשך וצלמות ת"ח אית ארץ חיים לעילא והאי איהו ארץ חשך וצלמות דא הוא קץ ואין בכל ספרי כ"י אבן אוסל וצלמות (ד"ז ואה"ל).

מאמר	הסולם	קץ שם לחשך
<p>א) ויהי מקץ: רבי חייא פתח ואמר, קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר אבן אפל וצלמות. מקרא זה בארוה. קץ שם לחשך, זה הוא קץ של השמאל, שאינו כולל מימין, שהוא השטן והוא מלאך המות (כ"ל פרשת נח דף כ"ח אות ע"ה בהסולם ע"ש) שהוא משוטט בעולם ומסית בני אדם לחטא, ומשוטט למעלה ועומד לפני הקביה ומססין ומקטריג על העולם. וכבר נתבאר. ולכל חכרית הוא חוקר, כי כל מעשיו אינם לטוב אלא לכלות תמיד ולעשות כליה בעולם. דהיינו שנוטל נשמות בני אדם ומסיתם.</p> <p>ב) אבן אפל וצלמות. זהו אבן נגף, (רש"י דף קצ"ג ע"א)</p>	<p>דהיינו השטן שנקרא אבן נגף, משום שבה נכשלים הרשעים, והיא עומדת בזו שנקראת ארץ עפתה כמו אפל. בוא וראה, יש ארץ החיים למעלה, וזהו ארץ ישראל, דהיינו הנוקבא דו"א. ויש ארץ למטה הנקראת אפל וצלמות דהיינו אפלה היוצאת מארץ עפתה, שהיא הנוקבא דקליפה, ומהו אבן אפל וצלמות, זהו קץ, שהוא מצד החשך, דהיינו השטן, שהוא פסולת הוהב. וכבר למדנו זה.</p> <p>ג) תא חזי כמה וכו': בוא וראה כמה יש לבני אדם להסתכל בעבודת הקביה, ולהשתדל בתורה ימים ולילות כדי שידעו ויסתכלו בעבודתו. כי התורה מכרזת בכל יום לפני</p>	<p>קץ שם לחשך</p>

(ד) וכד בר נש אשתדל באורייתא, ואתדבק בה, זכי לאתתקפא באילנא דחיי, דכתיב * עץ חיים וגו'. ותא חזי, כד בר נש אתתקף באילנא דחיי בהאי עלמא, אתתקף ביה לעלמא דאתי, דהא כד נשמתין ^ב נפקין מהאי עלמא, הכי אתתקנן להו דרגין לעלמא דאתי.

(ה) ^ה ת"ח, אילנא דחיי, איהו בכמה דרגין ^ג מתפרשן דא מן דא, וכלהו חד. ^ג דהא באילנא דחיי, אית דרגין אלין על אלין, ענפין, ועדין, קליפין, ^ד גופא דאילנא, שרשין. וכלא ^ה הוא אילנא. כגוונא דא, כל מאן דאשתדל באורייתא, איהו אתתקן ואתתקף באילנא דחיי.

(ו) וכל בני דמהימנותא ישראל, כלהון ^ז מתתקפין באילנא דחיי, כלהו אחידין באילנא ממש, מנהון בההוא ^ח גופא דביה, מנהון אחידן בענפין, מנהון בעלין, מנהון בשרשין, אשתכחו דכלהו אחידן באילנא דחיי. ואינון ^ט דמשתדלין באורייתא * כלהו אחידן ^י בגופא דאילנא. ובגין כך, מאן דאשתדל באורייתא, איהו אחיד בכלא, והא אוקמוה ואתמר.

(ז) ויהי מקץ, מאי מקץ. רבי שמעון אמר, ^{יא} אתר דלית ^{יב} בה זכירה. ודא הוא קץ דשמאלא, מאי טעמא, בגין דכתיב ^{יג} כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך. וכי הכי אתחזי ליה ליוסף צדיקא, דאיהו אמר כי אם זכרתני אתך,

דרך אמת

(ה) עיין בפסוקם נשמר הכתוב פסוק שני.

מסורת הזוהר

(א) ב"א רכ"ט ציון א'. (ב) בראשית מ'.

חלופי גרסאות ^א במקן. ^ב מתפרשין (אה"ל). ^ג נ"ג דהא (אה"ל). ^ד גופא. ^ה איהו. ^ו מהימנותא. ^ז מתתקפין. ^ח גופא. ^ט דמשתדלין. ^י בגופא. ^{יא} לא ליג אתר. ^{יב} יב ביה.

מאמר

לפני האדם, ואמרה. מי פתי יסור הנה וגו'. וכבר בארנו הדברים.

(ד) וכד בר נש וכו': וכשאדם עוסק בתורה ומתדבק בה, זוכה להתחזק בעץ החיים שהוא ז"א. שכתוב, עץ חיים וגו'. ובוא וראה, כשנן אדם מתחזק בעץ החיים בעולם הזה, הוא מתחזק בה לעולם הבא, וכאשר הנשמות תצאנה מעולם הזה, תתקנה להן מדרגות לעולם הבא.

(ה) תא חזי אילנא דחיי וכו': בוא וראה, עץ החיים, בכמה מדרגות הוא מתחלק זה מן זה. וכולם אחד. כי בעץ החיים יש מדרגות אלו על אלו, ענפים, עלים, קליפות, גוף האילן, ושרשים, והכל הוא אילן. כעין זה, כל מי שמשתדל בתורה, הוא מתתקן ומתחזק בעץ החיים. דהיינו בגופא דאילנא כמ"ש והולך.

(ו) וכל בני דמהימנותא וכו': וכל בני האמונה, ישראל, כולם מתחזקים בעץ החיים, כולם נאחזים באילן ממש, אלא מהם בגוף שבה מהם נאחזים בענפים, מהם בעלים, מהם שרשים. ונמצא, שכולם נאחזים בעץ החיים. ואלו העוסקים בתורה, כולם נאחזים בגוף

(דמויי דף קצ"ג ע"א * דף קצ"ג ע"ב)

הסולם

קץ שם לחשך

האילן, ומשום זה מי שעוסק בתורה הוא נאחז בכל האילן, כי גוף האילן כולל את כולו. וכבר בארוהו, ונלמד.

(ז) ויהי מקץ: שואל, מהו מקץ. ר' שמעון אמר, הוא מקום שאין בו זכירה, וזה הוא קץ של השמאל. מהו הטעם. משום שכתוב, כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך, ומקשה, וכי ראוי זה ליוסף הצדיק שיאמר, כי אם זכרתני אתך, ומשיב, אלא כיון שנשכח יוסף בחלומהו, אמר ודאי שהוא חלום דזכירה, והוא טעה בזה, כי בהקב"ה היה הכל.

פירוש, כבר ידעת שאין המוחין נשלמים אלא עם ביאת קו אמצעי, שמקודם לכן יש מחלוקת בין ב' הקוין, שכל אחד רוצה לקיים שליטתו ולבטל הארת הבריו. שהימין רוצה רק בהארת החסדים ומבטל הארת החכמה שבשמאל והשמאל רוצה רק בהארת החכמה, ומבטל הארת החסדים, עד שבא קו האמצעי ומכריע ביניהם וכוללם זה בזה ומקיים הארת שניהם, כל אחד לשי דרכו (כג"ל וישלח דף ל"ט ד"ה ויעקב) אמנם יש בזה ב' מיני התכללות, התכללות הא', שהארת השמאל נכללת בימין, והימין

שולט

אלא כיון דאסתכל יוסף בחלמיה, אמר ודאי חלמא דזכירה איהו, ואיהו טעה בהאי, דהא ביה בקב"ה הוי כל"א.

(ח) וע"ד אתר דהוה ביה נשיו קם קמיה, מה כתיב * ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו. כיון דאמר ולא זכר שר המשקים, מהו וישכחהו. אלא וישכחהו אתר דאית ביה שכחה, ודא הוא קץ דסטרא דחשך. שנתים ימים, מאי ט' שנתים. דתב דרגא, לדרגא דאית ביה זכירה.

(ט) ופרעה חולם והנה עומד על היאר, דא חלמא דיוסף הוה, בגין דכל נהר דיוסף הצדיק איהו, ורזא דא ד' הוי, האי מאן דחמי נהר בחלום, חמי שלום, דכתיב ד' הנני נוטה אליה כנהר שלום.

מסורת הזהר

(א) שם. (ב) שם מ"א. (ג) (ישעיה ס"ו) ח"ג רז:

חלומי גרסאות ה' מוסף שנתים ימים. ז' ליג הוי (אה"ל).

קץ שם לחשך

הסולם

מאמר

כתוב, ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו, ומקשה, כיון שאומר ולא זכר שר המשקים, למה לו לומר וישכחהו. ומשיב, אלא וישכחהו. מורה, על המקום שיש בו שכחה. וזה הוא שנקרא, קץ, של צד החשך. שנתים ימים, שואל, מהו שנתים, ומשיב, שהמדרגה דשכחה, חזרה בזה הזמן למדרגה שיש בה זכירה.

פירוש, כי כל עוד, שלא נעשה ההתכללות הב' למוחין דזכירה, עומדת קליפה דשכחה בקו שמאל הנקראת קץ הימים, כי בכח התכללות הב' חוזר מקום השכחה, ונעשה למקום הזכירה. וז"ש ועל דא, שכל דברי החלום היו בהקב"ה, דהיינו בהתכללות הא', אתר דהוה ביה נשיו קם קמיה, עמד לפניו המקום של שכחה, שבמקום זה מתגלה אח"כ המוחין דזכירה כנ"ל. וז"ש, אלא וישכחהו, אתר דאית ביה שכחה, כי ניתנה השליטה אל הקליפה דשכחה, ודא הוא קץ דסטרא דחשך, והיא נקראת קץ שבצד החשך, דהיינו שבצד שמאל, שמטרם ההתכללות הוא חשך. שנתים ימים, מאי שנתים, דתב דרגא לדרגא דאית ביה זכירה, צירוף שלם של תקון, נקרא שנה, ובכדי שתחזור מדרגת השכחה ותעשה למדרגת הזכירה, צריכים לב' התכלליות, כנ"ל, שה"ס ב' שנים שאומר הכתוב, שאח"כ, ופרעה חולם, אשר החלום של פרעה כבר היה בבחינת התכללות הב' כמ"ש והולך.

(ט) ופרעה חולם והנה עומד על היאור; זה הוא חלום של יוסף היה, דהיינו חלום של

שולט. דהיינו שמאיר רק בחסדים מכוסים מחכמה, והוא מדרגת ז"א, שאע"פ שיש לו חכמה משמאל מ"מ אינו משחמש בו, כי חפץ חסד הוא. התכללות הב' הוא, ששניהם נכללים זה בזה, ושניהם שולטים בהתכללות אחת שהימן מאיר בהארת החכמה הנק' חסדים מגולים, והשמאל מאיר בהארת החסדים, והוא מדרגת יסוד דז"א, דהיינו קו אמצעי המאיר מחזה דז"א ולמטה, והיא מדרגת המוחין שבשליטת יוסף, ונק' מוחין דזכירה.

וזה אמרו, אלא כיון דאסתכל יוסף בחלמיה, אמר, ודאי חלמא דזכירה איהו, כיון שנסתכל יוסף שכבר נמשך קו האמצעי במוחין העליונים, כמו שנרמז בהכתוב, ובגפן שלשה שרינונים, שה"ס ג' קוין, (כנ"ל וישב אות רס"ג) חשב שכבר יש כאן התכללות הב', הנ"ל, שנק' מוחין דזכירה, שהם המוחין השלמים המגלים שליטת יוסף, וע"כ אמר בדרך בטחון וידיעת העתידות, כי אם זכרתי אתך כאשר ייטב לך, כלומר שהמוחין דזכירה יתגלו בשוה עם קיום החלום של שר המשקים, שזסור"ה כי אם זכרתי אתך, דהיינו ביחד עמו, אב"ה, ואיהו טעה בהאי, דהא ביה בקב"ה הוי כל"א, אבל הוא טעה בזה, כי עוד לא היה כאן אלא בחינת התכללות הא', וכל דברי החלום, היה הכל בו בהקב"ה, דהיינו בז"א, שה"ס חסדים מכוסים, ועוד לא היה התכללות הב' שהיא מוחין דזכירה, שהם בחינת שליטתו של יוסף, כנ"ל.

(ח) וע"ד אתר דהוה וכו': ועל כן, המקום שהיה בו שכחה, קם כנגדו, מה

(נדפסו דף קצ"ג ע"ב)

(י) ויהי מקץ שנתים. רבי חייא פתח ואמר, * מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה, תא חזי, כד ברא קב"ה עלמא עלאה, אתקין כלא כדקא יאות, ואפיק נהורין עלאין ⁶ מנהרין לכל סטרין, וכלא איהו חד, וברא שמים דלעילא, וארץ דלעילא, לאתקנא כלהו כחדא, לתועלתא נ דתתאי.

(יא) ת"ח, מלך במשפט יעמיד ארץ, מאן מלך. דא קב"ה. במשפט: דא יעקב, דאיהו י קיומא דארעא, ועל דא ו' אתון מן ה' עלאה, ה' תתאה ⁶ אתונת מן ו', דקיומא דארעא איהו במשפט, דהא משפט יעמיד ארץ בכל תקונני, וזן לה.

(יב) ד"א, מלך: דא קב"ה. במשפט: דא יוסף, יעמיד ארץ: דכתיב ³ וכל הארץ באו מצרימה לשבור אל יוסף, ובגין דקב"ה אתרעי ביה ביעקב, עבד ליה ליוסף שטיטא על ארעא.

(יג) רבי יוסי אמר, מלך: דא יוסף. במשפט יעמיד ארץ: דא יעקב, דהא עד לא אתא יעקב למצרים, לא הוה קיומא בארעא, מגו כפנא. כיון דאתא יעקב למצרים, בזכותיה אסתלק כפנא, ואתקיים ארעא.

(יד) ד"א מלך במשפט יעמיד ארץ: דא דוד מלכא, דכתיב ³ ויהי דוד עושה משפט ⁶ וצדקה לכל עמו, ואיהו קיים ארעא, ובזכותיה קיימא לבתר דנא. ¹ ואיש תרומות יהרסנה: דא רחבעם.

מסורת הזהר

(א) (משלי כ"ט) ח"א רלב: רלו. ח"ג מ: ב) בראשית מ"א. ג) (שמואל ב' ח') ח"ב רעה: ד) (משלי כ"ט) לעיל ציון א.

חלופי גרסאות ⁶ מנהרין. ³ דלתתאי; דלתתא (אה"ל). ¹ נ קיימא. ¹ ל"ג תתאה. ⁶ אתון. ¹ משפט. ¹ ל"ג דא יעקב. ⁶ וצדקה ונוי.

מאמר

הסולם

ויהי מקץ

מן ה' עליונה דסם הויה, שהיא בינה. ה' תחתונה דסם הויה, שהיא הנוקבא ניוזנת מן ו' שהוא ז"א שקיומה של הארץ הוא במשפט, שהוא ז"א, כי המשפט יעמיד ארץ בכל תקוניה ומזין אותה.

(יב) ד"א מלך וכו': פירוש אחר. מלך זהו הקב"ה. במשפט זה יוסף, יעמיד ארץ שכתוב, וכל הארץ באו מצרימה לשבור אל יוסף. ומשום שהקב"ה חפץ ביעקב, עשה את יוסף מושל על הארץ.

(יג) ר' יוסי אמר וכו': ר"א, מלך זה יוסף, במשפט יעמיד ארץ זה יעקב, כי כל עוד שלא בא יעקב למצרים לא היה קיום לארץ מחמת הרעב, כיון שבא יעקב למצרים, בזכותו, נסתלק הרעב ונתקיימה הארץ.

(יד) ד"א מלך וכו': פירוש אחר. מלך במשפט יעמיד ארץ זהו דוד המלך, שכתוב, ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל

של זכירה המגלה שליטתו של יוסף כנ"ל, משום שכל נהר הוא יוסף הצדיק, וזה סוד, שכל מי שרואה נהר בחלום הוא רואה שלום, שהוא מדרגת יסוד, דהיינו יוסף, שכתוב, הנני נוטה אליה כנהר שלום. הרי שנהר רומז על יוסף.

(י) ויהי מקץ שנתים: ר' חייא פתח ואמר, מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה. בוא וראה, כשברא הקב"ה את עולם העליון, שהיא בינה, התקין הכל כראוי, והוציא אורות עליונים המאירים מכל הצדדים, שהם ג' הקוין, והכל הוא אחד. וברא שמים של מעלה, שהוא ז"א, וארץ שלמעלה שהיא הנוקבא, שיתוקנו כולם כאחד, הבינה וו"ן, לתועלת התחתונים.

(יא) ת"ח מלך במשפט יעמיד ארץ: מי הוא מלך. זה הוא הקב"ה. שהוא בינה. במשפט זה הוא יעקב, דהיינו ז"א, שהוא קיומה של הארץ, ועל כן ו' דסם הויה, שהיא ז"א, ניוזן (דפווי דף קצ"ג ע"ב)

(טו) תא חזי, קב"ה בגיניהון דצדיקיא, אע"ג דפורענותא אתגור על עלמא, א מתעכבא בגיניהון, ולא שלטא על עלמא. כל יומי דדוד מלכא, אתקיימא ארעא בגיניה, לבתר דמית אתקיימא בזכותיה, דכתיב * וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי. כגוונא דא, כל יומי דיעקב, וכל יומי דיוסף, לא שלטא פורענותא בעלמא.

(טז) תא חזי מלך במשפט יעמיד ארץ: דא יוסף. ואיש תרומות יהרסנה: דא י פרעה, דהא בגין דאקשי לביה י לגבי י דקב"ה, חריב ארעא דמצרים. ו ובקדמיתא ו על ידא דיוסף אתקיים ארעא, בההוא חלמא דחלם, דכתיב ויהי מקץ שנתים ימים ו וגו'.

(יז) ויהי מקץ ו וגו'. ר' אלעזר פתח ו ואמר, י חי ה' וברוך צורי וירום אלהי ישעי. אלוהי כתיב, י בוי"ו. האי קרא אית לאסתכלא ביה, חי ה': דא חי צדיקא יסודא דעלמא, דאקרי חי יא דעלמין. וברוך צורי: דא י הוא דכתיב י ברוך ה' צורי, ודא עלמא דאתקיים עליה צדיקא י דא. וירום אלהי ישעי. וירום: דא עלמא עלאה. אלוהי בוא"ו: דא שמים, כד"א י השמים שמים לה'.

מסורת הזהר

(א) מלכים ב' כ'. (ב) (תהלים י"ח) ח"א קסד. (ג) שם קמד. (ד) ב"א דף קצ"ג ציון ד. חלופי גרסאות א מתעכבן. ב מוסיף פרעה בימי משה. ג לגביה. ד קביה. ה בקדמיתא. ו ועל. ז ל"ג וגו'. ח שנתים ימים ול"ג וגו'. ט ל"ג ואמר. י בוא"ו. יא דעלמין. יב הוד. יג דא, אלהי ישעי דא עלמא (אח"כ).

מאמר

הסולם

הארץ באותו החלום שחלם פרעה, שכתוב, ויהי מקץ שנתים ימים וגו'.

(יז) ויהי מקץ ו וגו': ר' אלעזר פתח ואמר, חי ה' וברוך צורי וירום אלוקי ישעי. אלוקי כתוב עם ו'. מקרא זה יש להסתכל בו. חי ה', חי זה, הוא צדיק יסוד עולם. דהיינו יסוד דו"א, הנקרא חי העולמים. וברוך צורי, זהו שכתוב, ברוך ה' צורי, שהוא העולם. דהיינו הנוקבא, המתקיים על צדיק הזה. כלומר, שהצדיק שהוא יסוד דו"א משפיע לה, והיא מתקיימת. וירום אלוקי ישעי. וירום, זהו עולם העליון, דהיינו בינה. אלוקי עם ו', זהו שמים, דהיינו דו"א, כמש"א השמים שמים לה'.

פירוש. במקרא זה מבואר שלמות השפעת היסוד הנקרא חי העולמים, אל הנוקבא. הנקראת עולם ונקראת צור. שהוא בזמן שמתחברות ביסוד. ב' מדרגות העליונות, שהם בינה וז"א, שהבינה מתלבשת בז"א, עם מוחותיה, ואז הם משפיעים אל היסוד, והוא משפיע אל הנוקבא, שממנה מקבלים כל התחתונים. ושיעור הכתוב, חי ה' וברוך צורי, מת

לכל עמו. והוא קיים הארץ בחייו, ובזכותו היא עומדת לאחר מכאן. דהיינו לאחר סטירתו מן העולם. ואיש תרומות יהרסנה, זהו רחבעם. פירוש. שאיש תרומות, פירושו איש גאה, ורחבעם התגאה שאמר, אבי יסר אתכם בשוטים ואני בעקרבים (מלכים י"ב), ע"כ נקרעה ממלכתו.

(טו) תא חזי קב"ה וכו': בוא וראה, הקב"ה בשביל הצדיקים, אף על פי שהעונש כבר נגזר על העולם הוא מתעכב בשבילם, ואינו שולט על העולם. כל ימיו של דוד המלך נתקיימה הארץ בשבילו, לאחר שמת נתקיימה בזכותו, שכתוב, וגנותי וגו' למעני ולמען דוד עבדי. כעין זה, כל ימיו של יעקב וכל ימיו של יוסף, לא שלטו עונשים בעולם. כי פסק הרעב בשבילם, ונתעכב שעבוד מצרים.

(טז) תא חזי מלך וכו': בוא וראה, מלך כמשפט יעמיד ארץ, זה יוסף, ואיש תרומות יהרסנה. זה פרעה כי משום שהקשה את לבו כנגד הקב"ה, נחרבה ארץ מצרים. ומקודם לכן, על ידי יוסף נתקיימה (דו"ו"ו דף קצ"ג ע"ב)

מקץ

יח) ת"ח א ברוך אדנ"י יום יום יעמס לנו, ברוך אדנ"י, באל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, והאי קרא רזא דחכמתא איהו. יום יום: אלו שנתים ימים, כד"א * ויהי מקץ שנתים ימים. ופרעה חולם והנה עומד על היאור, רזא איהו, כמה דאתמר דא יוסף, ו דנהר דא, יוסף הצדיק ו הוא. יט) והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות מראה ובריאות בשר ותרעינה באחו. והנה מן היאור, דהא מנהר דא ו אתברכאן כל אינון דרגין דלתתא, בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק, איהו אשקי וזן לכלא, ויוסף איהו נהר, ואתברכא כל ארעא דמצרים בגיניה. כ) ות"ח, ההוא נהר שבע דרגין אתשקיין ואתברכין ו מניה, ואלין אינון יפות מראה ובריאות בשר. ותרעינה באחו: בחבורא באחיותא דלא אשתכח בהו פרודא, וכלהו לשבחה ו קיימין, דהא כל הני דרגין שבע דקאמרן, רזא איהו, כד"א ו את שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך וגו'. ו וע"ד שבע פרות יפות מראה, ולקבל דא כתיב, ו שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך ו וגו'.

מסורת הזהר

א) (ההלים ס"ח) ח"א רנא: ח"ב סב. ז"ח ח' טג שס. ב) בראשית מא. ג) (אסתר ב') ח"ב רס: ח"ג רנא. רנד. ת"ז בהקדמה ט. ד) שם א'. חלופי גרסאות א) מוסיף כד"א כרוך. ב) ל"ג ופרעה חולם. ג) דכל נהר: דכל נהר יוסף הצדיק. והנה (אה"ל) ד איהו. ה) אתברכין; מתברכין. ו בגיניה. ז) קיימין. ח) ל"ג מן וע"ד עד ולקבל (אה"ל) ט ל"ג וגו'.

הסולם

מאמר

ויהי מקץ

הכתוב: ויהי מקץ שנתים ימים, היינו אחר שנתקנו שנתים הימים, שהם ב' המדרגות בינה וז"א, ופרעה חולם והנה עומד על היאור, או נשלם היאור שה"ס יוסף שהוא יסוד, והוא משפיע אל הנוקבא, שה"ס ז' פרות, וז"ש והנה מן היאור, עולות שבע פרות וגו' שהוא הנוקבא. כמו שהזהר מפרש והולך. יט) והנה מן היאור עולות וגו': והנה מן היאור, כי מנהר זה, שהוא יסוד, מתברכות כל המדרגות שלמטה, משום שאותו מנהר הנמשך ויוצא מעדן שהיא בינה, משקה ומזין לכל, ויוסף, שהוא יסוד, המקבל מבינה על ידי ז"א, כנ"ל, הוא נהר, שכל ארץ מצרים מתברכת בשבילו.

כ) ות"ח ההוא נהר וכו': ובוא וראה, נהר ההוא, דהיינו היסוד, ז' מדרגות, של הנוקבא, מחנ"ת נהי"מ שבה, המתפשטות ממנה ועומדות בעולם הבריאה, נשקות ומתברכות ממנו, ואלו הן שבע הפרות, יפות מראה ובריאות בשר, ותרעינה באחו, היינו בחבור באחיה, שלא נמצא בהן פירוד, וכולן לשבח הן עומדות, שאין משהו יניקה מהן לט"א, כי כל אלו שבע המדרגות

מתי משפיע חי העולמים שהוא יסוד, והצור שהוא הנוקבא מתברך ממנו, הוא, בעת וירום אלוקי ישע', שז"א הנק' אלוקי עם ו' מתרומם עם התלבשות הבינה בו, כי וירום רומז על בינה, כי כאשר היסוד מקבל מבי' מדרגות הללו, יש לו היכולת להשפיע אל הנוקבא. יח) ת"ח ברוך אדנ"י יום יום וגו': ברוך אדנ"י, השט כתוב, באלף דלת גון יוד, הרומז על הנוקבא, ומקרא זה סוד החכמה הוא. יום יום, ה"ס שנתים ימים, שהם ב' המדרגות: בינה וז"א, שאין הנוקבא מתברכת זולתה, כנ"ל בדבור הסמוך, כמש"א, ויהי מקץ שנתים ימים, ופרעה חולם והנה עומד על היאור, הוא סוד כמו שלמדנו, (לעיל אות ט') שזהו יוסף, כי נהר הוא יוסף הצדיק.

פירושו, כי מביא כאן ראייה שניה, שאין הנוקבא מתברכת מן היסוד, זולת בשעה שמתחברות בו ב' המדרגות עליונות בינה וז"א, כי הכתוב אומר ברוך אדנ"י, הוא מכת, יום יום, שמתחברים בה ע"י היסוד, בינה וז"א שה"ס שנתים ימים, ואז יעמס לנו האל, שהוא הנוקבא, ישועתנו סלה, ובוה מבאר

(רס"ו דף קצ"ג ע"ב *) דף קצ"ד ע"א

(כא) רבי יצחק אמר, שבע פרות הטובות, דרגין ^א אינון עלאין על אחרנין. ושבע הפרות הרעות, דרגין אחרנין דלתתא. אלין מסטרא דקדושה, ואלין מסטרא דמסאבא.

(כב) * שבע השבלים, רבי יהודה אמר, אלין קדמאי, אינון טבין. בגין דאינון מסטרא דימינא, דכתיב ביה כי טוב, ואלין ^ב בישין אינון לתתא מנייהו. שבע השבלים אינון מסטרא דדכיו, ^ג ואלין מסטרא דמסאבו, וכלהו דרגין קיימין על אלין, ואלין לקבל אלין, וכלהו קא חמא פרעה בחלמיה.

(כג) א"ר ייסא, וכי להווא חייבא דפרעה אחזיין ליה כל ד הנני. א"ל ר' יהודה, כגוונא דלהון חמא, דכמה דרגין על דרגין, אלין לקבל אלין, ואלין על אלין, ואיהו חמא באינון דרגין דלתתא.

(כד) והא חנינן, דהא כמה דאיהו בר נש, הכי אחזיו ליה בחלמיה, והכי חמי, ונשמתא הכי סלקת ^ד לאשתמודעא, ^ה כל חד וחד כפום דרגיה כדקא חזי ליה, ובגי"כ פרעה חמא כדקא חזי ליה, ולא יתיר.

(כה) ויהי מקץ וגו', רבי חזקיה פתח ^ו ואמר ^ז לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים. ת"ח, כל מה דעבד קב"ה לתתא. לכלא שוי זמנא וזמן ^ח קצוב, זמן שוי לנהורא ולחשוכא, זמנא שוי לנהורא דשאר עמין, דאינון שלטין השתא על עלמא. וזמנא שוי לחשוכא, דאיהו גלותא דישראל, תחות

מסורת הזהר

(א) בראשית מ"א. (ב) (קהלת ג') ח"ג נח: ת"ז חס"ט.

חלופי גרסאות א' אלין (אה"פ); ב' עלאין אינון. ג' אינון בישין. ד ושבע (אה"פ). ד האי. ה לאשתכחא (אה"פ) ו מוסיף ואשתכחא כל. ז ליג ואמר. ח קציב.

ויהי מקץ

הסולם

מאמר

אלו. ואלו לעומת אלו. וכולן ראה פרעה בחלומה.

(כג) אמר ר' ייסא וכו': וכי לאותו רשע, לפרעה, הראו לו כל אלו המדרגות, א"ל ר' יהודה. כדמיון שלהם ראה, ולא עצמות המדרגות. כי כמה מדרגות על מדרגות, אלו לעומת אלו ואלו על אלו, ופרעה ראה באלו המדרגות שלמטה.

(כד) והא חנינן וכו': וכן למדנו, כי כפי מה שהוא האדם, כן מראים לו בחלומה, וכן רואה, וכן עולה הנשמה להשיג, כל אחד ואחד כפי מדרגתו כראוי לו. וע"כ פרעה, ראו. כראוי לו ולא יותר.

(כה) ויהי מקץ וגו': ר' חזקיה פתח ואמר, לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים. בוא וראה, כל מה שעשה הקב"ה למטה, שנו לכל זמן, וזמן קצוב. זמן שם לאור וחשך, זמן שם לאור שאר העמים, חוץ מישראל, שהם שולטים עתה על העולם, וזמן שם לחשך.

שהוא

שאמרנו, הן סוד, כמש"א, ואת שבע הנערות הראויות לתת לה וגו', שה"ס ז' היכלות דבריאה שכולן לשבח, וכן הן שבע פרות יפות מראה, כולן לשבח. ולעומת זה כתוב, שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך וגו', שו' הללו, אינם כולם לשבח, אלא שיש בהם חלק לכחות הטומאה, שה"ס שבע פרות הרעות.

(כא) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, שבע פרות הטובות, הן מדרגות העליונות על מדרגות אחרות, ושבע פרות הרעות, הן מדרגות אחרות שלמטה. אלו העליונות הן מצד הקדושה, ואלו החתונות הן מצד הטומאה.

(כב) שבע השבלים: ר' יהודה אמר, אלו ז' שבלים הראשונות הן טובות, משום שהן מצד ימין שכתוב בו כי טוב, ואלו ז' שבלים הרעות הן למטה מהן. שבע השבלים הטובות הן מצד הטהרה, ואלו הרעות הן מצד הטומאה. וכולן הן מדרגות העומדות אלו על

(רש"י דף קצ"ד ע"א)

שלטנוחא דלהון, זמנא שוי קב"ה לכלא, בג"כ לכל זמן ועת לכל חפץ. מאי ועת לכל חפץ. ה זמנא ועדן הוא לכלא, לכל ההוא רעותא דאשתכח נ לתתא.

(כו) ד"א ועת לכל חפץ, מאי נ עת. כדכתיב * עת לעשות ליי הפרו תורתך. וכתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש. ואיהו דרגא ממנא, והא אוקמוה. ובג"כ עת איהו ממנא, לכל חפץ תחת השמים. ויהי מקץ שנתים ימים, מסטרא דההוא קץ דחשך, חמא פרעה ז בחלמיה, ומתמן ידע ואתגלי ליה ההוא חלמא.

(כז) ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטמי מצרים ואת כל חכמיה וגוי. ותפעם רוחו. מאי ותפעם. רבי יוסי אמר, הא אוקמוה בפרעה כתיב ותפעם, ובנוכדנצר כתיב ותתפעם, ואוקמוה דהא בפרעה כתיב ותפעם, בגין דהוה ידע חלמא, ופשרא לא הוה ידע, אבל נבוכדנצר, חמא חלמא, וחמא פשרא, ואתנשי ה כלא מניה.

(כח) אבל ת"ח, ותפעם רוחו, כד"א לפעמו, דהוה אתי רוחא ואזיל. ואתי ואזיל ולא הוה מתישבא עמיה עדיין כדקא יאות, ועל דא כתיב ו תחל רוח יי לפעמו, ו דכדין הוה שירותא. אוף הכא רוחיה אתער ביה, ואזיל ואתער, ולא הוה מתישבא עמיה למנדע. נבוכדנצר ו ותתפעם רוחו, ו באתערותא הוה אתער על חד ה תרין, ו ואזלין, ותייבין, ודא הוה כד"א ו כפעם בפעם, פעם בהאי, * ופעם בהאי, ולא מתישבא ו דעתיה ו ורוחיה.

מסורת הזהר

(א) וירא ק"ל ציון א'. (ב) לך ל"ב ציון א'. (ג) בראשית מ"א. (ד) (שופטים י"ג) ח"א רמג : (ה) דניאל ב'. (ו) וישלח דף ט' ציון ו'.

חלופי גרסאות א עונו הוא ול"ג זמנא ועדן. ב ל"ג לתתא (אה"ל). ג ועת. ד חלמיה. ה מניה כלא. ו כדין. ז אתער באתערותא תרין; ח אתער באתערותא תבין; ט באתערותא אתער תרין. ט תבין. ט מוסיף חייבין ואזלין; באתערותא הוה אתער תבין ואזלין ותבין (אה"ל). י ל"ג דעתיה, וז ל"ג ורוחיה; רוחיה ול"ג דעתיה.

הסולם

מאמר
הוא גלות ישראל תחת שליטתם, זמן שם הקב"ה לכל, וע"כ לכל זמן, ועת לכל חפץ, שואל מהו ועת לכל חפץ, ומשיב, ששירותו זמן ועת לכל, לכל חפץ שנמצא למטה. כלומר, לכל הטוב שנמצא למטה יש עת וזמן קבוע.

(כו) ד"א. ועת לכל חפץ; שואל מהו עת, ומשיב הוא כמו שכחוב. עת לעשות לה' חסרו תורתך, וכתוב, ואל יבא בכל עת אל הקדש. והיא מדרגה הממונה על הנהגת העולם, דהיינו הנוקבא, וכבר בארוה, וע"כ מירוש הכתוב הוא, עת, שהיא הנוקבא, היא ממונה לכל חפץ תחת השמים.

ויהי מקץ שנתים ימים: מצד אותו קץ דחשך, כי שם זמן קצוב לאור וחשך כנ"ל, (דפוסי דף קצ"ד ע"א) * (דף קצ"ד ע"ב)

ראה פרעה בחלומו, ומשם ידע ונגלה לו החלום. (ועי' לעיל ט' נח דף כ"ח ד"ה קץ).
מאמר ותפעם רוחו
(כז) ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח וגוי: שואל מהו ותפעם, ר' יוסי אמר הרי בארוה, בפרעה כתוב, ותפעם, ובנוכדנצר כתוב ותתפעם ובארוה, שע"כ כתוב בפרעה ותפעם, משום שהיה יודע החלום ורק הפתרון לא היה יודע, אבל נבוכדנצר ראה החלום וראה הפתרון, והכל נשכח מסנו. ע"כ כתוב ותתפעם.
(כח) אבל ת"ח, ותפעם רוחו: הוא כמ"ש א, ותחל רוח ה' לפעמו, שהרוח היה בא והולך, בא והולך, ועוד לא היה מתישב בו כראוי, וע"כ כתוב, ותחל רוח ה' לפעמו, כי אז עוד היה בהתחלה של השראת הרוח. אף כאן הרוח

מקץ

ט

(ט) * וישלח ויקרא את כל חרטומי מצרים, אליו חרשיו. ואת כל חכמיה, אליו (ה) חכמיני בטיירא, וכלהו הוו ^ב מסתכלין למנדע ^ג ולא יכילו ^ד לאדבקא.

(ז) אמר רבי יצחק, אע"ג דאתמר דלא אחזיין ליה לבר נש אלא בההוא דרגא דיליה, שאני ^ד למלכים, דאחזיין ^ה לון מלין עלאין, ומשניין מבני נשא אחרנין, כמה דמלכא דרגיה עלאה על כל שאר אחרנין, הכי נמי אחזיאו ליה בדרגא עלאה על כל שאר אחרנין, כד"א ^ב את אשר האלהים עושה הראה את פרעה. אבל לשאר בני נשא לא גלי לון קב"ה, מה דאיהו עבד, בר לנביאי, או לחסידי, או לחכמי דרא, והא אוקמוה.

(א) ת"ח, כתיב ^ב אותי השיב על כני ואותו תלה, מכאן דחלמא אזיל בתר פישרא, השיב על כני ^ג מאן, אלא ^ד דא יוסף. ואותו תלה, בההוא פישרא דקא פשר ליה, ^ה וכתיב ^ו ויהי כאשר פתר לנו כן ^ז היה.

(ב) וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור וגו'. רבי אבא פתח ^א ואמר ^ב רוצה יי את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה ^ג קב"ה, אתרעי בהו בצדיקיא, בגין דצדיקיא אינון ^ד עבדין ^ה שלמא לעילא, ^ו ועבדי

דרך אמת

(ח) חכמים חזי ככזים עקן בנסיקהא דפרי מה היסה חכמתן של בני קדם שהיו יודעים במזל וערומים כפייר מלי סייר אסתלונגין היו והיינו חזים כככזים, ^ב ולא היו יכולים להשיג.

מסורת הזהר

(א) בראשית מ"א. (ב) שם. (ג) (שם) ח"א קמ"ג. (ד) שם. (ה) (שם) ח"א קצה. (ו) (תהלים קמ"ז) ח"ב סכ.

חלוסי גרסאות א מוסיף איגון חכימין (אה"ל). ב מסתכלין. ג לאתדבקא. ד למלכין. ה להו. ו עבדי. ז מוסיף מאן אם בפרעה תליא השבת ואותו תליה מבעי ליה. ח מוסיף השיב דא, ט דכתיב. יא מוסיף היה וגו'. יב דקב"ה. יג עבדי; עאלין שלמא לעילא ועבדי שלמא לתתא (אה"ל). יד מוסיף שלמא ועבדי שלמא; עבדי שלמא לעילא ותתא. טו ל"ג ועבדי שלמא.

מאמר

הכולם

ותפעם רוח

על כל שאר האחרים, כמש"א, את אשר אלקים עושה הראה את פרעה. אבל לשאר בני אדם אין הקב"ה מגלה מה שהוא עושה, חוץ מלנביאים או לחסידים, או לחכמי הדור, ובארוה.

(א) ת"ח כתיב וכו': בוא וראה כתוב, אותי השיב על כני ואותו תלה. מכאן נשמע, שהחלוס הולך אחר הפתרון. השיב על כני, מי השיבו, אלא זהו יוסף, וכן ואותו תלה הוא יוסף, דהיינו בכח הפתרון הוא שפתר לו שהיה מוכרח להחקים כך, וכתוב ויהי כאשר פתר לנו כן היה.

מאמר ויריצהו מן הבור

(ב) וישלח פרעה ויקרא את יוסף וגו': רבי אבא פתח ואמר, רוצה ה' את יראיו וגו'. כמה חפץ הקב"ה בצדיקים, משום שהצדיקים עושים שלום למעלה, כאו"א, ועושים שלום

הרות העיר בו והלך, ושוב העיר, ולא היה מתישב בו, להבין ולדעת, נבוכדנצר, שכתוב בו ותתפעם רוחו, כי ההתעוררות שהיה הרוח מתעורר היה כפול, משום שלא היה ידע לא החלוס ולא הפתרון כנ"ל, והרוחות הולכים ושבים, וזהו כמש"א, כפעם בפעם, פעם בזה ופעם בזה, ולא התישב דעתו ורוחו.

(ט) וישלח ויקרא את כל חרטומי מצרים: אלו הם המכשפים. ואת כל חכמיה, אלו הם החכמים במזלות, וכולם היו מסתכלים לדעת ולא יכלו להשיג.

(ל) אמר ר' יצחק וכו': אריי, אעפ"י שלמדנו שאין מראים לאדם אלא לפי המדרגה שלו, אבל למלכים אינו כן, כי מראים להם דברים עליונים ומשונים, משמראים לאנשים אחרים. כמו שהמלך, מדרגתו עליון על כל שאר בני אדם כן מראים לו במדרגה עליונה

(יטורי דף קצ"ד ע"ב)

מקץ

שלמא לתתא, ה' ואעלין כלה בבעלה, ובגין כך קב"ה אתרעי בהו, באנון דדחלין ליה ועבדין רעותיה.

לג) למיחלים לחסדו, מאן אינון מיחלים לחסדו, הוי אימא אינון דמשתדלי באורייתא בליליא, ואשתתפו בהדי שכינתא, וכד אתי צפרא, אינון כ' מחכאן לחסדו, והא אוקמוה, בזמנא דבר נש אשתדל באורייתא בליליא, חוטא דחסד כ' אתמשיך עליה ביממא, ד כדכתיב " יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי. מאי טעמא יומם יצוה יי' חסדו. משום דבלילה שירה עמי. ובגין כך, רוצה יי' את יראיו כתיב, ולא ביראיו, כ' כמאן דרעי ברעותיה לאחרא, ואתרעי ליה לאתפיסא בהדיה, ובגין כך רוצה יי' את יראיו, ולא ביראיו.

לד) כגוונא דא, יוסף הוה עציב בעציבו דרוחא, ו בעציבו דלבא, דהוה אסיר תמן, כיון דשדר פרעה בגיניה מה כתיב, ויריצוהו ו אתפיסו ליה, ואהדרו ליה מלין ה' דחדוה, מלין למחדי לבא, בגין דהוה עציב מן בירא. ת"ח, בקדמיתא נפל בבירא, כ' בבירא אסתלק לבתרא.

לה) רבי שמעון אמר, עד לא אירע ל' ליוסף ההוא עובדא, לא אקרי צדיק, כיון דנטר ההוא ברית י"ב קיימא, אקרי צדיק, וההוא דרגא דברית

מסורת הזהר

(א) לך נ"ד ציון א.

חלופי גרסאות ה' אעלין. כ מחכן. ג אתמשך. ד דכתיב. ס מאן; במאן (ד"א). ו ולבא וליג בעציבו. ז אפיסי (אה"ל). ח דחרון. ט ולבתר בבירא אסתלק. י מוסיף ליה ליוסף. יא מוסיף את קיימא.

מאמר	הסולם	ויריצוהו מן הכור
<p>שלום למטה בוז'ן, ומביאים את הכלה לבעלה. ומשום זה. חפץ הקב"ה באלו המתיראים אותו. ועושים רצונו. פירוש שעי המין שהם מעלים לזו"ן, מעלים גם ז"ן מן לאו"א, ונעשה זווג למעלה באו"א ולמטה בזו"ן. והכלה, שה"ס הנוקבא, הם מביאים לבעלה, שהוא ז"א. להזדווג. ומשום זה הקב"ה, שהוא ז"א. חפץ בהם, כי זולתם לא היה שלום, דהיינו זווג. לא למעלה באו"א ולא למטה בזו"ן.</p>	<p>כי פירושו הוא, לא לבד שחפץ בהם עצמם, אלא, כמי שפונה את רצונו לאחר, וחפץ להתפייס עמו. דהיינו שרוצה, הוא גם לשון ריצוי ופיוס ועל כן. אומר הכתוב, רוצה ה' את יראיו, כלומר שמרצה ומפייס אותם, ולא כתוב ביראיו. שהיה משמע שחפץ בהם עצמם, ולא היה משמע שגם מרצה ומפייס אותם.</p>	<p>לד) כגוונא דא יוסף וכו': כעין זה, יוסף, היה עציב בעצבת רוח ובעצבת לב, מחמת שהיה אסור שמה. כיון ששלח פרעה אחריו, מה כתוב, ויריצוהו, שפירושו שפייס איתו, והשיבו לו דברי שמחה. דברים המשמחים את הלב, משום שהיה עציב מן ישיבתו בכור. בוא וראה, בתחילה נפל בכור, ומן הכור עלה אח"כ לגדולה.</p>
<p>לג) למיחלים לחסדו: שואל, מי הם המיחלים לחסדו, ומשיב, הוי אומר, אלו העוסקים בתורה בלילה ומשתתפים עם השכינה, וכשהגיע הבוקר הם מיחלים לחסדו.</p>		
<p>והא אוקמוה, בזמנא וכו': הרי בארוה, שבזמן שהאדם עוסק בתורה בלילה, חוט של חסד נמשך עליו ביום, שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. שפירושו, מה הטעם יומם יצוה ה' חסדו, משום שבלילה שירה עמי, ועל כן, רוצה ה' את יראיו כתוב, ולא כתוב ביראיו</p>		
<p>(רש"י דף קצ"ד ע"ב)</p>		

שהיא

קדישא אתעטר ^א בהדיה, ^ב ומאי דהוה : בכור בקדמיתא, אסתלק בהדיה, וכתיב ויריצהו מן הכור, ^ג אסתלק מן דא, ואתעטר בכאר מים חיים.

(ד) וישלח פרעה ויקרא את יוסף, לקרא ליוסף מבעי ליה. אלא ויקרא את יוסף : דא ^ה קב"ה, ^ו דכתיב * עד עת בא דברו אמרת יי' צרפתהו. עד עת בא דברו, הה"ד ויקרא את יוסף, כתיב הכא ויקרא את יוסף, וכתיב התם ^ז ויקרא אל משה. ^ח ויגלח ויחלף שמלותיו, בגין יקרא דמלכא, והא אוקמוה.

(ז) ר' אלעזר פתח, ^י ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם. ת"ח, דקב"ה מגלגל גלגולין בעלמא, ומקיים אסרין וקיומין, בגין לקיימא קיומא וגזרה דאיהו גזיר.

(ח) דהא תנן, אלמלא חביבו ורחימו דרחים קב"ה ^א לאבהן, הוה אתחזי לנחתא יעקב למצרים ^ב בשלשלי דפרזלא, וברחימו דלהון, שלטיה ליוסף בריה, ועבד ליה מלכא דשליטא על כל ארעא, ונחתו כלהו שבטין ביקרא, ויעקב כמלכא.

(ט) ת"ח, מה כתיב ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם, ^י כיון דכתיב ויבא ישראל מצרים, לא ידענא דיעקב גר בארץ חם, אמאי אצטריך יא הא. אלא ויבא ישראל מצרים : דא קב"ה. ויעקב גר בארץ חם : דא יעקב, דהא בגיניה דיעקב ובנוי, ^ב אתא שכינתא למצרים, וקב"ה גלגל

מסורת הזהר

(א) (תהלים ק"ה) ח"ג נה. (ב) וירא מ"ה ציון ב'. (ג) בראשית מ"א. (ד) תהלים ק"ה.

חלוסי גרסאות א ביה. צ ומאן ; ומאן דהוה בור (אח"ל). ג מוסיף עכיד בכור. ד ואסתלק (אח"ל). ה מוסיף קב"ה דקרי ליה. ו הה"ד. ז דמלכותא. ח לישראל. ט בשלשלאי. י ל"ג מן כיון עד אמאי. יא האי. יב מוסיף יעקב ובנוי. יג אחת ; נחתא (אח"ל).

מאמר

הסולם

מאמר

(ז) ר' אלעזר פתח וכו' : רא"ם, ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם, בוא וראה, הקב"ה מגלגל גלגולים בעולם, ומקיים אסרין ושבועות, כדי לקיים השבועה והגזרה שגזר.

(ח) דהא תנן וכו' : כי למדנו, לולא החביבות והאהבה, שאהב הקב"ה את האבות, ראוי היה יעקב לרדת למצרים בשלשלאות של ברזל, וכאהבתו אותם, המשיל את יוסף בנו, ועשהו מלך המושל על כל הארץ, וירדו או כל השבטים בכבוד, ויעקב היה כמלך.

(ט) ת"ח מה כתיב וכו' : בוא וראה מה כתוב, ויבא ישראל מצרים ויעקב

גר בארץ חם, ושואל, כיון שכתוב, ויבא ישראל מצרים, איני יודע שיעקב גר בארץ חם, למה נצרך לומר זה, ומשיב, אלא ויבא ישראל מצרים, זהו הקב"ה, דהיינו ז"א המכונה ישראל, ויעקב גר בארץ חם, זהו יעקב, כי בשביל

יעקב

שהיא יסוד, נתעטר עמו, ומה שהיה בתחילה נתון בכור שהוא קליפה, נתעלה עמו, פירוש, שלא יקשה, כיון שזכה על ידי מעשה זו להקרא צדיק, א"כ למה שמוהו בכור בכית האסורים, וע"ז משיב, מה שהיה מתחילה בכור, הרי נתעלה למלכות משום זה, וכתוב, ויריצהו מן הכור, שנסתלק מזו, מן הקליפה, ונתעטר בכאר מים חיים, שהיא השכינה.

(ן) וישלח פרעה ויקרא את יוסף : שואל, היה צריך לומר לקרא ליוסף

ולא ויקרא, שפוסק כאמצע המשפט, ומשיב, אלא ויקרא את יוסף זהו הקב"ה, שקראו להוציאו מן הכור, שכתוב, עד עת בא דברו וגו'. עד עת בא דברו, זהו שכתוב, ויקרא את יוסף, שהקב"ה קראו, כתוב כאן ויקרא את יוסף, וכתוב שם ויקרא אל משה, מה שם קראו הקב"ה אף כאן קראו הקב"ה, ויגלח ויחלף שמלותיו, הוא משום כבוד המלך, כי היה צריך להתייב לפני פרעה.

(רש"י דף קצ"ד ע"ב)

גלגולין, * וַאֲחִית לִיָּה לְיוֹסֵף בְּקַדְמִיתָא, דְּבִזְכוּתִיהָ אֲתֻקִּיִּים בְּרִית בְּהִדְיָה, וְשִׁטְיָה עַל כָּל אַרְעָא.

מ) מה כתיב, * שלח מלך ויתירו מושל עמים ויפתחוהו. ר' שמעון אמר, כתיב ב' יי' מתיר אסורים וגו', וְהִכָּא כְּתִיב, שֶׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתְּרֵהוּ, אֲמַאי מוֹשֵׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ. אֲלֵא שֶׁלַח מֶלֶךְ: דָּא קְב"ה. ב' מוֹשֵׁל עַמִּים: דָּא קְב"ה. שֶׁלַח מֶלֶךְ, מֶלֶךְ עֲלָאָה שֶׁלַח וַיִּתְּרֵהוּ, וּמֵאֵן אִיהוּ וְדִשְׁלַח, דָּא מֶלֶךְ הַגּוֹאֲלֵי, דָּאִיהוּ מוֹשֵׁל עַמִּים, דָּאִיהוּ מוֹשֵׁל עַל תַּתְּאִי. וְכִלְשָׁא ב' מַעַם קְב"ה אִיהוּ.

מא) ב' ויריצהו חסר וא"ו, ומאן איהו, י' דָּא קְב"ה. בְּגִין י' דְּהָא לִית מֵאֵן דָּאֲסִיר וּפְתַח, י' בַּר קְב"ה, דְּכְתִיב י' יִסְגּוֹר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתַּח. וְכְתִיב י' וְהוּא יִשְׁקִיט וּמִי יִרְשִׁיעַ וַיִּסְתֵּר פָּנִים וּמִי יִשׁוֹרְנוּ וְעַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד, דְּהָא כִּלְשָׁא בִּיה, וְכְתִיב י' וְכִמְצַבִּיהָ עֵבֶד בַּחֵיל שְׂמִיָּא. וְדָאֲרֵי אַרְעָא וְלֹא אִיתִי דִּי יִמְחִי בִּידְיָה וַיֹּאמֶר לִיָּה מַה עֲבַדְתָּ, וּבְגִין כֵּךְ כְּתִיב י' וַיִּרְצֵהוּ מִן הַבּוֹר וְגו'.

מב) מאי ויריצהו. כד"א י' יֵעֶתֶר אֶל אֱלֹהֵי וַיִּרְצֵהוּ, כְּגוֹוֹנָא דָּא וַיִּרְצֵהוּ מִן הַבּוֹר, וְלִבְתֵּר וַיִּבֵּא אֶל פְּרַעָה. ד"א וַיִּרְצֵהוּ, דָּאֲמַשִּׁיךְ עֲלֵיהָ חוּטָא דְּחַסְדֵּי, לְמִיָּהב לִיָּה י' חָנָא י' קָמִיָּה דְּפְרַעָה. טו"ו אֱלֹהִים יַעֲנֵה אֶת שְׁלוֹם פְּרַעָה, בְּגִין לְאַקְדָּמָא לִיָּה שְׁלוֹם, וְלִמְפַתַּח בְּשְׁלוֹם.

מסורת הזהר

א) (שם) ח"ג נה. ב) שם קמ"ו. ג) (איוב י"ב) ח"ב רמח: ד) (שם לד) ח"ג לו: ה) (דניאל ד') ח"א יוד. יא: ח"ב ז. לו. ח"ג רכה. רנז. ז"ח ט"ו טא שטו. ל"ד טד שכג. ו) לעיל דף ט' ציון ה. ז) איוב ל"ג. ח) בראשית מא.

חלופי גרסאות א' ואחרי. כ מקדמיתא. ג והא; והכא כתיב שלח מלך ויתירוהו אלא שלח מלך דא קביה מלך עלאה שלח ויתירוהו מאן איהו דשלח ליה דא מלאך הגואל דאיהו מושל עמים דאיהו מושל על תתאי וכלא קביה איתו (אה"ל). ד ל"ג אמאי מושל עמים ויפתחוהו. ה ל"ג מושל עמים דא קביה. ו מוסיף דשלח ליה. ז דא; דא הוא. ח איהו מעם קביה. ט מוסיף ויריצהו מן הבור ויריצהו. י ל"ג דא (אה"ל). יא דלית וליג דהא. יב אלא. יג ח"נא קדש פרעה. יד קדש. טו מוסיף מה כתיב אלקים.

הסולם

מאמר
מא) ויריצהו: חסר ו', שורה לשון יחיד, שהיה צריך לומר ויריצהו, לשון רבים. ומי הוא, שהריץ אותו מן הבור, זהו הקב"ה משום שאין מי שיאסור, ויתיר מבית האסורים, חוץ מהקב"ה, שכתוב. יסגור על איש ולא יפתח. וכתוב, והוא ישקיט ומי ירשיע וגו', כי הכל תלוי בו, וכתוב וכמצביה עבדו וגו', ועל כן כתוב ויריצהו מן הבור וגו', והיינו שהקב"ה הריצו מן הבור כנ"ל.

מ) מה כתיב שלח מלך ויתירוהו מושל וגו': ר' שמעון אמר. כתוב ה' מתיר אסורים, וכאן כתוב, שלח מלך ויתירוהו. ולמה הכפיל לומר, מושל עמים ויפתחוהו, ומשיב, אלא שלח מלך, זהו הקב"ה, מושל עמים, זהו הקב"ה, ופירוש הכתוב הוא, שלח מלך. זהו מלך העליון, שהוא ז"א, שלח ויתירוהו, ואת מי שלח, היינו את מלאך הגואל, שהוא הגוקבא, שהוא מושל עמים, שהוא המושל למטה בעולם החחמין, והכל מעם הקב"ה הוא.

(דסויי דף קצ"ד ע"ב ע"א) דף קצ"ה ע"א

מג) רבי אבא אמר, ת"ח, בהווא רשע דפרעה, דאיהו אמר, * לא ידעתי את ה', ופרעה חכים הוה מכל חרשוי, אלא ודאי שמא דאלהים הוה ידע, דהא כתיב ^ז הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו. ובגין דמשה לא אתא לגביה אלא ^ח בשמא דה', ולא בשמא דאלקים, ודא ^י הוה קשיא קמיה מכלא, דאיהו הוה ידע דהא שמא דא איהו שליט בארעא, ובשמא דה' לא הוה ידע, ועל דא ^י קשיא קמיה שמא דא.

מד) ודא הוה דכתיב ^י ויחזק ה' את לב פרעה, דמלה דא ^י הוה אתקיף לביה, ואקשי ליה, ועל דא משה לא אודע ליה מלה דשמא אחרא, אלא שמא דה' בלחודוי, ואוקמוה.

מה) פתח ואמר ^י מי כה' אלקינו המגביהי לשבת ^י וגו' ^י מי כה' אלקינו המגביהי לשבת, דאסתלק ^י מעל כרסי ^י יקריה, ולא אתגלי לתתא, בשעתא דלא אשתכחו זכאין בעלמא, הא איהו אסתלק מגייהו, ולא אתגלי להו. המשפילי לראות, בשעתא דזכאין אינון ^י דאשתכחו בעלמא. קב"ה נחית בדרגוי לקבלהון דתתאי, לאשגחא על עלמא, לאוטבא להו.

מו) דהא כד זכאין לא אשתכחו בעלמא, איהו אסתלק, ואסתיר אנפין מגייהו, ולא ^י אשגח עליהו, בגין דצדיקייא אינון יסודא וקיומא דעלמא, דכתיב ^י וצדיק יסוד עולם.

מסורת הוהר

א) (שמות ה') ח"ב נב: נב. סד. ת"ז בהקדמה טו. חס"ג צד: ב) בראשית מא. ג) (שמות ט') ח"ב נב: ד) (תהלים קי"ג) ח"ב לו. ה) ב"א דף רפ"ז ציון ג'.

חלופי גרסאות ח מוסיף בשמא עלאה. ז הוא. ג מוסיף הוה קשיא. ד ל"ג הוה. ט המשפילי לראות בשמים ובארץ וליג וגו'. ו ל"ג מן מי עד דאסתלק. ז על. ח מוסיף יקריה ולעילא; לעילא. ט אשתכחא. י אשנא.

מאמר

הסולם

חוט של חסד לתת לו חן לפני פרעה. אלקים יענה את שרוע פרעה. אמר לו זה, כדי להקדים לו שלום. ולהתחיל דבריו עם המלה שלום.

מג) ר' אבא אמר וכו': רא"א, בוא וראה באותו רשע פרעה, שהוא אמר, לא ידעתי את הוי"ה, והוא היה חכם יותר מכל חרטומיו, ואיך לא ידע את הוי"ה. ומשיב, אלא ודאי, שאת השם אלקים היה יודע, שהרי כתוב, הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו. ומשום שמה לא בא אליו זולת בשם הוי"ה, ולא בשם אלקים, היה קשה לפניו, להבין דבר זה יותר מן הכל, שהוא היה יודע שהשם אלקים הוא השולט בארץ, ובשם הוי"ה לא היה יודע, ועל כן היה קשה לפניו, שם הזה.

מד) ודא הוה דכתיב וכו': וזהו שכתוב, ויחזק הוי"ה את לב פרעה, כי מלה זו

(דמויי דף קצ"א ע"א)

ועל

מז) ועל דא קב"ה לא גלי שמייה קדישא, בר לישראל^א בלחודוי, דאינון חולק עדביה ואחסנתיה, ועלמא^ב פליג ליה קב"ה,^א לממנן תריסין, והא אתמר דכתיב * בהנחל עליון גוים וגו'. וכתיב^ב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

מח) רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא, א"ר יוסי לרבי חייא תוהונא על האי דקאמר שלמה, כל מלוי^ב סתימין ודא^ז אתיידעון, דהא^ה קהלת סתים יסתימין.

מט) פתח ואמר^ג כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר לא תשבע עין לראות ולא תמלא און משמוע, כל הדברים יגעים. וכי כל הדברים יגעים אינון למלא, דקאמר לא יוכל איש לדבר. ולא תשבע עין לראות. ולא תמלא און משמוע, מיט אלין. אלא בגין דתרין^ז מנהון, ואינון עיינין^ח ואודנין, לא י קיימין ברשותיה דבר נש, ופומא איהו ברשותיה, וכל^י אלין תלת^{יב} לא ייכלין לאשמא כלא,^ג ולאדבקא כלא.

נ) אמר ר' חייא, הכי הוא, דבורא דבר נש לא יכיל למלא, ועיינין למחמי, ואודנין למשמע, י ואין כל חדש תחת השמש. ות"ח אפי'^ד בריין ד) וקסטורין, דעבד קב"ה תחת השמש, לא יכדין למלא כל מדין דעלמא, ועינא לא יכיל. * למשלט ולמחמי, ואודנא למשמע. ובג"כ שלמה דהוה ידע י כל מלה, הוה אמר דא.

דרך אמת

א) ממונים בעלי חריסין. ב) ולהשיג הכל. ג) כריות שהם בנוף וכו'. ד) הם כוחות כלא גופות שכלא קב"ה לא יכולים לדבר כל הדברים שנטולס.

מסורת זוהר

א) לעיל וישלח דף ע"א ציון א. ב) בראשית א' קצ"ד ציון ד'. ג) (קהלת א') ח"ב קיא: ד) לך קי"ז ציון ג'.

חלוסי גרסאות א בלחודוייהו. ב פג. ג מלין סתימין. ד אתירעו. ה בקזלת. ו מוסיף מלין סתימין; ומלוי; ומלוי מלין סתימין (אה"ל). ז אלין וליג מן מנהון עד לא. ח ואודנין. ט קיימי. י מוסיף מה אלין; מה דאלין; דא אלין (אה"ל). יא לאו. יב יכלי. יג מלה דא הוה אמר דא; כל דא הוה אמר מלה דא.

מאמר

מז) ועל דא קב"ה וכו': ועל כן הקב"ה לא גילה שמו הקדוש רק לישראל בלבד, שהם חלק גורלו ונחלתו. ואת העולם חלק הקב"ה לממונים גבורים, דהיינו לע' שרים, וכן למדנו, שכתוב, בהנחל עליון גוים וגו'. וכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

מח) ר' חייא ור' יוסי וכו': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך, אמר ר' יוסי לר' חייא, תמיהני, על זה שאמר שלמה, שכל דבריו סתומים ואינם נודעים, וקהלת, סותם הדברים, ודבריו סתומים.

מט) פתח ואמר, כל הדברים יגעים לא וגו': שואל כל הדברים יגעים, וכי כל הדברים יגעים לדבר, הלא יש גם דברים קלים, ועוד. שאומר, לא יוכל איש לדבר ולא תשבע עין לראות ולא תמלא און משמוע. מהו הטעם (רס"י דף קצ"ה ע"א י) דף קצ"ה ע"ב)

הסולם

שחושב אלו דוקא, ומשיב, אלא משום ששנים מהם, שהם עינים ואזנים אינם נמצאים ברשותו של אדם. והפה, הוא ברשותו, ע"כ הם כוללים כל כחות האדם, ומשמיענו שכל אלו השלשה, ורוגמתם אינם יכולים להשלים הכל ולהשיג הכל. דהיינו שאינם יכולים להשיג כל הדברים. ומיושב ג"כ קושיא א', כי כל הדברים יגעים פירושו, שהעין ואון ופה לא יוכלו להשיג כל הדברים.

נ) אמר ר' חייא וכו': אריה, כן הוא, שהדבור של אדם לא יוכל לדבר והעינים לראות והאזנים לשמוע, ואין כל חדש תחת השמש, פירושו, שאין לחשוב שישתנו פעם מצמצומם הזה, וע"כ מסיים, מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש.

ותא חזי אפילו וכו': ובוא וראה אפילו שדים ורוחות

נא) ות"ח, כל עובדין דעלמא, בכמה (ב) ה' קסטרין תליין, וכל בני עלמא לא ידעין, ולא י משגיחין על מה קיימי בעלמא, ואפילו שלמה מלכא, דהוה חכמים מכל בני עלמא, לא י יכיל דקיימא בהו,

נב) פתח ואמר, * את הכל עשה יפה בעתו גם את העולם, נתן ד בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלקים ו גוי. ת"ח, זכאין אינון ו דמשתדלי באורייתא, וידעי לאסתכלא ו ברוחא דחכמתא. את הכל עשה יפה בעתו, כל עובדין דעבד קב"ה בעלמא, בכל עובדא ועובדא, אית דרגא ממנא על ההוא עובדא בעלמא, הן לטב הן לביש. מנהון דרגין לימינא, ומנהון דרגין לשמאלא, אזיל בר נש לימינא, ההוא עובדא דעביד, ההוא דרגא ממנא לההוא סטרא, ו ועביד ליה סיועא, וכמה אינון דמסייעי ליה. י אזל בר נש לשמאלא, ועביד עובדוי, ההוא עובדא דעביד, י ממנא י איהו לההוא סטרא, יו וקא מקטרג ליה, ואוביל ליה לההוא סטרא, ואסטי ליה. ובג"כ, ההוא עובדא דעביד בר נש כדקא חזי, ההוא ממנא דסטרי ימינא, קא מסייע ליה, ודא הוא בעתו, יפה בעתו, דההוא עובדא מתקשרא בעתו, כדקא חזי ליה.

נג) גם את העולם נתן בלבם. כל עלמא, וכל עובדוי דעלמא, לאו אינון

דרכ אמת מסורת הזהר (א) (קהלת ג') ח"ב יא. לו. ח"ג נח: (ב) רוחים תלוים שהם שלומי מעלה להשגית בדברי העולם.

חלופי גרסאות ה' קסטרין; קסרין; קסירין (אה"ל). ז משגיחין. ג מוסיף הוה יכיל. ד בלבם וגוי. ה מראש וער סוף ול"ג וגוי. ו דתשתדלי. ז ברוחא. ח בימינא. ט ל"ג ההוא; הוא. י מוסיף דימינא ממנא (אה"ל). יא עביד (אה"ל). יב אזיל. יג דרגא דשמאלא; מוסיף דרגא דשמאלא ממנא (אה"ל). יד דהיהו. טו קא (אה"ל).

מאמר

הסולם

ורוחות שעשה הקב"ה תחת השמש, לא יוכלו לדבר כל דברי העולם. והעין לא יוכל למשול ולראות, והאזן לשמוע, וע"כ שלמה, שהיה יודע כל דבר, אמר זה.

נא) ות"ח כל עובדין וכו': ובוא וראה, כל מעשי העולם, בכמה ממונים תלויים, שאין לך כל עשב למטה, שאין לו ממונה למעלה שמכה אותו ואומר לו גדל, וכל בני העולם אינם יודעים ואינם משגיחים על שורשם למה הם נמצאים בעולם. ואפילו שלמה המלך, שהיה חכם מכל האדם, לא יכול לעמוד עליהם.

נב) פתח ואמר, את הכל עשה יפה ונוי: בוא וראה, אשרי הם שעוסקים בתורה, ויודעים להסתכל ברוח החכמה. את הכל עשה יפה בעתו, פירושו, כל המעשים שעשה הקב"ה בעולם, בכל מעשה ומעשה, יש מדרגה הממונה על מעשה ההוא, בעולם, הן לטוב והן לרע, שה"ס כ"ח עתים שחושב שם קהלת:

(דסו"י דף קצ"ה ע"ב)

נג) גם את העולם נתן בלבם: היינו, שכל העולם וכל מעשי העולם, אינם נקשרים

בקדושה

אלא ברעותא דלכא, כד סליק ח ברעותא דבר נש. זכאין אנון צדיקא דאמשיכו עובדין טבין, לאוטבא לון, ולכר עלמא, ואינון ידעין לאתדבא בעת שלום, ובחילא דצדקה דעבדין לתתא, אינון משכין להווא דרגא דאקרי כל, לאנהרא י בעתו.

נד) ווי לון לחייביא, דלא ידעין עת י דהווא עובדא, ולא משגיחין למעכד עובדיהון בעלמא על תקונא דאצטריך ליה י לעלמא, ולא תקנא עובדא בהווא דרגא דאתחזי ליה, י מאי טעמא, בגין דלא ידעין.

נה) ועל דא אתייהב כלא ברעותהון דבני נשא, דכתיב מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה י האלקים מראש ועד סוף. ובגין ז כך דאינון עובדין לא אתעבידו לאתקנא בדרגייהו כדקחזי, דיתכליל עובדא דא בדרגא דא, ח כלא כתקונא אלא כפום רעותא דבר נש, מה כתיב בתריה ס * ידעתי כי אין טוב במ כי אם לשמוח ולעשות טוב בחייו. ידעתי כי אין טוב במ, באינון עובדין, דלא אתעבידו כדקא יאות, כי אם לשמוח, בכל מה דייתי עלוי, י ולמיהב הודאה לקביה, ולעשות טוב בחייו, דהא אי הווא עובדא גרים ליה בישא, בגין הווא דרגא דקא ממנא עלוי, אית ליה למחדי ביה, ולאודאה עליה, דאיהו גרים ליה לנפשיה, ואיהו אזיל בלא ידיעא, ח כציפרא דא בגו י קוסטירא.

מסורת הזהר
(א) ש.מ.

דרך אמת

ח) כנסור הזכ כאלכל וחלר שכוה נלחו וילוד בו נסת.
(כרס"ב).

חלופי גרסאות ח מוסיף ברעותא דלכא וכד סליק ברעותא. כ ל"ג בעתו. ג דהווא (אה"ל). ד עלמא (אה"ל). כ ל"ג מן מ"ט עד ועל. ו האלקים וגוי. ז ל"ג כך. ח דלאו. ט ל"ג מן ידעתי עד ידעתי י ולמיתן. יח כצפרא. יז קוסטירא; טטירא (אה"ל).

ויריצהו מן הבור

הסולם

מאמר

ברצונם של בני אדם, שכתוב, מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלקים מראש ועד סוף, ומשום זה שאלו המעשים לא נעשו להתתקן במדרגתם כראוי, שיתכלל מעשה זו במדרגה זו שכנגדו, כולו בתקון, אלא שנעשו כפי רצונו של האדם, דהיינו לפי שרירות לבו, מה כתוב אחריו, ידעתי כי אין טוב במ כי אם לשמוח ולעשות טוב בחייו. ידעתי כי אין טוב במ, היינו באלו המעשים שלא נעשו לכונת התקון כראוי, כי אם לשמוח בכל מה שיבא עליו. הן טובות והן רעות, ולתת הודאה להקביה, ולעשות טוב בחייו. ומפרש, למה ישמח על הרעות, ואומר, כי אם המעשה שעשה גרם לו רע, מחמת המדרגה הממונה עליה, שהיא מצד שמאל (כנ"ל אות ג"ב) יש לו לשמוח ולהודות על הרע הזה שהגיע לו, כי הוא גרם לעצמו את זה, משום שהלך בלא ידיעה, כצפור זו שנפלה בסח, ועמה כיון שכבר השיג

בקדושה, אלא ברצון הלב, כשעולה ברצון האדם. שה"ס הכתוב, וירעת היום והשבות אל לבבך וגו'. אשרי הם הצדיקים שממשיכים ברצון לבם מעשים טובים להטיב לעצמם ולכל העולם. והם יודעים להתדבק בעת שלום, דהיינו בעת שיש זווג העליון, שנקרא שלום, ובכח הצדקה שעושים למטה, הם מעלים מ"ן, והם ממשיכים לאותה המדרגה שנקראת כל שהוא יסוד, להאיר, בעתו שהוא הנוקבא.

נד) ווי לון לחייביא וכו': אוי להם לרשעים שאינם יודעים העת דהיינו העת שלום של המעשה, ואינם משגיחים לעשות מעשיהם בעולם על תקון הנצרך לעולם, ולתקן המעשה במדרגה היא הראויה לה, דהיינו שאינם מעלים מ"ן ע"י מעשיהם לזווג עליון שה"ס עת שרוב, מהו הטעם, משום שאינם יודעים את זה.

נה) ועל דא אתייהב וכו': וע"כ ניתן הכל (דמו"י דף קצ"ה ע"ב)

(נו) וכל דא מנלן, דכתיב * כי גם לא ידע האדם את עתו, כדגים הנאחזים במצודה רעה וכצפרים האחוות בפח כהם יוקשים בני האדם לעח רעה כשתפול עליהם פתאום. כי גם לא ידע האדם את עתו, מאי עתו. עתו דההוא עובדא דקא עביד, כמה י דאת אמר, את הכל עשה יפה בעתו, ובג"כ אינון כצפרים האחוות בפח. ובג"כ זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, וידעי אורחוי ושבילוי דאורייתא דמלכא עלאה, למיהך בה בארע קשוט.

(נז) ותא חזי, לעולם י אל יפתח בר נש פומיה לביש, דאיהו לא ידע מאן נטיל י ההיא מלה, וכד לא ידע בר נש אתכשר בה, וצדיקיא כד פתחי פומיהו כלהו י שלם. ת"ח, יוסף כד שרא למללא לפרעה, מה כתיב, י אלהים יענה את שלום פרעה. אמר רבי יהודה, הא אתמר, דקב"ה חס על שלמא דמלכותא, כד"א י ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים * ואוקמוה.

(נח) רבי חייא אמר, פרעה בעא לנסאה ליה ליוסף, ואחלף ליה חלמא,

מסורת הזהר

(א) (שם ט') ח"א ריו. ח"ג נב: נג. ב) בראשית מא. ג) (שמות ו') ח"ב כו. חלופי גרסאות ח ל"ג וכל. כ דאתמר; דאתמר אמר (ד"א). ג לא. ד ההוא. ה בשלם.

מאמר

הכולם

וירצוהו מן הבור

וגו', כיון שאין האדם מסוגל להשיג הכל, כנ"ל שאומר, כל הדברים יגיעים לא יוכל איש לדבר וגו', על כן ניתן לו הבירור ברב, הבורח מעונש המר ומתקשר בטוב וחסד שבימין, וז"ש ידעתי כי אין טוב כם, היינו ביד עתים שבשמאל, אבל הן סנה בטוחה, כי אם לשמוח ועשות טוב בחייו.

(נז) ותא חזי לעולם וכו': ובוא וראה, לעולם אל יפתח אדם פיו לרע, כי הוא אינו יודע מי מקבל המלה, וכשאדם אינו יודע הוא נכשל בה. (וענין זה נתבאר בזהר, ח"ג ל"א ע"ב, ופ"ה ע"א ע"ש). והצדיקים כשפותחים פיהם, כולם שלום. בוא וראה, יוסף כשתחיל לדבר לפרעה, מה כתוב, אלקים יענה את שלום פרעה.

אמר ר' יהודה וכו': למדנו, שהקב"ה חס על שלום המלכות, כמש"א ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים ובארוהו. היינו בזהר ח"ב כו: שאומר ואל פרעה לאנהגא ביה יקר.

מאמר אחרי הודיע אלקים אותך את כל זאת

(נח) ר' חייא אמר וכו': רח"א פרעה רצה לנסות את יוסף החליף לו דברי החלום,

ויוסף

השיג יויעה מחמת העונש, כבר ידע לעשות טוב בחייו, על כן יש לו לשמוח ולהודות על העונש.

(נו) וכל דא מנלן וכו': שואל, מאין לנו כל זה, דהיינו שהאדם הוא בלי ידיעה, ומשיב, כי כתוב, כי גם לא ידע האדם את עתו, כדגים הנאחזים במצודה רעה, וכצפרים האחוות בפח וכו'. ושואל, כי גם לא ידע האדם את עתו, מהו עתו. ומשיב, עתו, של אותו מעשה שעשה, כמש"א את הכל עשה יפה בעתו, (לעיל אות נ"ב ע"ש), וע"כ הם כצפרים האחוות בפח. וע"כ אשריהם העוסקים בתורה, ויודעים ארחות ושבילים של תורת מלך עליון, ללכת בה בדרך האמת.

ושיעור הכתובים הוא, את הכל עשה יפה בעתו, שכל כ"ח עתים שחושב שם, כולם טובות, כל אחת בעתה, כי אפילו י"ד עתים שבשמאל, הן טובות, להיותן מקרבות את האדם, להתקשר ביד עתים שבימין, שה"ס השכינה. גם את העולם נתן בלבם, שעיי העונשים הקשים שבי"ד עתים שבשמאל, נקבעים בלבם, י"ד עתים המתוקות שבימין. שמחמת העונש המר שמקבל בשמאל הוא בורח משמאל ובא לימין, והוצרך לעצה זו, מטעם, מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה (דפסיו דף קציה ע"ב י) דף קציו ע"א)

מקץ

ויוסף בגין דהוה ידע דרגין, אסתכל ה בכל מלה ומלה, ואמר כך חמיתא, כל מלה ומלה כדקא י חוי.

(נט) הה"ד, * ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך. אחרי הודיע אלהים, אחרי הוית בההיא שעתא דחלמית חלמא, תמן הוית שכית. ובגין כך אמר י את כל זאת ידעת חלמא היך הוה וידעת פשריה.

(ס) א"ר יצחק, אי הכי יוסף אמר כלא, חלמא ד ופשרא, כדניאל דאמר חלמא ופשריה. א"ל לאו האי כהאי, ה יוסף אסתכל מגו מלווא דפרעה, דהוה אמר י בדרגין ידיען, וחמא ליה דקא טעה, ווא"ל לאו הכי, אלא הכי הוא, בגין דדרגין כסדרן אתיין. אבל דניאל, לא אסתכל מגו מלווא דנבוכדנצר כלום. וכלא קאמר ליה חלמא ופשריה.

(סא) מה כתיב בדניאל, ב אדין לדניאל בחזוא די ליליא רזא גלי. בחזוא די ליליא, מאן חזוא די ליליא, (ב) דא גבריאל, דאיהו ט חזוא חיוז מן חיוז.

(סב) ת"ח, מה כתיב והנה כבוד אלקי ישראל בא מדרך הקדים וקולו כקול מים רבים. והארץ האירה מכבודו, מה כתיב בתריה, י וכמראה המראה אשר ראיתי בבאי לשחת את העיר ומראות כמראה

מסורת הזהר	דרך אמת
(א) (בראשית מ"א). (ב) (דניאל ב'). (ג) (יחזקאל מ"ג). (ד) (שם).	(ה) לעיל קמ"ט ע"ב.

חלופי גרסאות ה במלה ולג בכל, כ מוסיף חוי ליה; (ה) (אה"ל). ג אמת את כל זאת ידעת ואיך ידעת. ד ופשריה. ה מוסיף דהא יוסף. ו דרגין (אה"ל). ז א"ל. ח דלא; ולא. ט ל"ג חזוא. י וכמראה המראה אשר ראיתי כמראה אשר ראיתי.

מאמר	הסולם	אחרי הודיע אלקים אותך את כל זאת
ויוסף, משום שהיה מכיר במדרגות המרומות בחלומה, הסתכל בכל דבר ודבר, ואמר כך ראית, וסידר כל דבר ודבר כראוי.	דניאל, לא הסתכל מתוך דברי נבוכדנצר כלום. והכל אמר לו, את החלום ופתרונו.	(סא) מה כתיב בדניאל וכו': מה כתוב בדניאל אדין לדניאל בחזוא די ליליא. ושואל, מהו חזוא די ליליא. ומשיב, זהו גבריאל, שהוא חזוא, שהוא חיוז מן חיוז.

(נט) הה"ד, ויאמר ונוי אחרי הודיע אלקים אותך ונוי: אחרי הודיע אלקים, פירושו, אחרי היית, באותה שעה שחלמתי החלום היית נמצא שמה. ומשום זה אמר, את כל זאת, ידעת איך היה החלום, וידעת פתרונו.

(ס) א"ר יצחק אי הכי וכו': אר"י, אם כן, אמר יוסף הכל החלום והפתרון, כמו דניאל, שאמר החלום ופתרונו. אמר לו אין זה כזה. יוסף הסתכל מתוך דברי פרעה, שהיה אומר דברי החלום במדרגות ידועות, וראה שהוא טעה, כי דבריו לא היו באותו הסדר שנוהג באותן המדרגות של החלום. ואמר לו לא כך ראית אלא כך. כי המדרגות באות כסדרן. אבל

(סב) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, והנה כבוד וגו'. מה כתוב אחריו וכמראה המראה וגו' ומראות כמראה אשר

(דמו"י דף קצ"ו ע"א)

אשר ראיתי על נהר כבר ואפול על פני, כל אלין א מראות, אינון שית, דאינון מראות, וחיזו דחזוא, חיזו אית ליה, לאתחזאה ביה גוונין דלעילא, ואתחזון בההוא חיזו, ג ואית חיזו לחיזו, וחיזו לחיזו, דא על דא, וכלהו קיימין בדרגין ידיען ושדטי, ואקרונ חיזו דליליא, ובהו ד מתפרשין כל חלמין דעלמא, ואלין אינון כגוונא דלעילא, עלייהו.

(ג) ובגין כך, דניאל בחזוא דליליא רזא גלי. ה אתגלי לא כתיב, אלא רזא גלי, חד מאלין דרגין, גלי ליה ההוא חלמא ופשריה. אבל יוסף, מגו מלוי דפרעה, אסתכל בדרגין ז עלאין וקאמר.

(ד) ובגין כך פקדיה על כל ארעא דמצרים, בגין דקב"ה, מדיליה דיוסף קא יהיב ה ליה, פומא דלא נשק לעבירה, כתיב * ועל פיך ישק כל עמי. ידא דלא קריב לעבירה, כתיב ז ויתן אותה על יד יוסף. צואר דלא קריב לעבירה, כתיב ח וישם רביד הזהב על צוארו. גופא דלא קריב לעבירה, ט י ולבש אותו בגדי שש. רגל דלא רכיב לעבירה, כתיב י וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו. המחשבה דלא חשב, נקרא נבון וחכם. לב שלא הרהר, ויקראו לפניו אברך. וכלא י מדיליה נטל.

מסורת הוהר

א) (כראשית מ"א). ח"א רפו. ז"ח ס' טב שב. ב) ש.מ. ג) ש.מ. ד) ש.מ. ה) (שם) ח"ג ריג. חלומי גרסאות א אינון משית דרוין דאינון מראות; שית דרגין דאינון מראות (אה"ל). ז דחיזו. נ וחיזו אית לחיזו (אה"ל). ד מתפשטי; מתפשטין. ה מוסיף ואתמר רזא אתגלי ליה. ו מוסיף יוסף לאו הכי אלא (אה"ל). ז ליג עלאין. ח מוסיף ליה ליוסף (אה"ל). ט מוסיף כתיב וילבש. י נטל מדיליה.

אחרי - את כל זאת

הסולם

מאמר

(ג) ובגין כך דניאל וכו': ומשום זה, דניאל, בחזוא דליליא, רזא גלי, לא כתוב, אתגלי, אלא, רזא גלי, כי אחת מאלו המדרגות דחזוא דליליא, גילה לו החלום ופתרונו. אבל יוסף, מתוך דבריו של פרעה, הסתכל במדרגות העליונות שהחיום הראה עליהן, ואמר פתרונו לפרעה.

אשר ראיתי וגו'. כל אלו המראות שבמקרא הזה, הם שש מדרגות שהם מראות. פירוש, כי וכמראה המראה הן שתיים, ומראות, לשון רבים הן ג"כ שתיים והן ארבע. כמראה ראיתי, הן שתיים, והן שש מראות, דהינו שש הספירות חג"ת נה"י של הנוקבא.

(ד) ובגין כך פקדיה וכו': ומשום זה, הפקיד אותו על כל ארץ מצרים, משום שהקב"ה, משלו, משל יוסף נתן לו, הפה שלא נשק לעבירה, כתוב ועל פיך ישק כל עמי. ה"ד שלא קרב לעבירה, כתוב, ויתן אותה על יד יוסף. צואר שלא קרב לעבירה, כתוב, וישם רביד הזהב על צוארו. הגוף שלא קרב לעבירה, וילבש אותו בגדי שש. רגל שלא רכב על עבירה, כתוב, וירכב אותו במרכבת המשנה. המחשבה, שלא חשב בעבירה, נקרא נבון וחכם. הלב, שלא הרהר בעבירה, ויקראו לפניו אברך. והכל קבל משלו.

וחיזו דחזוא חיזו וכו': וחיזו דחזוא, שהוא גבריאל כנ"ל, יש לו מראה, שנראים בה הגוונים של מעלה. שהם שש מראות שבנוקבא. והן נראות בחיזו הזו, שהוא גבריאל, הנקרא חיזו מן חיזו, ויש חיזו לחיזו וחיזו לחיזו זה על זה. כלומר, שיש בחיזו לחיזו, שהוא גבריאל, הרבה מדרגות הנבחנות כל אחת לחיזו דחיזו; שפירושו מראה ממראה העליונה שהיא הנוקבא, כנ"ל. שהן שש בחינות חיזו דחיזו זה על זה הנמשכות משש מראות שבנוקבא. וכולן נמצאות במדרגות ידועות, דהיינו חג"ת נה"י, ושולטות, ונקראים חיזו דליליא, ובהם נפתרים כל החלומות שבעולם. ואלו הן כעין שלמעלה מהן. כעין שש מראות שבנוקבא.

(רמזי רף קציו ע"א)

סה) מה כתיב, * ויצא יוסף מלפני ה' פרעה ויעבר בכל ארץ מצרים. אמר רבי חזקיה, מאי טעמא ויעבור בכל ארץ מצרים. בגין לשלטאה, דמכרוי קמיה הכי, ובגין ה' למכנש עבורא, בכל אתר ואתר. רבי אלעזר אמר, כנש יוסף עיבור, בכל אתר, בגין דלא יתקב. סו) אמר רבי שמעון, כל מה דעבד קב"ה, כלא איהו לגלגלא גלגולין, בגין דבעי לקיימא ב' קיומא. ת"ח, כד ברא קב"ה עלמא, אייתי כל מה דאצטריך עלמא בקדמיתא, ולבתר אייתי ליה לב"נ ד' לעלמא, ואשכח מזונא.

סז) כגוונא דא, קב"ה אמר לאברהם, ב' ידוע תדע כי גר יהיה ב' זרעך בארץ לא להם וגו', ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, כד אתא יוסף לארעא דמצרים, לא אשתכח בה רכוש גדול, גלגל גלגולין, ואייתי כפנא על עלמא, וכל עלמא הוו מייתין כספא ודהבא למצרים, ואתמלי כל ארעא דמצרים כספא ודהבא. לבתר דאתתקן כלא ו' רכוש גדול, אייתי יעקב למצרים.

סח) דהכי ' ארחי דקב"ה, בקדמיתא ב' בארי אסוותא, ולבתר מחי, כך בקדמיתא אתקין רכוש גדול, ולבתר * אייתי לון גלגותא, וע"ד גלגל גלגולין, ואייתי כפנא על כל עלמא, בגין דליהוו מייתין כספא ודהבא כל עלמא למצרים.

סט) תא חזי, ב' בגין יוסף דאיהו צדיק, ' איהי גרים עותרא כספא

מסורת הזהר

(א ש.ס. ב) וישב דף נ"ט ציון ב'.

דרך אמת

(א) לאסוף חנוכה.

חלופי גרסאות א' פרעה וגו'. ב קיימא. ג על עלמא; בעלמא. ד מוסיף תיח כגוונא. ה זרעך וגו' ולגן מן בארץ עד כה. ו ברכיש. ז ארחי. ח אקרים. ט מוסיף בגין כך. י איהו.

אחרי — את כל זאת

הסולם

מאמר

סה) כגוונא דא וכו': כעין זה הקב"ה אמר לאברהם, ידוע תדע וגו' ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. כשבא יוסף למצרים לא נמצא בה רכוש גדול. וכל העולם הביאו כסף וזהב למצרים, ונתמלא כל ארץ מצרים כסף וזהב. ואחר שנתקן רכוש גדול בכל השיעור, הביא את יעקב למצרים.

מה כתיב, ויצא וגו' ויעבר בכל ארץ מצרים: אמר ר' חזקיה, מה הטעם, ויעבור בכל ארץ מצרים. ומשיב שהיה, כדי למשול עליהם, שהיו מכריונים לפניו כך, כי קרא לפניו אברך. ועוד, כדי לקבץ תבואה בכל מקום ומקום, ר' אלעזר אמר, קבץ יוסף התבואה בכל מקום, כי אוכל שדה העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה, ולא נתן תבואת מקום זה במקום אחר, כדי שלא תרקב, כי מטבע כל מקום שומר על הפירות שגדלו בו.

סח) דהכי ארחי דקב"ה וכו': כי כך דרכו של הקב"ה, שבתחילה בורא הרפואה, ואחר כך הוא מכה, כן, בתחילה התקין רכוש גדול במצרים, ואחר כך הביא אותם לגלות. ועל זה גלגל גלגולים והביא רעב על כל העולם, כדי שיהיו מביאים כסף וזהב של כל העולם למצרים.

סו) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, כל מה שעשה הקב"ה, הכל הוא, לגלגל גלגולים, דהיינו לגלגל ולהקדים סבות לטובת ישראל, משום שרצה לקיים הבטחתו. בוא וראה, כשברא הקב"ה את העולם, הביא מתחילה כל מה שצריך העולם, ואחר כך הביא את האדם לעולם, ומצא לו מזונות.

סט) תא חזי בגין וכו': בוא וראה, בשביל יוסף

(דמרי דף קצ"ו ע"א *) דף קצ"ו ע"ב

ודהבא, לנטלא ישראל, כדכתיב * ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל. ומן ידא דצדיק אתא דא לישראל, וכלא למזכי לון לעלמא דאתי.
 (ע) פתח ואמר י ראה חיים עם אשה אשר אהבת וגו'. תא חזי, האי קרא ברזא עלאה איהו, ואוקמוה. ראה חיים: אלן חיינ דעלמא דאתי, דזכאה ה הוא בר נש דזכי י ביה כדקא יאות.
 (עא) עם אשה י אשר אהבת: דא כנסת ישראל, בגין דבה כתיב אהבה, דכתיב י ואהבת עולם אהבתיך, אימתי. בשעתא י דסטרא דימניא אחיד בה, דכתיב על כן משכתיך חסד.
 (עב) כל ימי חיי הבלך, בגין דאיהי אתקשרת בחיים, ואיהי עולם דחיינ שריין ביה. דהא עלמא דא, לא שריין ביה חיים, בגין דאינון תחת השמש, ולא מטאו הכא אינון נהורין דההוא שמשא, ואסתלקו מעלמא, מיומא דאתחריב בי מקדשא, דכתיב י חשך השמש בצאתו וגו'. מאי חשך השמש. דסליק נהוריה, ולא נהיר, כד"א ה הצדיק אבד וגו'.
 (עג) כי הוא חלקך בחיים, דא הוא שמשא בסיהרא, ובעינן ה למיעל י סיהרא בשמשא ושמשא בסיהרא, דלא לאפרשא לון, ודא הוא חולקא דב"נ, למיעל בהו י לעלמא דאתי.

מסורת הזהר

(א) תהלים קה. (ב) (קהלת ט') ח"ג קעו. ת"ז תי"ד ל: תכ"א מט: תנ"ו צא. תס"ט ק: ז"ח ג' טג שכא. (ג) (ירמיה ל"א) ח"ג רמח: רננ. ת"ז בהקדמה יורה. תל"ג עו. ת"ע קד: ז"ח צ"ט טב של. תק"ח ק"ג טג שו. (ד) וירא ע"ג ציון ג'. (ה) פרשת נח ס"ג ציון ב'.

חלופי גרסאות א איהו. ב בה. ג ליג אשר אהבת. ד ליג דסטרא. ה למיעל. ו שמשא בסיהרא וסיהרא בשמשא. ז בעלמא.

אחרי הוויע — את כל זאת

הסולם

מאמר

ששורים בו חיים, כי עולם הזה שהוא הנוקבא אין חיים שורים בו, מבחינת עצמותה, וע"כ נק' חיי הבל, משום, שהוא תחת השמש, שהוא ז"א, וצריך לקבל ממנו, ואין אורותיו של השמש מגיעים כאן לעולם הזה, ונסתלקו מן העולם כיום שנחרב בית המקדש, שכתוב, חשך השמש בצאתו. מהו, חשך השמש. היינו שאורו עלה למעלה, ואינו מאיר למטה, כמש"א הצדיק אבד וגו'. שהוא היסוד דז"א המצפיע למטה, לעולם הזה. שהיא הנוקבא, ולפיכך צריכים להמשיך לה חיים מבינה, כמ"ש ראה חיים וגו'.
 (עג) כי הוא חלקך בחיים: זה הוא זווג השמש שהוא ז"א, עם הלבנה, שהיא הנוקבא. כי הנוקבא נקראת חלקי, ואור השמש הוא חיים, וצריכים לבוא השמש בלבנה והלבנה בשמש, שלא להפריד ביניהם. וזה הוא דילקו של האדם דהיינו שיגרום במעשיו את זווג העליון, לבוא בהם לעולם הבא.

יוסף שהיה צדיק, גרם, שיקבלו ישראל עושר, כסף, וזהב, שכתוב, ויוציאם בכסף וזהב וגו'. ומידו של הצדיק בא זה לישראל, והכל לזכות אותם לעולם הבא.

(ע) פתח ואמר, ראה חיים עם אשה וגו': בוא וראה, מקרא זה בסוד עליון הוא, ובארוהו, ראה חיים, הוא חיים של עולם הבא. כי אשרי הוא האדם הזוכה בו כראוי להיות.

(עא) עם אשה אשר אהבת: זו היא כנסת ישראל, שהיא הנוקבא, משום שבה כתוב אהבה, שכתוב, ואהבת עולם אהבתיך. מתי, הוא בעת שצד הימין אוחז בה שכתוב, על כן משכתיך חסד. וחסד, הוא צד ימין.

(עב) כל ימי חיי הבלך: משום שהיא, הנוקבא בגדלותה הנקראת כנסת ישראל, נקשרה בחיים, דהיינו בכינה הנקרא חיים, והיא, עולם (דפויו דף קציו ע"ב)

עד) מה כתיב בתריה, * כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה, האי קרא אית לאסתכלא ביה, כל אשר תמצא ידך לעשות, וכי הותרה רצועה, למעבד בר נש כל מה ה דיכיל, אלא, לעשות בכחך כתיב, מאי בכחך. דא נשמתייה דב"נ, דאיהי חילא דב"נ, למזכי בה לעלמא דין, ולעלמא דאתי.

עה) ד"א בכחך: דא ה היא אשה דקאמרן, דאיהי חילא לאתתקפא בה, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, ובעי בר נש למזכי בה בהאי עלמא, ו בהאי חילא, בגין דיתתקף בה בההוא עלמא.

עו) מאי טעמא. בגין דלבתר דיפוק בר נש מהאי עלמא, לית ביה חילא למעבד מדי, ולומר השתא מכאן ולהלאה אעביד עובדין טבין, י דודאי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר י וגו'. אי לא זכי בר נש בהאי עלמא, לא יזכי ביה לבתר בההוא עלמא, ואוקמוה ב) מאן דלא אתקין זורדין למיהך מהאי עלמא, לא ייכול בההוא עלמא, ואית עובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא, דייכול מנייהו הכא, וכלא אשתאר לעלמא דאתי, ולאתזנא מנייהו.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) מי שלינו מכין לידה כעשיז אין לו מה לאכול (א) (קהלת ט') ח"ג קצו: קעו. רכ. תק"ח צ"ו סג נסוכיב וכו' מעשים טובים וסוכה ומנוח.

חלופי גרסאות ה דבעי (אה"ל). נ נשמטא דבינ דאיהו חילא לאתתקפא בה בעלמא דין ובעלמא דאתי ובעי בינ למזכי בה לעלמא דאתי. נ בעלמא. ד ובעלמא. ה איהי. ו ליג בהאי חילא. ו ליג בה, ח ליג השתא. ט ליג עובדין טבין. י ודאי. יא אתה הולך שמה וליג וגו' יב ליג ביה (אה"ל). יג לעלמא דאתי; עלמא דאתי וליג בההוא. יד ליג למיהך. טו בהאי. טז מוסיף הכא בהאי עלמא. יז לאתזנא (אה"ל).

אחרי - כל זאת

הסולם

מאמר

בעולם הבא. ועיור הכתוב, כל אשר תמצא ידך בכחך היא הנוקבא, לעשות מעשים טובים בעולם הזה, עשה, ותזכה לעולם הבא. עו) מאי טעמא בנין וכי: מהו הטעם שצריכים להתגבר במעשים טובים בעולם הזה. הוא משום, שלאחר שהאדם יוצא מעולם הזה, אין בו כח לעשות משהו, שיאמר, עתה, מכאן ולהלאה, אעשה מעשים טובים. כי ודאי אין מעשה וחשבון ודעת וגו'. ואם לא זכה האדם בעולם הזה, לא יזכה אחר כך בעולם הבא, ובארוה, מי שלא הכין צדה לדרך ללכת מעולם הזה לא יאכל בעולם הבא. ויש מעשים טובים שעושה האדם בעולם הזה, שאוכל מהם כאן בעוה"ז, וכל השכר נשאר לעולם הבא, ליוזן מהם, כמ"ש במשנת אלו דברים, שכתמלת שחרית.

עד) מה כתיב בתריה וכו': מה כתוב אחריו, כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה וגו'. מקרא זה יש להסתכל בו, שאומר, כל אשר תמצא ידך לעשות, וכי הותרה הרצועה, כלומר שאין עוד פחד מרצועה המענשה, שיוכל האדם לעשות כל מה שיכול, ומשיב, רעשות בכחך כתוב, מהו בכחך, זה הוא נשמתו של האדם, שהוא כחו של האדם, לזכות לעולם, הזה ולעולם הבא. ופירוש הכתוב הוא, כל אשר תמצא ידך בכחך נשמך לעשות מעשים טובים, תעשה ואל תתעצל, כי אז תזכה לב' העולמות. עה) ד"א בכחך וכו': פירוש אחר, בכחך זו היא האשה שאמרנו (לעיל אות ע"א) שהיא כנסת ישראל, שהיא הכח להתגבר בה, בעולם הזה ובעולם הבא, וצריך האדם לזכות בעולם הזה באותו הכח, כדי שיתגבר בה

(ז) תא חזי, יוסף זכה בהאי עלמא, וזכה ב' בעלמא דאתי, בגין דבעא לאתאחדא באשה יראת יי, כד"א ו"חטאתי לאלהים, ובגין כך זכה למשלט בהאי עלמא, וזכה לון לישראל.

(ח) מה כתיב ב' וילקט יוסף את כל הכסף, והכי אתחזי, דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק, איהו לקיט כלל, ב' וכל עותרא ביה קיימא. ודא ד' היא רזא דכתיב, ויתן אותם אלהים ברקיע השמים, וכלא איהו כדקא יאות, ודאי יוסף בעי למשלט על מלכותא.

(ט) ות"ח, כתיב ד' וירכב אותו במרכבת המשנה, מאן מרכבת המשנה. וקב"ה עביד ליה לצדיק שליטא, בגין דהא מניה אתון עלמא, ואצטריך לאתזנא, וקב"ה אית ליה רתיכא, עלאה, ו' ואית ליה רתיכא תתאה, ו' רתיכא תתאה איהי מרכבת המשנה, ויוסף צדיק אקרי ו' וליה אתחזי למהוי רכיב על מרכבת המשנה אשר לו לקב"ה, וכלא איהו ברזא עלאה, למהוי כגוונא דלעילא.

(פ) ת"ח, ויקראו לפניו אברך, מאי אברך. קשירו דאתקשר שמשא בסיהרא, וכלא כרעין לקבל אתר דא. ונתון אותו ב' על כל עלמא, ב' וכלהו אודן לגביה, * ובג"ד כלל ברזא עלאה איהו.

מסורת הזהר

(א) בראשית ל"ט. (ב) שם מז. (ג) בראשית א' קי"ז ציון א'. (ד) בראשית מ"א. (ה) שם. חלופי גרסאות א' ל"ג וזכה. כ' ובעלמא. ג' מוסיף ובג"כ יוסף לקיט כלל וכל (אה"ל). ד' הוא (אה"ל). ו' מוסיף ובג"כ יוסף לקיט כלל וכל עוברא ביה קיימא וכלא (הרמ"ק). ז' מוסיף ודאי קביה. ז' תתאה ורתיכא. ח' אית; ל"ג ואית ליה. ט' ל"ג רתיכא תתאה. י' הצדיק; הצדיק הכי אצטריך למהוי רכיב (אה"ל). י"א הכי אצטריך. י"ב ל"ג על כל עלמא: י"ג וכלהו עלמא.

מאמר הסולם אחר— כל זאת

(ז) ת"ח יוסף וכז': בוא וראה, יוסף, זכה בעולם הזה וזכה בעולם הבא, משום שרצה להתיחד באשה יראת ה', שהיא הנוקבא שה"ס עולם הזה, כמו שאתה אומר, וחטאתי לאלקים, שהוא הנוקבא הנקראת אלקים, ומשום זה זכה למשול בעולם הזה, וזיכה את ישראל.

(ח) מה כתיב, וילקט יוסף וגו': שכן ראוי להיות, כי אותו הנהר הנמשך ויוצא מעדן, שהוא יסוד הנקרא יוסף, מלקט הכל, שהוא כלול ומקבל מכל הספירות, וכל העשירות נמצא בו, וזהו סוד שכתוב, ויתן אותם אלקים ברקיע השמים, כי היסוד נקרא רקיע, המאיר לארץ שה"ס הנוקבא, והכל הוא כמו שראוי להיות, כי ודאי שיוסף, שה"ס יסוד, היה צריך למשול על המלכות, שהיא הנוקבא, ולהשפיע לה.

(ט) ות"ח כתיב וירכב וגו': ושאל, מהו מרכבת המשנה, ומשיב, הקב"ה (דמויי דף קצ"ו ע"א) דף קצ"ו ע"א

ת"ח

(פא) ת"ח, קב"ה עבד מלכותא דארעא, כעין מלכותא דרקיעא, וכלא דא כגוונא דא. וכל מה ה' דאתעביד בארעא קיימא קמי קב"ה בקדמיתא. ת"ח, מלכותא קדישא, לא קביל מלכותא שלימתא, עד דאתחבר באבהן, בגין דקב"ה עבד לה למלכו עלאה, לאתנהרא מרזא דאבהן.

(פב) וכד יוסף הצדיק נחת למצרים בקדמיתא, איהו משיך לה לשכינתא ב' לבתר עמיה, דהא שכינתא לא אזלא אלא ב' בתרא ד' דצדיק, ובג"כ אתמשך יוסף למצרים בקדמיתא, ונטיל כל עותרא דעלמא כדקא יאות, ולב'ת' נחתת שכינתא למצרים, וכלהו שבטין בהדה.

(פג) ובגיני כך, יוסף דנטר ליה לברית, זכה לאתעטרא באתריה, וזכה למלכותא דלעילא, ולמלכותא דלתתא, ועל דא כל מאן דנטר ה' ברית קדישא, כאילו קיים אורייתא קדישא ו' כולה, דהא ברית שקיל ככל אורייתא.

(פד) * וירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו וגו'. ר' חייא פתח פ' ואמר, ב' משא דבר יי' על ישראל נאם יי' נוטה שמים ויוסד ארץ ויוצר רוח אדם בקרבו, האי קרא אית לאסתכלא ביה, משא דבר יי', בכל הני אתר דקאמר משא, משא אמאי. אלא, בכל אתר דאיהו על דינא דשאר עמין ואמר משא, לטב. בכל אתר דאיהו על ישראל ואמר משא, לביש.

דרך אמת

(ה) פ"י תולדות ע"ס הכולל כמנין בריית.

מסורת הוהר

(א) (בראשית מ"ב) ח"א קצח. רד: ריא: ריב. ח"ג צב: ז"ח פ"א טג שגג. ב' זכריה יב.

חלופי גרסאות ה' דאעכיר. ב' ליג לבתר (אה"ל). ג' אבתריה (אה"ל). ד' צדיק. ה' לברית. ו' כלא. ז' ליג מן ויאמר עד רי. ח' למה תתראו וליג וגו'. ט' ליג ואמר.

מאמר

הסולם

אחרי - את כל זאת

(פא) ת"ח, קב"ה עביד וכו': בוא וראה. הקב"ה עשה מלכות הארץ כעין מלכות הרקיע, והכל עשה זה כנגד זה, שכל מה שיש בארץ יש לו כנגדו שורש ברקיע, וכל מה שנעשה בארץ, היה לפני הקב"ה בתחילה, למעלה ברקיע. בוא וראה, מלכות הקדושה, לא קבלה מלכות שלמה, עד שנתחברה באבות, כי הקב"ה עשה את מלכות העליונה שתאיר מסוד האבות. וביאור הדברים תמצא לעיל וירא דף ה' ד"ה ת"ח ע"ש.

(פד) וירא יעקב כי יש שבר וגו': הוקשה לו, כיון שנסתלק ממנו שכינה במכירת יוסף, איך ראה שיש שבר במצרים (כלהן אות צ"ב). ר' חייא פתח ואמר, משא דבר ה' על ישראל וגו'. מקרא זה יש להסתכל בו, משא דבר ה', ושואל, בכל אלו המקומות שאומר משא, למה משא. ומשיב, בכל מקום שהוא על דין של שאר העמים, ואומר משא, הוא לטוב, בכל מקום

(פב) וכד יוסף וכו': וכאשר ירד יוסף הצדיק למצרים תחילה, המשין עמו אחר כך את השכינה, כי השכינה אינה הולכת אלא אחר הצדיק, ועל כן נמשך יוסף תחילה למצרים, וקבל כל עשירות שבעולם כראוי, ואחר כך ירדה השכינה למצרים וכל השבטים עמה.
(דפו"י דף קצ"ו ע"א)

מקץ

כה

פה) בכל אחר דאיהו על דינא דשאר עמין, לטב, בגין דמשא מטולא איהו, כביכול מטולא א איהו עליה דקב"ה, שלום ד דעמין עכו"ם, וכד ד אתגזר דינא ד עלייהו ד מעבר ד מניה הוא מטולא דאיהו סביל ד עלייהו. ד בכל אחר ד דינא אתגזר עלייהו ד ישראל, ואמר משא, כביכול מטולא איהו עליה דקב"ה, ובגין כך, משא מהאי גיסא, ומהאי גיסא, מטולא איהו. פו) כיון דאמר נוטה שמים ויוסד ארץ, אמאי אצטריך ויוצר רוח אדם בקרבנו, וכי לא הוינא יא ידעי, דאיהו יוצר רוח אדם, אלא לאחזאה דרגא יב ידיעא, דכל רוחין ונשמתין דעלמא, בההוא דרגא קיימין.

פו) ר"ש אמר, האי קרא קשיא, אי אמר ויוצר רוח אדם ולא יתיר יאות, אבל בקרבנו מהו. אלא רזא איהו בתרין סטרין, דהא מההוא נהר דנגיד ונפיק, מתמן נפקי ופרחי נשמתין כלהו, ואתכנישו באתר חד, וההוא דרגא איהו יוצר רוח אדם בקרבנו, י והאי כאתתא י דאתעברא מן דכורא, וההוא ולדא, י צרת לה במעהא. עד י דאצטייר כלא בציורא שלימו במעהא, כך ויוצר רוח אדם בקרבנו, בקרבנו קיימא, עד דאתברי בר נש בעלמא י ויהב ליה.

חלוסי גרסאות א הוה, כ דשאר עמין. ג אתגבר, ד מוסיף עלייהו ד ישראל, ס למעבר; מעביר דינא. ו ל"ג מניה, ז מוסיף עלייהו ד ישראל; ל"ג עלייהו. ח ובכל אחר דאיהו עלייהו ד ישראל אמר משא דינא אתגזר עלייהו ד ישראל וכביכול מטולא, ט דינא. י גאם ה' נוטה שמים ויוסד ארץ וכי (אה"ל). יא ידעי. יב ידיעה. יג ודאי (אה"ל). יד דמתעברא; מוסיף דא דמתעברא. טו ציירח. טז דאתצר כלא; דכלא אחציר. יז ויהיב.

מאמר

הסולם

וירא יעקב כי יש שבר במצרים

היה נאמר, ומשיב, אלא להורות בזה מדרגה ידועה, שכל הרוחות והנשמות שבעולם עומדים באותה המדרגה, דהיינו הנוקבא, שבה עומדים כל הרוחות והנשמות בסוד העיבור, וממנה מקבלים התחחונים פו) ר"ש אמר וכו': ר' שמעון אמר, מקרא זה קשה אם אמר, ויוצר רוח האדם, ולא יותר, היה טוב, אבל, בקרבנו, מה פירושו, ומשיב, אלא סוד הכתוב הוא בשני צדדים, דהיינו ניסוד ונוקבא, כי מאותו הנהר הנמשך ויוצא מעדן, שהוא יסוד, משם יוצאות ופורחות כל הנשמות, ומתקבצות למקום אחד, דהיינו בנוקבא, ומדרגה ההוא, דהיינו יסוד, יוצר רוח האדם, בקרבנו, שהיא הנוקבא, וזו, דהיינו הנוקבא, דומה כאשר שנתעברה מן הזכר, שהולך מיצר לה במעיה, עד שנצטייר כולו בציור השלם במעיה, כך ויוצר רוח האדם בקרבנו, שבקרבנו, דהיינו בהנוקבא עומד הרוח ומצטייר שם, עד שנברא האדם בעולם, והיא נותנת לו הרוח, פי' שדורש ויוצר, מלשון ציור, שמצטייר בה רוח האדם. ולפי שמטרים שנגמר

מקום שהוא על ישראל, ואומר משא, הוא לרע.

פה) בכל אחר דאיהו וכו': ומפרש דבריו, בכל מקום שהוא על דין דשאר עמים, לטוב הוא, משום שמשא, פירושו, מעמסה, כמסוטה, כי כביכול, מעמסה היא על הקב"ה שלום העמים עובדי כו"מ, וכשנגזר עליהם הדין, מעביר מעל עצמו אותו המעמסה שהיה סובל בשבילם, וע"כ כשנאמר בהם משא, הוא לטוב, בכל מקום שהדין נגזר על ישראל, ואומר משא, כביכול הוא מעמסה על הקב"ה להעניש את ישראל, והוא משא, מצד זה ומצד זה הוא משא, דהיינו הן אם יענישם והן אם לא יענישם הוא משא עליו כביכול, כי אם לא יענישם ישארו בוהמת החסא, ואם יענישם הוא מצד כביכול בצרת ישראל, וע"כ כשנאמר בהם משא הוא לרע.

פו) כיון דאמר נוטה וגו': שואל, כיון שאמר נוטה שמים ויוסד ארץ, למה נצרך עוד לומר, ויוצר רוח האדם בקרבנו, וכי לא היינו יודעים, שהוא יוצר רוח האדם, אם לא (דפו"י דף קצ"ז ע"א)

מקץ

פח) ד"א, ויוצר רוח אדם בקרבו, בקרבו א' דאדם ממש. ב בגין דכד אתברי ב"נ, וקב"ה יהב ליה נשמתיה, ונפיק לאוירא דעלמא, ההוא רוחא דבגויה, לא אשכח גופא לאתפשטא ב בגויה, וקיימא ד בסטרא חד בגויה. פט) וכד בר נש י אתפשט גופיה, ההוא רוחא אתפשט, ויהיב ביה חילא, וכן כגוונא דגופא אתרבי, הכי רוחא יהיב חילא ביה, לאתתקפא בר נש בהדיה, ובגין כך יוצר רוח אדם בקרבו ממש.

צ) ואי תימא י יוצר רוח אדם מהו, בגין דההוא רוחא, אצטריך חילא דלעילא יתיר לאסתיעא בהדיה, ועל דא קב"ה איהו יוצר רוח אדם ב בקרבו, ויהיב ליה סיועא בבר נש.

צא) ת"ח, כד ההוא רוחא אצטריך סיועא, כגוונא י דאיהו יא' ההוא בר נש, וכגוונא דההוא גופא אתתקן, הכי נמי ההוא רוחא מתקנין ליה, ואוספין ליה רוחא לאתתקנא, ודא הוא יוצר רוח אדם בקרבו.

צב) ות"ח כיון דאתאביד יוסף מאבוי, יעקב אביד ההוא תוספת רוחא דהוה ליה, ואסתלקת מניה שכינתא, לבתר מה כתיב * ותחי רוח יעקב י אביהם, וכי עד השתא * מית הוה. אלא ההוא תוספת רוחא י אסתלק

מסורת הזהר

(א) וישב דף ט' ציון ג.

חלופי גרסאות א' ל"ג דאדם. ב מוסיף מ"ט בנין. ג ביה (אה"ל). ד בסטרא ה גופיה אתפשט. ו חיליה. ז ל"ג יוצר. ח ל"ג רוח אדם. ט מוסיף בקרבו ממש. י ל"ג דאיהו. יא דההוא. יב ל"ג אביהם. יג אסתליק; אתאביר.

מאמר
שנגמר ציור הולד הוא מיצר לאמו כנ"ל, ע"כ אומר כאן משא, שאצל ישראל הוא לרע, כנ"ל.

פח) ד"א ויוצר רוח אדם בקרבו: פירושו, בקרבו דאדם ממש, ולא בנוקבא העליונה, כי כשנברא האדם, והקב"ה נתן לו נשמתו, ויצא לאויר העולם, אותו הרוח שבתוכו, אינו מוצא הגוף מכסיק שיחפשט בתוכו ועומד בו בצד אחד. דהיינו בימין, ולא יחפשט לימין ושמאל.

פט) וכד בר נש וכו': וכשגוף האדם מתפשט, מתפשט גם הרוח, ונותן בו כח. וכן כפי שהגוף נתגדל, כן נותן הרוח כח אל האדם שיתחזק על ידו. ומשום זה יוצר רוח אדם בקרבו, ממש.

צ) ואי תימא יוצר וכו': ואם תאמר, יוצר רוח אדם, מה פירושו, ומשיב, הוא משום שהרוח צריך לתוספת כח מלמעלה להעזר על ידו. ועל כן הקב"ה, הוא יוצר רוח האדם בקרבו, שנותן לו עזרה שיוכל להתפשט בתוך האדם.

(דפויו דף קצ"ו ע"א י) דף קצ"ו ע"ב)

וירא יעקב כי יש שבר במצרים
הסולם
צא) ת"ח כד ההוא וכו': בוא וראה, כאשר רוח ההוא צריך עזרה. כפי מה שהוא אותו האדם, וכפי מה שאותו הגוף הוא מתוקן, כן מתקנים לו מלמעלה אותו הרוח, ומוסיפים לו רוח להתתקן. כי כפי מה שבא לשהר כן מסייעים אותו, וזרו יוצר רוח אדם בקרבו. דהיינו שנותן לו תוספת רוח, שיוכל להתפשט בגוף האדם. פירושו, כי בעת שהאדם נולד ויוצא לאויר העולם, לא יוכל הרוח להתפשט בו, ועומד בו בצד אחד (כנ"ל באות פ"ח) דהיינו שאינו כלול משמאל, וע"כ הוא בחוסר ג"ר. וכשמתגדל ומטיב מעשיו נוחנים לו תוספת רוח, דהיינו הג"ר, כי ה"ק נבחנוס לעיקר הרוח, והג"ר לתוספת רוח, ואז יש לו התפשטות בגוף האדם בכל הצדדים.

צב) ות"ח כיון דאתאביר וכו': ובוא וראה, כיון שנאבד יוסף מאבוי יעקב, אבד יעקב את תוספת הרוח, שהיה בו דהיינו הג"ר, ונסתלקה ממנו השכינה. אחר כך מה כתוב, ותחי רוח יעקב אביהם, ושאל, וכי עד עתה היה מת, ומשיב, אלא תוספת רוח הוה נסתלקה ממנו ולא היתה בתוכו כי העצבות שהיה

מניה ^ה שכּינתא, ולא הוה בגויה, בגין דעצבונא דהוה ביה גרמא ליה, ^ז לא הוה רוחיה בקיומיה, ובג"כ ותחי רוח יעקב אביהם.

(צג) והכא יכתיב וירא יעקב, דעד כען לא אתבשר, ^י מנא הוה ידע, אלא וירא יעקב, דחמא לכל דיירי ארעא דאזלי למצרים, ומייתן עבורא. ^כ

(צד) ו' ר' יצחק אמר, ת"ח, דוד מלכא, זכה לאתחברא באכהן, ^ז וירית דוכתיה בגווייהו. הה"ד, * אבן - מאסו הבונים היתה לראש פנה.

(צה) ר' ^ח ייסא ור' חזקיה הוו אזלי מקפוטקיא ללוד, והוה עמהון חד יודאי, ^ט במטול י דקפטירא דחמרא, עד דהוו אזלי אמר ר' י' ייסא דר' חזקיה, אפתח פומך, ואימא חד מלה, מאינון י' מילי מעלייתא דאורייתא, דאת י' אמר בכל יומא קמי בוצינא קדישא.

(צו) פתח ואמר, ^י דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. דרכיה דרכי נעם, אלין ^י ארחין דאורייתא, דמאן דאזיל ^כ בארחי דאורייתא, קב"ה אשרי עליה נעימותא דשכינתא, ^כ די לא תעדי מניה לעלמין. וכל נתיבותיה שלום, ^כ דכלהו נתיבין דאורייתא ^כ כלהו שלם, שלם ליה לעילא, שלם ליה לתתא, שלם ליה בעלמא דין, ^כ שלם ליה בעלמא דאתי.

דרך אמת

מסורת הוהר

(א) כמשי מלבושים על הסמור למוכרס ללוד כי מלה (א) בראשית א' דף ק"ב ציון א'. (ב) וישב כמסול פי' כמשי וקפטיאל פי' מלבושים מלשון מקסטר בקטפוי כמכר פי' וישלח.

חלופי גרסאות א' ל"ג שכּינתא. כ מוסיף ואי גרמא ליה הא לא. ג ל"ג כתיב וירא יעקב. ד מנין (אה"ל) כ מוסיף [נהייד] וירא יעקב. ו ל"ג ר' יצחק. ז ל"ג וירית דוכתיה בגווייהו. ח יוסי; חייא. ט במטיל. י דקפטירא; יא יוסי. יב מלי. יג אמרת. יד אורחין. טו באורחין. טז דלא ול"ג די; די דלא. יז דכל שכיבין. יח כלהון. יט ושלם.

מאמר

הסולם

וירא יעקב כי יש שבר במצרים

שהיה בו גרם, שרוחו לא היה בקיומו. דהיינו שנסתלקו ממנו הג"ר, שהן קיומו של הרוח. ומשום זה, אומר הכתוב, ותחי רוח יעקב אביהם. כי הג"ר חזרו לחחיה.

(צג) והכא כתיב וכו': וכאן כתוב וירא יעקב כי יש שבר במצרים, שפירושו, שראה ברוח הקודש, ושואל, הלא עד עתה עוד לא נתבשר שיוסף חי, ועוד היה בהסתלקות השכינה. ומאין היה יודע שיש שבר במצרים. ומשיב, אלא וירא יעקב, פירושו שראה לכל יושבי הארץ הולכים למצרים, ומביאים תבואה. ולא שראה ברוח הקודש.

(צד) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, בוא וראה, דוד המלך זכה להתחבר באבות, וירש מקום בתוכם, וזהו שכתוב, אבן מאסו

(דפו"י דף ק"ז ע"ב)

צז) אמר ההוא יודאי, ה' איסירא כ בקיסטרא בהאי קרא אשתכח. אמרו ליה מנין דך, אמר לון מאבא שמענא, ואוליפנא הכא בהאי קרא ד מלה. פתח ואמר, האי קרא בתרין גוונין איהו, ובתרין סטרין, קרי ביה ה דרכים, וקרי ביה נתיבות, קרי ביה נעם, וקרי ביה שלום. מאן דרכים. ומאן נתיבות. מאן נעם. ומאן שלום.

צח) אלא דרכיה דרכי נעם. היינו דכתיב * הנותן בים דרך, דהא בכל אתר דאקרי באורייתא דרך, הוא ד אורח פתיחא לכלא, כהאי ארחא, דאיהו פתיח לכל בר נש. כך דרכיה דרכי נעם, אילין דרכים דאינון פתיחן מאבהן, ד דכראן בימא רבא, ועאלין בגויה, ד ומאינון ד אורחין מתפתחין לכל עיבר ולכל סו סטרי עלמא.

דרך אמת

ה' איסירא כלגילא ר"ל כמו מסענות מועטים המונחים יחידים בכיס שמשמיעים קול להודיע שמענות מנהיגים בכיס אף כן כהן יש איהו עניינים כמעשים כססוק זה מה שיש לעיין בו וזים סמונה בו המסענה נקרא ג"כ קיסטרא שפ"י אהל כי הכיס הוא אהל והיכל שלו.

מסורת הזהר

א) ב"א דף רנ"ב ציון ג'.

חלופי גרסאות א' איסרא; איסירא; איסורא. כ בקיסרא (אה"ל). ג ל"ג קרא. ד מוסיף מלה סבא. ה דרכיה, ו דרכיה. ז ארח; אורחא. ח אורחא. ט דהוא. י פתיחא. יא ל"ג דרכי נעם. יב דכרין; דנפקין מימא; דכרן (ד"א); דרכאן (אה"ל). יג ואינון; מאינון. יד ארחין; אורחים. טו סטרי.

מאמר

הסולם

וירא יעקב כי יש שבר במצרים

נשארין בחסדים מכוסים מחכמה. ובג"ר דפרצופין, כגון, עתיק או"א עלאין ווין הגדולים משמשת המנעולא ע"כ הם בחסדים מכוסים. ובו"ק דפרצופין, כגון, א"א וישסו"ת ווין הקטנים משמשת המפתחא. וע"כ מתגלה בהם הארת החכמה (כמ"ש כל זה לעיל בהקדמה: ספר היהר דף מ"ד, ד"ה וטעם הדברי, ובכל ההמשך של המאמר. עש"ה כי אין להכפיל אריכות כזה).

והנה המפתחא נקראת דרך או אורח. מטעם היותה דרך להשפעת המוחין דחכמה המאירים לכל הצדדים בחינת ג"ר. והמנעולא מכונה שביל או נתיב, דהיינו דרך צר שאינו פתוח לכל, כי רק הנשמות שהן מבחינת מחזה ולמעלה דו"ן, יכולים לקבל מהם ג"ר, משום שאינם צריכים חכמה. להיותם בסוד הסף חסד. אבל הנשמות שהן מחזה ולמטה דו"ן שהן צריכות חכמה, אינם יכולים לקבל משם רק ו"ק חסר ראש. ונמצא שאינו פתוח להנשמות שהן מחזה ולמטה. שהם רוב הנשמות, וע"כ מכונה בשם שביל ונתיב, שאינו פתוח אלא ליחידים, ובאוי עלאין משמשת המנעולא, הנקראת נתיב. ולפיכך הם תמיד בחסדים מכוסים מחכמה. ובישסו"ת משמשת המפתחא הנקראת דרך וע"כ הם בהארת החכמה

צז) אמר ההוא יודאי וכי: אמר אותו היהודי, כמטבע בכיס נמצא במקרא הזה. כלומר, שטמון כאן בפנימיות המקרא סוד יקר. אמרו לו מאין תדע זה. אמר להם מאבי שמעתי ולמדתי דבר, במקרא הזה. פתח ואמר וכי: פתח ואמר מקרא זה הוא בשני אופנים דהיינו דרכים ונתיבות, ובשתי בחינות, דהיינו נועם ושלום. קרא בו דרכים, וקרא בו נתיבות. קרא בו נעם, וקרא בו שלום. ושאל, מהו דרכים ומהו נתיבות, מהו נעם ומהו שלום.

צח) אלא דרכיה וגו': ומשיב אלא דרכיה דרכי נועם הוא כמו שכתוב, הנותן בים דרך. כי בכל מקום שכתוב בתורה דרך, הוא דרך פתוח לכל, כדרך הזה הנשמי שהוא פתוח לכל אדם, כך דרכיה דרכי נועם, הם דרכים, שהם פתוחים מן האבות דהיינו חג"ה, המכונים אברהם יצחק יעקב, אשר כרו בים הגדול ובאו בתוכו, ומאלו הדרכים נפתחים האורות להאיר לכל צד ולכל רוחות העולם.

פירוש ב' מלכות הן, שבהם מתוקן המסך להודווג עם אור העליון, ומכונים מפתחא ומנעולא, או עטרת יסוד ומלכות עצמה, ואין הארת החכמה אלא במקום שיש שם המפתחא, אבל במקומות שיש שם המנעולא,

(דטו"י דף קצ"ו ע"א)

צט) והאי נעם: ה הוא נעימו כ דנפק מעלמא י דאתי, ז ומעלמא דאתי ה נהרין ו כל ז בוצינין, ח ומתפרשן לכל עיבר, והוא טיבו ט והוא י נהורא דעלמא דאתי, יא דינקין אבהן, אקרי נעם. ד"א, עלמא דאתי אקרי נעם, וכד אתער עלמא דאתי, יב כל חדו, וכל טיבו, וכל נהורין, וכל חירו דעלמא אתער, ובגיני כך אקרי נעם.

ק) ועל דא תנינן, חייבין י דגיהנמ, בשעתא דעאל שבתא, יז נייחין כלהו, ואית להו ט חירות ונייחא. טו בשעתא י דנפיק שבתא, אית לן לאתערא י חידו עלאה עלנא, דנשתזיב מההוא עונשא דחייביא י דאתדנו מההיא שעתא ולהלאה. ואית לן לאתערא ולימא, * ויהי נעם יי אלקיננו עלינו, דא הוא נעם עלאה, כ חידו דכלא, וע"ד דרכיה דרכי נעם.

מסורת הזהר

(א) תולדות ג"ח ציון א'.

חלוסי גרסאות ה ההוא. ז דנפיק, ג דין, ד ונהיר הכל בוצינין ולג ומעלמא דאתי נהרין. ה נהורי; זיג מן נהרין עד דינקין (אה"ל). ו לכל; ז ולכל, ז בוצינין, ח מוסיף ומתפרשן נהרין. ט ז"ג והוא, י ונהיר; ונהורא. יא דירתינן. יכ כל טיבו וכל חידו. יג בגיהנמ; יד מוסיף דיהן בגיהנמ. יז כלהו נייחין. טו חירו; חירו. טו בשבתא כיון דנפיק, יו מוסיף דנפיק לון (אה"ל). יז חידו; חדוה וניחא עלאה. יט דאהרין; דאהרין ואתדנו (אה"ל). כ חירו.

מאמר הסולם וירא יעקב כי יש שבר במצרים

הבינה. ואחר כך משפיעים לה גם ב' הנקודות שורק חירק, מן ב' קוין, שמאל ואמצעי דבינה, ואז יש לה כל ג' הקוין שבחג"ת דז"א, שקבלו מג' הקוין שבבינה, ואז ועאלין בנויה שג' קוין דז"א, חג"ת, נכנסים בהנוקבא. וזה אמרו ומאינון אורחין מתפתחין לכל עיבר וכו': כי מהמפתחא המכונה דרך או אורח, מושפעת הארת החכמה המאירה ומשלמת לכל הצדדים ולכל רוחות השולם, ואפילו לאותן הנמשכים מחזה ולמטה דו"ן כנ"ל. משא"כ הנתיבות שהם ממנעולא. אינם משפיעים אלא ליחידים, דהיינו להנמשכים מחזה ולמעלה דז"א. ואינם פתוחים לכל.

צט) והאי נעם וכו': ונעם זה הוא נעימות היוצאת מעולם הבא, שהוא יסודות, ומעולם הבא מאירים כל המאורות ומתחלקים לכל צד, דהיינו לג' קוין ימין ושמאל ואמצע, ואותו הטוב והאור של עולם הבא, שירשים האבות, שהם חג"ת דג"א, שירשים מוחין הללו מיסודות, שנקרא עולם הבא, נקראים נעם. פירוש אחר, עולם הבא עצמו שהוא יסודות, נקרא נעם, כי כשנתעורר עולם הבא, להאיר, כל שמחה, כל טוב, כל האורות, וכל חירות שבעולם, מתעוררים, ומשום זה נקרא נעם.

ק) ועל דא תנינן וכו': ועל כן למדנו, הרשעים שבגיהנמ, בשעה שנכנס השבת

החכמה. (כמ"ש כל זה באורך לעיל בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית עלאה ע"ש כל המשך). וזה אמרו, בכל אתר דאקרי באורייתא דרך, הוא אורח פתיחא לכלא, כי דרך יורה על המלכות דמפתחא, שעל זווגה מתגלה הארת החכמה, שהארה זו משלמת לכל הנשמות, גם לאותן שנמשכות מחזה ולמטה דו"ן, שהן רוב הנשמות שבעולם, וז"ש, דרכים דאינון פתיחן, מאבהן דכראן בימא רבא ועאלין בנויה, כי אחר שז"א מקבל ג' קוין דיסודות, בסוד תלת נפקי מחד, הד בתלת קיימא, (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת), הוא משפיע אותן אל הנוקבא, ונעשית רביעי לאבות, בסוד מלכותא דדוד, (עי' ב"א דף ק"י ד"ה ואלו), וכשמשפיע לה מקו ימין דבינה, שה"ס נקודת החולם, אז נמשכים לה אתוון אל"ה דבינה, שבהם סוד המפתחא, ונכחן אז שחג"ת דז"א כרו בה, ועשו בה בית קיבול, שהיא המפתחא, כמ"ש לעיל בהקדמת הזהר דף כ' בסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא, וזו"רה באר חפרוה שרים, ה"ס יסודות, כרוה נדיבי עם התינו חג"ת דז"א, וז"ש דרכים דאינון פתיחן מאבהן, שהם חג"ת דז"א, דכראן בימא רבא, שהוא הנוקבא, דהיינו שמשפיעים לה הכלי דמפתחא מן (דטו"י דף קצ"ו ע"ב)

קא) וכל נתיבותיה שלום, מאן נתיבותיה. אלן אינון ה' שבילין דנפקין מלעילא, וכלהו: נקיט לון ברית יחידאי, ד' דאיהו ה' אקרי שלום, שלמא דביתא, ואעיל לון לימא רבא, כד איהו בתוקפיה, וכדין יהיב ו' ליה ז' שלמא, הה"ד * וכר נתיבותיה ח' שלום. ת"ח, יוסף ברית שלום הוה, והוה במצרים מלכא, ושליט על ארעא, ויעקב בגין דאסתלק מניה שכינתא, לא הוה ידע.

קב) ועם כל דא, יעקב הוה ליה תברא, בגין למזבן עבורא י' במצרים, וחמא דאיהו תבירא על תבירא, דיחתון בנוי למצרים, ויאמר יעקב לבניו

חלופי גרסאות ה' מוסיף נתיבות ושבילין. ז' דכלהו. ג' נקט. ד' ליג דאיהו. ה' דאקרי. ו' ליג ליה. ז' שלם. ח' מוסיף שלום ע"כ; מוסיף שלום דכתיב הנותן בים דרך ובמים עוים נתיבה ע"כ. ט' ויעקב לא הוה ידע בגין דאסתלק שכינתא מניה. י' למצרים.

מאמר הסולם יורא יעקב כי יש שבר במצרים

דנעם. שהסו"ה דרכיה דרכי נעם, אב המנעולא. אינו ממשיך המוחין, וכל תקונו הוא, לעשות שלום. פירוש, כי כל כחו של קו אמצעי ליחד ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה הוא על ידי התכללות בתחילה באותו המסך דמנעולא. (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) וז"ש וכלהו נקיט לון ברית יחידאי, וכולם, דהיינו ב' המסכים ביחד, דהיינו הדרך והנתיב, אוחו אותם רק הברית בלבד, שהוא יסוד דגדלות, הנקרא יוסף. כלומר, אע"פ שעיקר קו אמצעי הוא ת"ת, אמנם הוא אינו נושא את שני המסכים ביחד, כי להיותו למעלה מחוזה דז"א, אין בחינת הדינים דמנעולא ניכרים בו, כי אינם ניכרים לבחינת דין רק מחוזה ולמטה. וע"כ רק יסוד שהוא מחוזה ולמטה אוחו שניהם יחד.

וז"ש ועאיל לון לימא רבא, שהיא הנוקבא, כד איהו בחוקפיה, בעת שהיא בגבורות שליטת השמאל, שאינו רוצה להכלל בימין, שאז נקפאים כל האורות שבו, בסוד ימא דקאפו (כנ"ל ב"א דף רמ"ז אות ש"ב ע"ש בסולם) וכדין יהיב ליה שלמא, ואז נותן היסוד לו שלום דהיינו שעל ידי המסך דמנעולא, שה"ס המסך דחירק, מכניע את השמאל ומחברו עם הימין, ואז נעשה שלום בין ימין ושמאל, והאורות נפתחים. הה"ד וכל נתיבותיה שלום. כי הנתיבות, שה"ס מנעולא, אינם עומדים להמשיך מוחין כמו המפתחא הנק' דרך, אלא לעשות שלום בין קו ימין לקו שמאל הוא עומד.

קב) ועם כל דא יעקב וכו': ועם כל זה יעקב היה לו שבר כדי לקנות תבואה במצרים, וראה שהוא שבר על שבר, שירדו בניו

השבת, נחים כולם, ויש להם חירות ומנוחה. בשעה שיצא השבת, יש לנו לעורר עלינו את השמחה העליונה, שנמצא מאותו העונש של הרשעים, הנדונים משהה ההוא ולהלאה, ויש לנו להתעורר ולומר, ויהי נעם ה' ארכינו עלינו, זה הוא נעם העליון שמחת כל. דהיינו המוחין דישסו"ת כנ"ל. ועל זה נאמר דרכיה דרכי נעם.

פירוש ביום השבת מאירים המוחין דאז"א עלאין, שה"ס אוירא דכיא, והם מכוונים לעתיד לבא, ואז כל דינין מתעברים מן העולם, ואפילו הרשעים שבגיהנם נחים, וביציאת השבת, שוב מתעוררים הדינין והקליפות, ואין להם ביטול אלא על ידי מוחין דהארת חכמה הנמשכים מישסו"ת שנקראים נעם, ולפיכך בצאת השבת מחויבים אנו לומר הפסוק, ויהי נעם וגו' כדי לעורר עלינו המוחין דהארת חכמה, המבטלים כל הדינים.

קא) וכל נתיבותיה שרום: מה הם נתיבותיה, ומשיב, אלו הם השבילים היוצאים מלמעלה. מא"א, דהיינו המנעולא שהוא משמשת באז"א, שעליה אומר הכתוב, ושבילך במים רבים, (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית ע"ש) ונקראים כן משום שאינם מחוים לכל אדם אלא ליחידים בלבד, (כמ"ש לעיל דף כ"ט ד"ה ווה) וכולם, אוחו אותם הברית בלבד, שהוא יסוד, שהוא נקרא שלום, שלום בית, ומכניסים לים הגדול, בעת שהוא בגבורתו, שאז נותן לו שלום, והוה שכתוב, וכל נתיבותיה שלום. בוא וראה, יוסף היה ברית שלום, דהיינו שזכה לנתיבות הנ"ל והיה מלך במצרים ומושל על הארץ, ויעקב, משום שנסתלקה ממנו השכינה, לא היה יודע.

פירוש כי המפתחא, שה"ס מסך הגמשך מכינה, הנקרא דרך הוא הממשיך את המוחין (רש"י דף קצ"ז ע"ב)

למה תתראו, בגין דלא תחמון גופייכו, אלא כרעבין, כגוברין דלית לון שבעא.

(ג) אמר ר' חזקיה, ודאי רזא הכא, דהא ה' בכל זמנא דצערא איהו בעלמא, לא בעי בר נש, לאחזאה גרמיה בשוקא, בגין דלא יתפס בחובוי, ועל דא אמר למה תתראי, וזהו אתמר.

(ד) ד"א * וירא יעקב כי יש * שבר במצרים, עבור ממש, דהא קב"ה ע"ד שדר כפנא בעלמא, בגין לנחתא ליעקב ובנוי לתמן, ועל דא חמא בני ארעא, דהוו מייתין מתמן עבור.

(ה) וירא יעקב כי יש שבר במצרים, בשעתא דמית יצחק, אתו יעקב ועשו למפלג, ועשו נפק' מחולקיה דארעא ומכלא, ויעקב דיסבול גלותא יטול כלא, ועל דא חמא, ההוא תבירא דהוה ליה במצרים, הוא ובנוי, למסבל גלותא, ועל דא ויאמר יעקב לבניו למה תתראו. מקמי דינא דלעילא, דלא ישתכח עלייכו מקטרגא. ויאמר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, הא אוקמוה רדו, חושבן דא הוה ישראל במצרים.

מסורת הוהר

(א) לעיל דף כ"ד ציון א'. (ב) (שם) ח"א ריב.

חלופי גרסאות א' ל"ג ככל. ב' ל"ג והא אתמר. ג' ל"ג במצרים. ד' דק"ה. ה' מוסיף האי בשעתא; ת"ח בשעתא (אה"ל). ו' עשו. ז' מחולקא. ח' דההוא; כההוא (אה"ל).

מאמר	הסולם	וירא יעקב כי יש שבר במצרים
<p>בניו למצרים. וע"כ ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, אלא שתראו את עצמכם כרעבים, כאנשים שאין להם שובע.</p> <p>פירוש. אע"פ שנסתלקה השכינה מיעקב, עם כל זה היה לו שבר שה"ס המסך דמפתחא, שמבחינת הדינים שבו נקרא שבר, כדי לקנות תבואה במצרים. דהיינו להמשיך עליו סוד הארת החכמה דישטו"ת. המכונה חכמת מצרים. אמנם המסך דמנעולא לא היה ניכר בו לבחינת דין, להיותו בחינת ת"ת שהוא מחזה ולמעלה כנ"ל. אבל בניו שהם מבחינת מחזה ולמטה, יהיו ניכר בהם גם מנעולא אם ירדו למצרים. וז"ש וחמא דאיהו תבירא על תבירא דייחון בנוי למצרים, כי יתגלה בהם גם שבר הב', שהוא המסך דמנעולא. וע"כ ויאמר לבניו וגו', אלא כרעבין, היינו מכה המסך דמפתחא, הרעב אחר המוחין. כגוברין דלית להון שבעא, היינו מכה מסך דמנעולא, שאין לו שובע בשלמות לפני גמר התיקון.</p>	<p>אין האדם צריך להראות עצמו בשוק, שלא יתפש בעונותיו, כלומר, שבעלי הדין יראהו, ויקטרגו עליו, ויגלו עונותיו, כדי להענישו. ועל כן אמר להם יעקב למה תתראו. כי יש להם לפחוד מפני המקטריגים, וכבר נתבאר.</p> <p>(קד) ד"א וירא יעקב וגו': פירוש אחר. וירא יעקב כי יש שבר וגו'. שבר, פירושו תבואה ממש, ולא שבירה כמ"ש מקודם. כי על כן שלח הקב"ה רעב בעולם, כדי להוריד יעקב ובניו שמה. ועל כן ראה בני הארץ שהיו מביאים משם תבואה.</p> <p>קה. וירא יעקב כי יש שבר במצרים: בשעה שמת יצחק, באו יעקב ועשו לחלק בירושה. ועשו יצא מחלקו בארץ, ומהכל שיצא ונפטר גם מגלות. ויעקב שסיבול גלות יקח הכל. כלומר שהתפשרו כן. ועל כן ראה יעקב, שבירה היא, שהיה לו במצרים, הוא ובניו, לסבול הגלות, ועל כן, ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, לפני הדין שלמעלה, ואינכם מפחידים, שלא ימצא עליכם מקטרג. ויאמר וגו' רדו שמה, הנה בארוה, אשר רדו, שהוא בנימסריא ר"י, חשבון זה היו ישראל במצרים.</p>	<p>ויוסף</p>

(רמב"ם דף קצ"ז ע"ב *) דף קצ"ח ע"א

קו) " ויוסף הוא השליט על הארץ וגו', ר' ייסא פתח ו' ואמר, ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי ואזכחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה ליי'. ת"ח, כד קב"ה אתרעי ביה בבר נש, זקיף ליה על כל בני עלמא, ועביד ליה רישא דכלא, וכלהו שנאווי אתכפיין תחותי.

קז) דוד מלכא, שנאו ליה אחוי, דחו ליה מנייהו, קב"ה ארים ליה, על כל בני עלמא, אתא חמוי ערק מקמיה, קב"ה ארים ליה, על כל מלכותיה, וכלהו הוו כרעין וסגדין קמיה. ו' ויוסף ו' דחו ליה אחוי, לבתר כלהו כרעו וסגידו קמיה, הה"ד ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ו' ארצה.

קח) ד"א, ועתה ירום ראשי, מאי ועתה, כמו ואתה. ר' יהודה אמר, הא אתמר, עת דאיהו דרגא עלאה, ומאן איהו ההוא עת. דא ה"א, ו' ואקרי עתה, ועתה: דא איהו ובי דיניה.

קט) ירום ראשי, י' לארמא י' לה, ביקרא ומלכותא. על אויבי י' סביבותי, אלין שאר מלכי ארעא. י' ואזכחה באהלו, דא ירושלם, י' באהלו דא אהל מועד. זבחי תרועה, למשמע כל עלמא. אשירה ואזמרה, מההוא סטרא דתרועה י' היא, דהא מתמן, מההוא י' סטרא דתרועה, י' היא אתיא י' שירה ותושבחתא.

קי) י' ד"א, ועתה ירום ראשי, דא כנסת ישראל. על אויבי סביבותי,

מסורת הזהר

(א) (שם) ח"א קצט: רנו. ח"ב קיז: ז"ח כ"ט טב שנא. (ב) תהלים כ"ז.

חלוסי גרסאות א' יוסי. ז' ליג ואמר. ג תרועה וגו'. ד מלכותא. ס מוסיף ויוסף הינ. ו סנו (אה"ל). ז מוסיף ארצה וגו'. ח ליג ד"א. ט דאקרי. י לארמה. יא ליה. יב סביבותי דא ירושלים וליג כן אלין ער דא (הרמ"ק). יג ליג מן ואזכחה ער באהלו. יד ליג באהלו. טו ליג היא. טז סטרא. יז ליג היא. יח שיר. יט ליג ד"א.

הסולם

מאמר

ויוסף הוא השליט

ר' יהודה אמר, הרי למדנו עת. הוא מדרגה עליונה, ומי הוא עת הזה, הוא ה' של שם הוי"ה, דהיינו השכינה, ונקראת עתה. ועתה, עם ו' זהו הוא, דהיינו ז"א, ובית דינו, דהיינו הנקבא. כי ה' מן ועתה רומז על ז"א.

קט) ירום ראשי: להרים ראש בכבוד ומלכות. על אויבי סביבותי. אלו שאר מלכי הארץ. ואזכחה באהלו זהו ירושלים. באהלו עם ו' רומז על אוהל מועד. זבחי תרועה, להשמיע לכל העולם. אשירה ואזמרה, מצד התרועה הוא, כי משם, מצד התרועה, בא שיר ושנחה.

קי) ד"א ועתה ירום ראשי: זהו כנסת ישראל דהיינו הנקבא הנקראת עתה כנ"ל. על אויבי סביבותי. זהו עשו וכל השרים

קו) ויוסף הוא השליט וגו': ר' ייסא פתח ואמר. ועתה ירום ראשי וגו'. בוא וראה, כשהקב"ה חפץ באדם, מנשאו על כל בני העולם, ועושה אותו ראש על כל, וכל שונאיו נכנעים תחתיו.

קז) דוד מלכא וכו': דוד המלך, שנאו אותו אחיו, ודחו אותו מהם, הקב"ה הרימו על כל בני העולם, בא חמוי שאול, וברח מפניו, הרימו הקב"ה על כל הממלכות, וכולם היו כרעים ומשתחווים לפניו. ויוסף, דחו אותו אחיו, לאחר כך כולם כרעו והשתחוו לפניו, וז"ש ויבואו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה. קח) ד"א ועתה ירום ראשי: שואל, ועתה, מה מירושו, ואומר שהוא כמו ואתה, מירושו, כמו ואתה הוא שם השכינה, כך ועתה הוא שם השכינה. דהיינו שהתפלל שהשכינה תרום ראשו.

(דש"י דף קצ"ח ע"א)

דא עשו וכל אפרכין דיליה. ואזבחה באהליו, ארץ ישראל. זבחי תרועה, דכתיב "זבחי אלקים רוח נשברה, בגין לאעברא דינא מעלמא. אשירה ואזמרה, לאודאה ולשבחא לקביה, בלא פסיקו לעולם.

קיא) ד"א ועתה ירום ראשי, בכלא, יצר טוב על יצר רע, דכתיב על אויבי סביבותי, דא יצר הרע, דאיהו סחרניה דבר נש, ואיהו שנאיה בכלא. ואזבחה באהליו זבחי תרועה, דא אורייתא, דאתיהיבת מסטרא דאשא, כדכתיב מימינו אש דת למו, דהא בגין אורייתא, ירום רישיה, ואתברו כל שנאוי קדמוי, כדכתיב תכריע קמי תחתי.

קיב) ד"א ועתה ירום ראשי, לאתכללא באבהן, דהא דוד מלכא, אית ליה לאתדבקא באבהן, וכדין יתרומם וסליק לעילא, ואיהו בחד קשורא בהו. על אויבי סביבותי, ארץ אינון דבסטרא שמאלא, כלתו מארי דינון, דמתכונין לחבלא, וכדין שמשא אתחבר בסיהרא, והוי כלא חד.

קיג) ת"ח, כתיב ויוסף הוא השליט על הארץ, דא שמשא דשליט בסיהרא, ונהיר לה, וזן לה. הוא המשביר לכל עם הארץ, דהא הוא נהר דנגיד ונפיק, מניה אתזנו כלהו, ומתמן פרחין נשמתין לכלא, ובגין דא כלהו סגדין לגביה דההוא אתר, דהא לית לך מלה בעלמא, דלא תלי במזלא, ואוקמוה.

מסורת הוהר

(א) (תהלים נ"א) ח"ב סא. פו. קה. ח"ג ה. ט. מט. קננ. רכד: רכ. ת"ז תכ"ר סט: ז"ח י"ט טג שמה. (ב) (דברים ל"ג) ח"א ריט: רמג. רנב: רנג. ח"ב ג. כו. לב. פא. פכ. פד: צ: קלה. קסו: רו: ח"ג קיח, קעו. קפב. קצב. רל. רמז: ת"ז בהקדמה יא: תי"ג כט: תי"ח לו: תכ"א נז: תכ"ב סז. חמ"ז פד: חס"ט ת"ע. קכו: ג) תהלים יח.

חלופי גרסאות א פסקו. ב לעלם. ג ל"ג דיא. ד מוסף רישיה דבשנ. ה ל"ג דיא. ו מתכונין. ז ל"ג על הארץ. ח ל"ג לכל עם הארץ. ט דא. י דלא תלי ביה בגין דהא מזלא (מזלי) מתמן כלהו טבאן (טבן) בעלמא דהא כלא איהו קאים כמזלא (רמיק ואהי).)

ויוסף הוא השליט

הסולם

מאמר

רביעי (כנ"ל ב"א דף ק"י ד"ה מלכוהא ע"ש). ואז יתרומם ויעלה למעלה, דהיינו מחזוהולמעלה דז"א, כמ"ש שם, והוא בקשר אחד עמהם. על אויבי סביבותי, אלו הם שבצד שמאל, שהם כולם בעלי הדין המתכונים להשחית, וכשמטרומם עליהם מתחבר אז השמש, שהוא ז"א בלבנה, שהיא הנוקבא, ונעשה הכל אחד.

קיג) ת"ח כתיב, ויוסף הוא השליט על הארץ: יוסף זהו השמש, שהוא ז"א.

כי יוסף הוא יסוד דז"א, השולט בלבנה, שהיא הנוקבא ומאיר אליה, ומזין אותה. הוא המשביר לכל עם הארץ, כי אותו הנהר הנמשך ויוצא מעדן שהוא יסוד הנקרא יוסף ממנו נזונים כולם, ומשם פורחות נשכות לכל ארכי. ומשום זה כולם משתחווים למקום ההוא, כי אין לך דבר בעולם שלא יהיה תלוי במזל, שהוא יסוד. וכבר בארוהו.

ויכר

השרים שלו. ואזבחה באהליו היינו בחור ישראל. זבחי תרועה, הוא כמו שכתוב, זבחי אלקים רוח נשברה, כדי להעביר הדין מן העולם. אשירה ואזמרה, היינו להורות ולשבח להקב"ה, בלי הפסק לעולם.

קיא) ד"א ועתה ירום ראשי: ראשי, זה יצר הטוב, שהחלל בכל דבר ירום יצר הטוב על יצר הרע, שכתוב, על אויבי סביבותי, הוא יצר הרע, שהוא סביב האדם, והוא שנאו בכל. ואזבחה באהליו זבחי תרועה, זה לימוד התורה, שניהנה מצד האש, שכתוב מימינו אש דת למו, כי בשביל התורה ירום ראשו, וכל שנאוי ישברו לפניו, שכתוב תכריע קמי תחתי.

קיב) ד"א ועתה ירום ראשי: להכלל באבות שהם חגי"ת דז"א, כי דוד המלך, יש לו להדבק באבות, שמתחבר עמהם בסוד רגל

(רמזי דף קצ"ה ע"א)

קיד) * ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו. רבי אלעזר פתח ב' ואמר, ב' למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. ת"ח, תלת אינון דדחלין ולא ידעין ממה דחלין, ואוקמוה, אבל אית מאן דדחיל, ב' ולא ידע ממה איהו דחיל, בגין אינון ב' חטאי, דלא ידע דאינון חטאין, ולא אשגח בהו, ואיהו דחיל מימי רע.

קטו) מאן אינון ד' ימי רע, אלן אינון יומין דאינון אודמנן בההוא רע, ומאן ה' אינון, דא יצר הרע, דאיהו אקרירע, ואית ליה יומין ז' ידיען, דאתיהיב ב' ליה רשו בעלמא, לאסטאה לכל אינון דמסאבי ארחייהו, דמאן דאתי לאסתאבא מסאבי ליה. ואלין ב' אינון אקרון ימי רע, ואלין ממנן על אינון חובין דדשין בהו בני נשא בעקבייהו.

קטז) תא חזי, כל אינון דמסאבי ארחייהו, כמה חבילי טהירין, אודמנן לגבייהו, ומסאבי להו. בארחא דבעי בר נש למיהך, בההוא ארחא מדברין ליה ממש, אתי בר נש לאתדכאה, י כמה אינון י' דמסייעין ליה.

קיז) הא תנינן, דכד בר נש קם בצפרא, בעי לאסחאה ידוי, מגו נטלא דמיא, דאיהו י' מאנא ליטור מניה מיא, מגו מאן דאסחי ידוי בקדמיתא, כמה דאוקמוה. ות"ח, בגין נטלא דא, אוקימנא מלה.

קיח) ותו, י' דבעיא ליה לבר נש, לנטלא ידא ימינא בשמאלא, בגין לשלטאה ימינא על שמאלא, ויסתחי ימינא מן שמאלא, ובגין כך איהו

מסורת הזהר

(א) בראשית מ"ב. (ב) (תהלים מ"ט) ח"א רה. ח"ב קכ. ת"ז חכ"ז ע"ב. ז"ח י"ט טב שט.

חלוסי גרסאות א' ליג ואמר, ב' דלא, ג חטאין, ד מימי, ה איהו, ו מוסיף דא הוא, ז יריעין, ח ליג ליה, ט ליג אינון (אחי'). י ליג כמה אינון, יא מסייעין, יב מנא, יג דבעי.

מאמר

הסולם

ויכר יוסף את אחיו

קיד) ויכר יוסף את אחיו וגו': ר' אלעזר פתח ואמר, למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. בוא וראה שלשה הם שמפחדים ואינם יודעים ממה הם מפחדים כמ"ש חז"ל, אבל, נוסף על אלו ג', יש מפחד ואינו יודע ממה מפחד, שהוא בשביל חטאים שחטא, ואינו יודע שהם חטאים, ולא השיגח בהם, והוא מתירא מימי רע.

קיז) הא תנינן דכד וכו': הרי למדנו.

כשהאדם קם בבוקר, צריך ליטול ידיו מן נטלא דמים, שהוא כלי ליטול מים ממנו. ויטול ממי שכבר נטל ידיו. כמו שבארוהו. ובוא וראה בשביל נטלא זו למדנו הדבר. כלומר כל המשנה שלמדנו לא צריכה, אלא להשיענו שצריכים לנטלא דוקא, לנטילת ידים בבוקר.

קיח) ותו, דבעיא ליה וכו': ועוד, למינו. שהאדם צריך ליטול יד ימין ביד

שמאל, שהשמאל ישמש את הימין, כדי להשליט הימין על השמאל, ויתרחק הימין מן השמאל

ומשום

קטו) מאן אינון ימי רע וכו': שואל, מי הם ימי רע. ואומר, אלו הם ימים שנועדו להיות באותו הרע. ומי הם, זהו יצר הרע, שהוא נקרא רע, ויש לו ימים ידועים, שניתן לו רשות בעולם להשטות לכל אלו המטמאים דרכם, כש"ו לבטלה, כי מי שבא להטמא מטמאים אותו. ואלו הם שנקראים ימי רע, והם ממונים להעניש בהם, על אלו עבירות שאדם דש בעקביו.

(רמב"ם דף קצ"ח ע"א *) דף קצ"ח ע"ב

א נטילא, ועל דא, מאן דנטייל ידוי, יטול ימינא בשמאלא, לאשטא ימינא על שמאלא, בגין דלא יהיב דוכתא ליצר הרע לשלטה כלל, והא י אוקימנא. קיט) ת"ח, בשעתא דדינא בישא שלטא, לא אתיב ידיה מלאכאשא. ובשעתא דימינא שלטא על י עמין עעכו"ם, לתברא לון, חיים קב"ה עליהו, ולא שצי ד לון.

קכ) ובגין כך, כל מאן דאיהו חטי, באינון חטאין דדש בהו ברגלוי, לא ידע בהו, ודחיל תדירא. דוד מלכא הוה אסתמר תדיר, י מחובין אלין, וכד הוה נפיק לקרבא, הוה מפשפש לון, ועל דא לא דחיל לאגחא עמהון קרבא. קכא) ות"ח, ארבע מלכין הוו, מאן דשאייל דא, לא שאיל דא. דוד אמר, " ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם, מאי טעמא בגין דהוה אסתמר י מאלין חובין, ולא יהיב דוכתא י לשנאוי לשלטה, ועל דא בעי למרדף אבתרייהו תדיר. ולא ירדפון אינון אבתריה, למתבע חובוי, ויפול בידיהו. קכב) אסא הוה דחיל יתיר, אף על גב דהוה מפשפש בחטאוי, ולא כדוד מלכא, איהו בעי למרדף אבתריהו, ולא י יגיח ט לון, ויקטול לון קודשא ב"ה, וכך הוה, דכתיב י וירדפם אסא והעם אשר עמו וגו', וכתיב י ויגוף ה' את הכושים לפני אסא ולפני יהודה וינוסו הכושים. י דוד מה כתיב י ביה י ויכס דוד י מהנשף ועד הערב למחרתם, אבל אסא איהו רדיף וקב"ה מחי.

מסורת הוהר

א) תהלים י"ח. ב) ד"ה ב' יד. ג) שם. ד) שמואל א' ל'.

חלופי גרסאות א נטייל. ב אוקמה ג מוסיף שאר עמין עעכו"ם. ד להו. ה מאלין חובין. ו מאינון (אה"ל). ז ל"ג לשנאוי. ח יגיח. ט בהון. י וברוד; מוסיף וכן דוד; מוסיף אבל ברוד (אה"ל). יא ליג בית. יכ מהנשף וגו'.

ויכר יוסף את אחיו

הסולם

מאמר

ועבירות, וכשיצא למלחמה, היה מחפש בהם כדי לעשות עליהם תשובה, ועל כן לא היה מתירא, לערוך עמהם מלחמה.

קכא) ות"ח ארבע מלכין וכו': ובוא וראה, ארבעה מלכים היו, מה ששאל זה, לא שאל זה. דוד אמר, ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם. מהו הטעם, הוא משום, שהיה נשמר מאלו העבירות שאדם דש ברגליו, ולא נתן מקום לשונאיו, לשלום. ועל כן, רצה הוא לרדוף אחריהם תמיד, והם לא ירדפו אחריו, לקטרג על עונותיה, ויפול בידיהם.

קכב) אסא הוה דחיל וכו': אסא, היה מתירא יותר, אע"פ שהיה מחפש בחטאיו ולא כל כך כדוד המלך, הוא רצה לרדוף אחריהם, אחר אויביה, ולא ילחם עמהם. והקב"ה יהרוג אותם, וכך היה, שכתוב וירדפם אסא וגו', וכתיב ויגוף ה' את הכושים לפני אסא וגו', דוד מה כתוב בו, ויכס דוד מהנשף

ומשום זה הוא הנטילה. שהנטילה באה להשליט הימין על השמאל, ועל כן מי שנוטל ידיו, יטול הימין בשמאל, להשליט הימין על השמאל, כדי שלא לתת מקום ליצר הרע לשלוט כלל. פירוש, כי אין אחיזה לס"א בקו ימין, אלא בקו שמאל, כנודע. ואם משליט הימין על השמאל, פסקה אחיות הס"א גם מן השמאל.

קיט) ת"ח בשעתא וכו': בוא וראה בשעה שדין הרע שולט אינו משיב ידיו מלהרע. ואילו צדיקים נזוקים על ידו, כי מכיין שניתן רשות למשחית, אינו מבחין בין טוב לרע. ובשעה שהימין שולט על עמים עובדי עכו"ם לשכרם, מרחם הקב"ה עליהם ואינו מכלה אותם. והנך רואה ההפרש הגדול בין רחמי הימין ליונים של שמאל.

קכ) ובגין כך כל וכו': ומשום זה, כל מי שחוטא באלו החטאים שאדם דש ברגליו, אינו יודע בהם שחטא, והוא מפחד תמיד, דוד המלך, היה נשמר תמיד מאלו

(רמזי דף קצ"ח ע"ב)

קכג) יהושפט מלך יהודה, אוף הכי נמי הוה שאיל, ואמר, לא יכילנא למרדף, א ולא קטלא, אלא אנא אזמר, ואת קטייל לון, בגין דלא הוה מפשפש כל כך כאסא, וקב"ה עבד ליה הכי, דכתיב * ובעת החלו ברנה ותהלה נתן ה' מארבים על בני ד עמון מואב והר שער הבאים ליהודה ויגפון. קכד) חזקיה מלך יהודה, אוף הכי נמי אמר, אנא לא יכילנא, לא לזמרא, ולא למרדף, ולא לאגחא קרבא, בגין דדחיל מאלין חובין דקאמרן, מה כתיב, ב ויהי בליטה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה ושמונים וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים, ד וחזקיה ה הוה יתיב בביתיה, ושכיב בערסיה, וקב"ה קטיל לון. קכה) ומה צדיקים אלין, הו דחלין ו מאלין חובין, שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה. בגין כך, אית ליה לבר נש ד לאסתמרא מאלין חובין, ח ולפשפשא בהון כדקאמרן, בגין דלא ישלטון עלוי אינון ימי רע, דלא מרחמי ט עליה.

קכו) ת"ח, ג ויכר יוסף את אחיו, בשעתא דנפלו בידיה, איהו רחים עלייהו, בגין דאיהו שלים, והם לא הכירוהו, דאינון שמעון ולוי, יא אתו מסטרא דדינא קשיא, ועל דא לא רחימו עליה, דהא כל אינון מאריהון דדינא קשיא, לא מרחמי עלייהו דבני נשא, בשעתא דנפלי בידייהו. קכז) ובג"כ אמר דוד, י למה אירא. יראתי לא כתיב, אלא אירא,

מסורת הזוהר

א) ד"ה ב' כ'. ב) (מלכים ב' י"ט) ח"ב לו: סד. ג) בראשית מ"ב. ד) (תהלים מ"ט) ח"א רד. ח"ב קכ: ת"ז חכ"ו עב.

חלוסי גרסאות א) מוסיף אנא ולא; ולא קטלא; ולא קטלא; ולא לאקטלא (אה"ל). ב עמון וגו'. ג אשור וגו'. ד חזקיהו; וחזקיהו. ה הוה שכיב וליג יתיב בביתיה. ו מאינון (אה"ל). ז לפשפשא באלין חובין כדקאמרן. ח ל"ג ולפשפשא בהון. ט ליה. י מוסיף אחיו וגו'. יא דאחו (אה"ל).

הסולם

מאמר ועד הערב למחרתם. אבל אסא, הוא רדף והקב"ה הכה.

קכג) יהושפט מלך יהודה: גם כן היה מבקש, ואמר, אני איני יכול לרדוף, ולא להרוג אותם, אלא אני אזמר, ואתה תהרוג אותם. והוא משום שלא היה מחפש בחטאיו כל כך כמו אסא. והקב"ה עשה לו כן. שכתוב, ובעת החלו ברנה ותהלה נתן ה' וגו' ויגפון.

קכד) חזקיה מלך יהודה: גם כן אמר, אני, איני יכול לא לזמר, ולא לרדוף, ולא לערוך מלחמה. משום שהיה מתירא מאלו העבירות שאמרנו. שאים דש ברנליו. מה כתיב, ויהי כלילה ההוא וגו' ויך במחנה אשור וגו'. וחזקיה היה יושב בביתו, והקב"ה הרג אותם. קכה) ומה צדיקים וכו', ומה צדיקים האלו חיו יראים מאלו העבירות, שאר

(רמבי"ד דף קצ"ח ע"ב)

א דאית לי למדחל * מאינון ימי רע, כדקאמרן. ב עון עקבי יסבני, ג מאן עקבי, ד אלין אינון ברזא ה דמהימנותא, דכתיב, * וידו אוחות בעקב עשו. דא הוא ו' עקיבא, ואינון ז עקיבין דמסתכלין בהו תדיר, בהוא חובא דדש ביה ב"ג ט תדיר ט בעקבוי.

קכח) ת"ח, מה כתיב ב' הוי מושכי העון כחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה. כחבלי השוא: דדש ביה בעקבא, ולא חייש י עליה, ולבתר אתתקף ואתעביד י' כעבות העגלה, י' ואתתקף ההוא חטאה, ואסטי ליה בהאי עלמא, ובעלמא דאתי.

קכט) זכאין אינון צדיקיא, דידיעין לאסתמרא מחוביהון, ואינון מפשפשי תדיר י' בעובדיהו, בגין דלא ישתכח עליהו מקטרגא בהאי עלמא, ולא יסטון עליהו לעלמא דאתי, דהא אורייתא מתקנא להו ארחין ושבילין למיהך בהו, דכתיב ז' דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. קל) ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם להם וגו'. רבי י' חייא פתח ואמר, ה' בנפול אויבך אל תשמח ובכשדו אל יגל לבך. ת"ח, קכ"ה עבד ליה לב"ג, ט' דיזכי ליקרא דיליה, ולשמשא קמיה תדירא, ולאשתדלא באורייתא יממא ולילי, בגין דקכ"ה אתרעי בה באורייתא תדיר.

מסורת הזהר

א) (בראשית כ"ה) ח"ב קיא. ת"ז תנ"ו צא. ב) כ"ב רי"ד ציון ד'. ג) וישב דף ס"ז ציון בי (ד) בראשית מ"ב. ה) משלי כ"ד.

חלוסי גרסאות א' דלית: מוסיף אלא דאית. כ אלא מאי עון עקבי יסבני אלא אלין אינון דכתיב וידו אוחות בעקב עשו דא הוא עקיבא אלין ואינון עקיבין דמסתכלין תדיר בהוא חובא דדש ביה ב"ג בעקבוי (אה"ל). ג ל"ג מאן עקבוי. ד מוסיף אלא אלין. ה ל"ג דמהימנותא (אה"ל). ו עקבא. ז עקיבין. ח ל"ג תדיר. ט בעקבוי. י עליהו. יא מוסיף כחבלי השוא וכעבות. יב דאתתקף. יג בחובייהו. יד חזקיה (אה"ל). טו ל"ג דיזכי (אה"ל).

מאמר	הסולם	ויכר יוסף את אחיו
<p>מתירא, הוא, כי אמר, שיש לי לירא תמיד מאלו ימי רע. כמו שאמרנו. עון עקבי יסבני, שואל מי הם עקבי. ומשיב, אלו הם בסוד האמונה. דהיינו בקדושה, שכתוב, וידו אוחות בעקב עשו, הרי שהעקב של עשו היה בסוד האמונה, בקדושה, כי יעקב אוחו בו, וזהו עקב, שעליו נאמר. עון עקבי יסבני, והן עקבות המסתכלים תמיד באותה העבירה, שהאדם דש בעקביו תמיד.</p>	<p>קכח) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב. הוי מושכי העון כחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה. כחבלי השוא, היינו העון. דדש בו בעקב, ואינו מחשיב אוחו. ולאחר זה הוא מתחזק ונעשה כעבות העגלה. ומתגבר אותו העון, ומשטה אותו בעולם הזה ובעולם הבא.</p>	<p>קכט) זכאין אינון צדיקיא וכו': אשרי הם הצדיקים, שיודעים להשמר מעונותיהם, והם מחפשים חמיד במעשיהם כדי שלא ימצא עליהם מקטרג בעולם הזה ולא ישטין עליהם לעולם הבא. כי התורה מתקנת להם דרכים ושבילים ללכת בהם, שכתוב, דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.</p>
<p>פירוש. שמפרש הכתוב, עון עקבי יסבני, שהן הקליפות הנק' עקב. המעורבים בקדושה על דרך הכתוב, וידו אוחות בעקב עשו, והם ממונים להסתכל ולהעניש את האדם על אלו העבירות שדש בעקביו. וז"ש דוד, עון עקבי יסבני, שמסבבים אותו ומסתכלים בו, אם יש בו עון. מאלו העבירות שאדם דש בעקביו. וע"כ היה מתירא תמיד.</p>	<p>מאמר ויזכור יוסף את החלומות קל) ויזכור יוסף את החלומות וגו': ר' חייא פתח ואמר, בנפול אויבך אל תשמח</p>	<p>(דסויי דף קצ"ח ע"ב י') דף קצ"ט ע"א</p>

קלא) וכיון דברא קב"ה לאדם, יהב קמיה אורייתא, ואוליף ליה בה למנדע ארחהא. מנלן, דכתיב " אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה. ולבתר, ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וסור מרע בינה. כיון דאסתכל בה, ולא נטיר לה, עבר על פקודא דמאריה, ואתפס בחוביה.

קלב) וכ"ל אינון דעברו על מלה חדא דאורייתא, אתפסו בה. שלמה מלכא, דאתחכם על כל בני עלמא, עבר על מלה חדא דאורייתא, וגרים ליה דאתעברא מלכותיה מניה, ולא תפלא מלכותא מן בנוי, מאן דאעבר על אורייתא עאכ"ו.

קלג) ויוסף דהוה ידע אורייתא, ואחוי נפלו ב ידיה, אמאי גלגל עלייהו כל גלגולא דא, והא ב איהו ידע אורייתא דאוליף ליה אבוי. אלא, ח"ו דיוסף גלגל עלייהו גלגולין לנקמא מניהו, אלא כל דא לא עבד, אלא לאייתאה לאחיה בנימן לגביה, דתיאובתיה הוה לגביה, ואיהו לא שבק לאחוי למנפל, דהא כתיב ב יצו יוסף וימלאו את כליהם בר וגו', וכל דא בגין דלא ינפלו.

קלד) ר' יהודה אמר, כד ברא קב"ה לסיהרא, הוה ד אסתכל בה תדיר, כדכתיב, ב תמיד עיני ה' אלהיך בה, ב אשגחותא דיליה בה תדיר, וכתיב אז וראה: דהא שמשא באשגחותא דיליה בה, ז אתנהיר. ויספרה, ח מאי ויספרה, כד"א י מקום ספיר אבניה.

מסורת הזהר

א) בהקס"ז ס"ו ציון ג'. ז"ח מ"ה טא שלב. צ"א טב שכה. ב) (בראשית כ"ה) ח"א ר: ג) (דברים י"א) ז"ח ס"ו טג שיט. פ"ו טב שכו. ד) (איוב כ"ח) ח"א רמט: ח"ב כד. רסו. ח"ג לד: חלופי גרסאות ח תיח יוסף קב"ה [דקב"ה] יהיב ליה מלכותא ואחיו [ואחוי] [רמ"ק ואח"ל]. כ בידוי. ג מוסיקא איהו הוה. ד מסתכל. ה ליג מן אשגחותא עד וכתיב. ו מוסיקא ראה ויספרה אז ראה. ז אתנהיר (אה"ל). ח מהו.

מאמר	הסולם	ויזכור יוסף את החלומות
<p>תשמח וגו'. בוא וראה, הקב"ה עשה את האדם, שיוכה לכבודו, ולשרת לפניו תמיד, ולעסוק בתורה יום וליילה, נשום שהקב"ה הפך תמיד בתורה.</p>	<p>על דברים הרבה שבתורה, על אחת כמה וכמה.</p>	<p>קלב) ויוסף דהוה ידע וכו': שואל, ויוסף שהיה יודע התורה, שכתוב בה, לא תקום ולא חטור, ואחיו נפלו בידיו, למה גלגל עליהם כל גלגול הזה. והרי הוא ידע התורה שלימדהו אביו, ומשיב, אלא חס ושלום, לחשוב, שיוסף גלגל עליהם גלגולים לנקום מהם. אלא לא עשה כל זה, רק להביא בנימין אחיו אליו, שתשוקתו היתה אליו, והוא לא עזב את אחיו לנפול, שהרי כתוב, ויצו יוסף וימלאו וגו'.</p>
<p>קלא) וכיון דברא וכו': וכיון שהקב"ה ברא את האדם נתן לפניו התורה, ולימד אותו לדעת דרכיה. מאין לנו זה, כי כתוב, אז ראה ויספרה וגו'. כיון שנסתכל בה ולא שמרה, ועבר על מצות רבונו, נתפס בעונו.</p>	<p>קלד) ר' יהודה אמר וכו': רי"א, כביאור הכתוב, אז ראה וגו'. כאשר ברא הקב"ה את הלבנה, שהיא הנוקבא, היה מסתכל בה תמיד, שכתוב, תמיד עיני ה' אלקיך בה, שהשגחתו בה הוא תמיד, וכתוב, אז ראה, כי השמש, שהוא ז"א, עם השגחתו בה, בהנוקבא, הוא, כי</p>	<p>אינו</p>
<p>(רמ"י דף קצ"ט ע"א)</p>		

קלה) הכינה: דאיהי יתבא בתקונא, (ה) בתריסר תחומין, (ו) מתפלגא בשבעין (ז) קסירין, אתקין לה (ח) בשבעה סמכין עלאין, לאתנהרא וליתבא על שלימו. וגם חקרה: דאשגחא עלה תדיר, זמנא בתר זמנא, דלא יפסיק לעלמין. קלו) ולבתר אוהר ליה לב"נ, ואמר, ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וסור מרע בינה, דהאי מתעטרא (ז) על תתאי, לדחלא, ולמנדע ליה לקב"ה בגינה. וסור מרע בינה, ברירו (י) מפסלותא, דלא למקרב בהדיה, וכדין ו אשגחותא דבינה, למנדע ולאסתכלא ביקרא דמלכא עלאה. קלו) רבי יוסי קם (י) בליציא חד, לאשתדלא באורייתא, והוה תמן עמיה חד יודאי, (י) דאערע ביה בההוא ביתא. פתח ר' יוסי ואמר, "לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות. (י) לא יועילו אוצרות רשע, אלין אינון דלא משתדלי באורייתא, ואזלי בתר מלי דעלמא, ולמכנש אוצרין דחיובא, מה כתיב (י) ואבד העושר ההוא בענין רע, בגין דאינון אוצרות רשע. קלה) וצדקה תציל ממות, (י) אלין יא דמשתדלי באורייתא, (י) וידעין

דרך אמת

מסורת הוהר

(א) כ"ב גבולי אלכסון ל"ב שכתי ישראל. (ב) אוסן י"ב גבולי אלכסון מחשבים לשבעים אומות ומלת קסירין הוא מלשון קיסר ופלגו קיסר נפו חלק ורמו לע' אומות אשר להם נתלקה כל הארץ ולהם למעלה שרים דהיינו ע"י שרים לע' אומות והיינו אומות ארץ לה כשבעין סמכין עלאין פ"י השבעים עמודים עלאנים שהם שני מעלה כאמור. חלופי גרסאות א' מתכילא. ב' בשבעין. ג' פסא. ד' עם (אה"ל). ה' מסכלותא. ו' אשכחותא. ז' ליציא. ח' דאערא. ט' ל"ג לא יועילו אוצרות רשע. י' ל"ג מן אילין עד דא צדקה ממס. יא' מוסיף אינון דמשתדלי. יב' ידעין.

מאמר

הסולם

ויזכיר יוסף את החלומות

אינו מקבל ראייה, שה"ס חכמה, אלא בעת זווג עם הנוקבא. ויספרה, שואל מהו ויספרה, ומשיב שהוא כמו שאתה אומר מקום ספיר אבניה. דהיינו מלשון ספירות והארה. קלה) הכינה: שהכין אותה עם תקונים, שהיא יושבת בתקון י"ב גבולים ומתחלקת לע' מלאכים, כלומר שי"ב גבולים מתחלקים ונעשים לע' מלאכים, שענינם נתבאר היטב לעיל (פרשת וירא דף ע"ח ד"ה אלין ע', עשה) ועי' פרשת לך דף ז' ד"ה נו נטיעין, ששם נתבאר סוד י"ב גבולי אלכסון, ותקן אותה בשבעה עמודים עליונים, שהם חג"מ נה"מ דבינה, בסוד אמא אויפת לברתא מאנהא, (כנ"ל בהקס"ז דף כ' ד"ה ואמא) לקבל בהם האורות ולהמצא בשלימות. פירוש: כי כל שלימות הנוקבא הוא, מחמת שנתקנה בז' עמודים עליונים, שהם הכלים חג"מ נהיי"מ דבינה, שלולא זה לא היתה ראויה לקבל האורות כמ"ש בב"א דף ז' ד"ה וכבר וגם חקרה: היינו שחקר אותה, להשגיח עליה תמיד זמן אחר זמן, שלא תהיה יניקה לס"א ממנה, בלי הפסק, לעולם. (דטו"י דף קצ"ט ע"א)

קלו) ולבחר אוהר ליה וכו': ואחר זה הזהיר את האדם ואמר, ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה, וסור מרע בינה. כי זו, דהיינו יראת ה' שהיא הנוקבא, מתעטרת על התחתונים כדי ליראה ולדעת את ה', בכחה, וע"כ היא חכמה, וסור מרע בינה, הביורור מפסולת, שלא לקרב עמה, אל הקדושה, דהיינו סור מרע, הוא מציאות הכינה, דהיינו לדעת ולהסתכל בכבוד מלך העליון.

קלו) רבי יוסי קם וכו': ר"י קם בלילה אחד, לעסוק בתורה, והיה שם עמו יהודי אחד, שפגש אותו בבית ההוא, ופתח ר' יוסי ואמר, לא יועילו אוצרות רשע וצדקה וגו', לא יועילו אוצרות רשע אלו הם, שאינם עוסקים בתורה והולכים אחר קניני העולם, ולאסוף אוצרות רשע, מה כתוב, ואבד העושר ההוא בענין רע, משום שהם אוצרות רשע.

קלה) וצדקה תציל ממות: אלו הם העוסקים בתורה ויודעים דרכיה להשתדל בה

אורחהא ב לאשתדלא בה, דהא אורייתא עץ ב חיים ג אקרי, ד ואתקריאת צדקה, דכתיב וצדקה תהיה ב לנו. דבר אחר, וצדקה תציל ממות, דא צדקה ממש, ובחרין גוונין איהו, ובחרין סטרין קרי ביה ו אורייתא, *) וקרי ביה צדקה, וכלא חד.

קלט) אמר ההוא יודאי, וקרי ביה שלום, אמר רבי יוסי, הכי הוא ודאי דאקרי שלום. קם ההוא יודאי, ואשתתף בהדיה, פתח ההוא יודאי ואמר, " עובד אדמתו ישבע לחם ומרדף רקים ישבע ריש. האי קרא קשיא, וכי שלמה מלכא ו דאיהו חכים מכל בני עלמא, היך אמר דישתדל בר נש למפלח ארעא, ולאשתדלא ב אבתריה, וישבוק חיי עלמא.

קמ) אלא רזא איהו. פתח ואמר, ב ויקח ה' אלקים את האדם ויניחוהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, ואוקמוה ב ברזא דקרננין איהו. ת"ח, לעבדה: דא מלכא עלאה. ולשמרה: דא מלכא תתאה. עלמא עלאה, ועלמא תתאה. י לעבדה ברזא דזכור, יא ולשמרה ברזא דשמור.

קמא) ובג"כ, עובד אדמתו דא גן עדן, דאצטריך למעבד ולמפלח, ולאמשכא י לה ברכאן מלעילא, וכד אתברכא ואחמשכא י לה ברכאן מלעילא, איהו נמי אתברך י בהדה. ת"ח, טו דכהנא דמברך, מתברך. טז כד"א י ואני

מסורת הוהר

(א משלי י"ב. ב ב"א רכ"א ציון א' ו רכ"ב ציון א'. ג) (במדבר ו') ח"ב סו. ח"ג לח. קמו: רמה. חלופי גרסאות א ל"ג לאשתדלא בה. ב החיים (אה"ל). ג היא. ד ואקרי. ס מוסיף לנו כי נשמור לעשות. ו צדקה וקרי ביה אורייתא. ז דהות. ח אבתרה. ט דרזא. י מוסיף לעבדה לזכורא. יא מוסיף ולשמרה לנוקבא; לאתחא. יב ליה. יג ליה. יד בהדיה. טו כהנא. טז דכתיב.

מאמר	הסולם	ויזכור יוסף את החלומות
<p>בה. כי התורה נקראת עץ חיים. ונקראת צדקה, שכחוב, וצדקה תהיה לנו כי נשמור את דברי התורה וגו'. דבר אחר, וצדקה תציל ממות, זהו צדקה ממש שנותן לעני. ובשני אופנים הוא ובשתי בחינות: קרא בו בהמלה צדקה, תורה, וקרא בו צדקה ממש, והכל אחד. פירוש. אם הוא תורה, הציל ממות על שם שהתורה היא עץ חיים, ואם הוא צדקה ממש תציל ממות על שם המצוה שהחיה את העני, והיינו ב' בחינות, תורה וצדקה ממש הן ב' איפנים, וטעמי הצלתן ממות. הן ב' בחינות.</p>	<p>קמ) אלא רזא איהו וכי: ומשיב, אלא הוא סוד. פתח ואמר, ויקח ה' אלקים את האדם וגו' לעבדה ולשמרה. ובארוהו שהוא בסוד עבודת הקרבנות. בוא וראה. לעבדה זהו מלך העליון. דהיינו להמשיך שפע ברכות ממלך העליון, שהוא ז"א. ולשמרה, זהו מלך התחתון. דהיינו לשמור השפע שקבל מלך התחתון, שהוא הנוקבא. שהכתיב מדבר, כנגד עולם העליון שהוא ז"א, ועולם התחתון, שהוא הנוקבא. וכפרש יותר, לעבדה, פירושה בסוד זכור. שה"ס ז"א. ולשמרה, פירושו בסוד שמור, שה"ס הנוקבא. שמשמע זה בלוחות הראשונות, שהיו בכחי' ז"א, כתיב, זכור את יום השבת לקדשו. ולוחות האחרונות, שהן בחינת הנוקבא, כתיב, שמור את יום השבת לקדשו.</p>	
<p>קלט) אמר ההוא יודאי: אמר אותו היהודי, קרא בו בהמלה צדקה גם את השם שלום. אמר ר' יוסי כן הוא ודאי, שנקראת שלום. קם אותו היהודי ונשתתף עמו בתורה.</p> <p>פתח ההוא יודאי וכי: פתח אותו היהודי ואמר, עובד אדמתו ישבע לחם ומרדף רקים ישבע ריש. מקרא זה קשה, וכי שלמה המלך, שהוא חכם מכל העולם איך אמר שהאדם ישתדל לעבוד אדמה, וישתדל אחריה ויניח חיי עולם.</p>	<p>קמא) וכתיב עובד אדמתו: זהו גן עדן, שהוא הנוקבא, שהאדם צריך לעשות ולעבוד ולהמשיך לה ברכות מלמעלה. מ"א, וכאשר מתברכת ונמשכות לה הברכות מלמעלה, גם האדם מתברך עמה, בוא וראה, שכהן המברך מתברך, כמו שאתה אומר, ואני אברכם</p>	

(רס"ו דף קצ"ט ע"א *) דף קצ"ט ע"ב)

מקץ

מא

אברכם. ובגין כך, עובד אדמתו ישבע לחם, דא הוא מזונא דלעילא. ומרדף
א רקים: מאן דיתדבק בסטרא אחרא, דאיהו מרדף רקים. ^א ישבע ריש ודאי.
אמר רבי יוסי, זכאה את, דזכית להאי מלה.

קמב) תו פתח ^ב ואמר קרא ^ג אבתריה, ^ד איש ^ה אמונות רב ^ו ברכות, דא
הוא בר נש, דמהימנותא דקב"ה ביה, כגון ^ז רבי ^ח ייסא סבא, דאע"ג דהוה
ליה מיכלא ^ט דההוא יומא למיכל, לא הוה מתקין ליה, עד דשאל מזוניה קמי
מלכא קדישא, לבתר דצלי צלותיה, ^י ושאל מזוניה קמי מלכא, כדין הוה
^{יא} מתקין, והוה אמר תדיר, לא נתקין, עד דינתנון מבי מלכא.
קמג) ואין להעשיר לא ינקה, בגין דלא בעא לאשתדלא באורייתא,
דאיהי חין דעלמא דין, וחיין דעלמא דאתי, השתא דאיהי שעחא לאשתדלא
באורייתא, נשתדל.

קמד) פתח ההוא גברא ברזא דחלמא ואמר, ויזכור יוסף את החלומות
אשר חלם להם וגו'. ^א ויזכור יוסף את החלומות, וכי יוסף ^ב אמאי אדכר לון
אינון חלומות דחלם להו. ומה ^ג סגיא ליה ^ד אלו לא אדכר להו, דהא יוסף
חכים הוה, וכתוב ^ה כל ערום יעשה בדעת ^ו וכסיל יפרוש אולת.
קמה) אבל, כיון דחמא דאינון אתו, וסגדי ליה אפין על ארעא, כדין
אדכר ממה דחלם להו, כד הוה עמהון, דכתיב ^ז והנה קמה אלמתי וגם נצבה
והנה תסבינה ^ח אלמותיכם ותשתחוינה לאלמתי, ^ט בשעתא דחמא ^י דכרעין

מסורת הוהר

(א משלי כח. ב) שם י"ג. ג) (בראשית ל"ז) ח"ב כפ. ח"ג רמב:

חלופי גרסאות א) מוסיף רקים ישבע ריש. ב) מוסיף איהו ישבע. ג) ליג ואמר. ד) מוסיף אבתריה ואמר
ה אמונות וגו' איש אמונות רב ברכות (אה"ל). ו) מוסיף ברכות וגו'; ברכות וגו' איש אמונות.
ז רב. ח) יבא ט למיכל ההוא יומא ואה"ל. י) מקמ. יא) ושאל. יב) מתקין. יג) ליג ויזכור יוסף את החלומות.
יד) אמר או; אי. טו) אכפז. טז) אלא. יז) ליג וכסיל יפרוש אולת. יח) אלמותיכם וגו'. יט) מוסיף אמר
יוסף. כ) מוסיף דהיה כרעין; דהו (אה"ל).

ויזכור יוסף את החלומות

הסורם

מאמר

קמג) ואין להעשיר לא ינקה: הוא משום
שלא רצה לעסוק בתורה, שהיא
חיי עולם הזה וחיי עולם הבא. עתה, שהוא
זמן לעסוק בתורה, נעסוק.

קמד) פתח האי נברא וכו': פתח אותו אדם
בסוד החלום, ואמר, ויזכור יוסף
את החלומות אשר חלם להם. שאל, ויזכור
יוסף את החלומות, וכי יוסף למה זכר אלו
החלומות שחלם להם. ומה היה יוצא לו אלו
לא זכר אותם. הרי יוסף חכם היה, וכתוב, כל
ערום יעשה בדעת וגו'.

קמה) אבל כיון דחמא וכו': ומשיב, אבל
כיון שראה יוסף, שהם באים
ומשתחווים לו אפים ארצה, אז נזכר ממה
שחלם להם כשהיה עמהם, שכתוב והנה קמה
אלמתי

אברכם. ומשום זה, עובד אדמתו, דהיינו
שעובד בשביל להמשיך שפע לנוקמא, ישבע לחם,
זהו מזונות שלמעלה, שמקבל חלף עבודתו, כי
המכרך מתברך. ומרדף רקים, מי שהוא מהדבק
בסטרא אחרא שהוא מרדף רקים, ישבע ריש,
בודאי אמר ר' יוסי, אשריך שזכית לדבר זה.

קמב) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר,
המקרא שלאחר המקרא, עובד אדמתו,
איש אמונות רב ברכות, זהו אדם שיש בו
אמונת הקב"ה. כגון רבי ייסא הזקן, שאף על
פי, שהיה לו סעודת אותו היום לאכול, לא היה
עורך השלחן עד שבקש על מזונותיו לפני מלך
הקדוש. לאחר שהתפלל תפלתו, ובקש על
מזונותיו לפני המלך, אז היה עורך השלחן.
והיה אומר תמיד, לא נעריך השלחן עד שינתנו
המזונות מבית המלך.

(דסו"י דף קצ"ט ע"ב)

אחוי קמיה, דכתיב * ויבאו אחי יוסף וישתחו לו אפים ארצה, כדין ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם, דהא חמא דהו קיימי. קמו) תו, ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם, אדכר לון, בגין דלית נשיו א קמי קב"ה, דהא חלמא דאיהו טבא. בעי ב"נ לאדכרא ליה, דלא יתנשי, וכדין ב אתקיים, דהא כמה דאתנשי ב קמיה דב"נ, הכי אתנשי עליה. קמו) ת"ח, חלמא דלא אתפשר, כאגרתא דלא מתקריא, ות"ח, ד בגין דלא אדכר, כמאן דלא ידע ב ליה, ועל דא, מאן דאתנשי מניה חלמא, ולא ידע ליה, לא קיימא עליה לאתקיימא, ובגין דא, יוסף הוה ו דכיר חלמיה, בגין לאתקיימא, בגין דלא יתנשי חלמא מניה לעלם, והוה מחכה ליה תדיר. ב ויאמר אליהם מרגלים אתם, איהו ז דכיר חלמא, אבל ח מלה לא אמר לון, אלא מרגלים אתם.

קמח) פתח ר' יוסי ואמר, ב כי בא החלום ברוב ענין וקול כסיל ברוב דברים. כי בא החלום ברוב ענין, הא אוקמוה דכמה אינון ב סמיכין בחלמא, וממנן דרגין על דרגין, עד דחלמין מנהון קשוט כלהו, ומנהון דאית בהון קשוט וכדיבו. אבל י לאינון י זכאי קשוט. לא אתגלי לון מלין כדיבן כלום אלא כלהו קשוט.

קמט) ת"ח, דניאל מה כתיב ביה, ד אדין לדניאל בחזוא די ליליא * רזא י גלי, י וכתיב ה דניאל חלם חזה וחזוי ראשה על משכביה באדין חלמא כתב. ואי אית ביה מלין כדיבן, אמאי י איכתיב בין כתובים. אלא י אינון זכאי

מסורת הזהר

(א לעיל דף ל"ב ציון ב'. ב) (שם מ"ב). ג) קהלח ה'. ד) לעיל י"ח ציון ב'. ה) דניאל ז'. חלומי גרסאות א קמיה, ב תקיים, ג עליה, ד כיון, ה ליג ליה, ו דבר, ז דבר, ח ליג מלה, ט סמכין (אה"ל). י ליג לאינון, יא לוכאי, יב מוסיף גלי וגוי, יג ליג מן וכתוב ער באדין, יד יכתוב, אכתוב, טו לאינון.

ויזכור יוסף את החלומות

הסולם

מאמר

אלמתי וגוי, כי בשעה שראה אחיו כורעים לפניו, שכתוב ויבואו אחי יוסף וגוי, אז ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם, דהיינו שראה שהם נתקיימו. כלומר, ויזכור יוסף את החלומות, פירושו, שראה שנתקיימו החלומות.

קמו) תו ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם: זכר אותם משום שאז אין שכחה לפני הקב"ה, כי חלום שהוא טוב, צריך האדם לזכור אותו שלא ישכח, ואז הוא מתקיים. כי כמו שגשכח אצל האדם, כן נשכח עליו מלמעלה, ואינו מתקיים.

קמח) פתח ר' יוסי וכו': פתח ר"י ואמר, כי בא החלום ברוב ענין וקול כסיל וגוי. ומפרש כי בא החלום ברוב ענין, הרי בארוהו, שכמה הם העוזרים בחלום שיתקיים, וממונים מדרגות על מדרגות, עד שהחלומות, מהם שכולם אמת, ומהם, שיש בהם אמת ושקר. דהיינו שמקצתו בתקיים ימקצתו אינו מתקיים, אבל לאלו צדיקי אמת לא נגלה להם בחלום דברי שקר כלל, אלא כולם אמת.

קמו) ת"ח חלמא וכו': בוא וראה, הלום שלא נפתר, הוא כאגרת שלא נקרא, שאינו פועל כלום במקלו, ובוא וראה, משום שלא נזכר בחלום, הוא כמי שלא ידע את פהרונו, וע"כ מי שהחלום נשכח ממנו, ואינו יודע אותה, אינו עומד עליו להתקיים, ומשום זה היה יוסף

קמט) ת"ח דניאל וכו': בוא וראה, מה כתוב בדניאל, אדין לדניאל בחזוא די ליליא, דהיינו בחלום, רזא גלי, וכתוב, דניאל חלם

(דפוסי דף קצ"ט ע"ב *) דף ר' ע"א)

קשוט, בשעתא דנשמתהון סלקין, לא מתחברן בהו, אלא מלין קדישין, א דאודעין כ' ליה מלי דקשוט, מלין כ' קיימן. דלא ד משקרן לעלמין. קנ) ואי תימא, הא כ' תנן, דדוד מלכא, לא חמא חלמא טבא, הא אשתמע דהוה חמי דוד מלין דלא קשוט. אלא ודאי, כל יומי הוה משתדל לאושדא דמין, ואגח קרבין, וכל חלמי לא הוו, אלא חלמין בישין, חורבא ושוממותא ו דמא ואושידו דדמין, ולא חלמא דשלם.

קנא) ואי תימא, לבר נש טב אחזיא ליה חלמא בישא, הכי הוא ודאי, כל אינון בישין דומינין לאתדבקא, ז על אינון דעברי על פתגמי ח דאורייתא, ואינון עונשין דומינין לאתענשא ח בההוא עלמא, כלהו חמי, בגין דכל שעתא יהא דחילו דמריה עליה, והא אתערו, י דכתיב * והאלקים עשה שייראו מלפניו, זה חלום רע. ועל דא, ליהוה זכאה, אחזיו ליה חלמא בישא, כמה ח דאתמר.

קנב) ת"ח, י דהא תנינן, דההוא בר נש, דחמי חלמא, בעי ליה למפתח פומיה ביה, קמי בני נשא דרחמי ליה, בגין י דיסתלק רעותא דלהון לגביה לטב, ויפתחון פומיהו לטב, וישתכח רעותא ומלה כלא לטב. רעותא י דאיהי מחשבה, שרותא דכלא, ומלה דאיהי סיומא דכלא. וועל דא אשתכח דהא

מסורת הזהר

(א) (קהלה ג') ח"ג צח: רלט, ז"ח ה' טד שלב.

חלופי גרסאות א ואודעין (אה"ל), כ לין, ג קיימן (אה"ל). ד מחקריין; מתעקין (אה"ל). ה תנינן, ו ל"ג ורמא (אז"ל). ז ל"ג על; כל (אז"ל). ח אורייתא, ט בהאי (אח"ל). י ל"ג דכתיב, יא מוסיף דאתמר כלא בנין דיעביד זכואן וצדקה [זכיון וצדקן] ויתקן עוברוי כגונא דא בא פטהר מסייעין ליה [אותו] בין עיי חלמין בין דיומנין [דיומנין] ליה בני נשא הגונין דיעבר [דיעביד] עשהון צדקה וישתויב מעונשא וישתויב מעיון [מעון] עקיבין [ריסק ואה"ל]. יב הא, יג דיסק. יד מוסיף דאיהי גו (אה"ל). טו מוסיף ועד אשתכח דכלא איהו שלימא דכלא רעותא ומ"ה כוקא יאות כרוז דמהימנא ועיד.

מאמר הסולם ויזכור יוסף את החלומות

העונשים שהם עתידים לרתענש בעולם האמת, כולם ראה, דוד המלך, כדי שבכל שעה תהיה יראת רבונו עליו, ומיושב בזה הקושיא הנ"ל, איך ראה דברים שאינם אמיתים, כי ראה אותם בעוברי עבירה, שבהם היו אמיתים, והראו אותם לו, כדי לעוררו ביראת שמים, והנה העירו, שכתוב, והאלקים עשה שיראו מלפניו, זהו חלום רע, שמטיל יראה על האדם, ועל כן מראים לצדיק חלום רע, כמו שאמרנו. קנב) ת"ח דהא תנינן וכו': בוא וראה הרי למדנו, כי האדם שראה הלום, צריך לפתוח פיו בו, דהיינו לבקש פהרון, לפני בני אדם שאוהבים אותו, כדי שהרצון שלהם יעלה אליו לטובה, ויפתחו פיהם לטובה, וימצא הרצון והמלה שלהם, הכל לטובה. הרצון, שהיא המחשבה, דהיינו חכמה, היא ראשית הכל, היינו ראשית כל הספירות, והמלה, דהיינו מלכות, היא סוף הכל, שהיא סוף כל הספירות, ועל כן נמצא, שהיא

חלם חזה וגו', ואם היה בחלום דברי שקר, למה נכתב ספר דניאל בין כתובים, אלא, אלו צדיקי אמת, בשעה שנשמתם עולה, דהיינו בעת שנתם, אינו מתחבר בהם אלא דברים קדושים, שמודיעים אותם דברי אמת, דברי קיום, שאינם משקרים לעולם. קנ) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי למדנו, שדוד המלך לא ראה חלום טוב, הרי נשמע, שהיה רואה דברים שאינם אמתים, שהרי האמת היה, שהיה מלא טיב וחסד מה', ומשיב, אלא ודאי, כל ימיו היה עוסק בשפיכת דמים וערך מלחמות, וכל חלומותיו לא היו, אלא חלומות רעים, חורבן, שממה, דם, ושפיכת דמים, ולא חלום של שלום. קנא) ואי תימא וכו': ואם תאמר, היתכן, לאדם טוב יראו לו חלום רע, ומשיב, ודאי כן הוא, כי כל אלו הרעות העתידות להתדבק באלו שעברו על דברי התורה, ואלו (דפוי דף ר' ע"א)

שלימו איהו ברזא עלאה, ובגין כך אתקיים כלא, ובעינן רחמינן דבר נש לאתקיימא בההוא פשרא טבא, וכלא איהו כדקא ב יאות.
 קנג) ובגין כך, קב"ה אודע ליה לבר נש, כל חד וחד, בההוא דרגא דיליה, כמה דאיהו, ובההוא גיונא דכל חד וחד ב אמר דיהא חלמא. אמר ההוא יודאי, ודאי דחלמא לאו איהו אלא לבר נש זכאה, דאיהו חמא חלמא כדקא חזי.
 קנד) ות"ח, דכד בר נש נאים על ערסיה, נשמתייה ד נפקא ושטיא בעלמא לעילא, ועאלת ב באתרא דעאלת, וכמה חבילי טהירין, וקיימין ואזלין בעלמא, ופגעין ב בה ב בההיא נשמתא, אי זכאה י היא, סלקא לעילא וחמאת מה דחמאת, ואי לאו, גתאחדת בההוא סטרא, ומודיעין לה (ב) מלין כדיבן, או מלין דזמינן למיתי לזמן קריב, וכד אתער ההיא נשמתא דביה, איהי מודעא ליה מה דחמאת.
 קנה) ועל דא, לבר נש דלאו איהו זכאה, מודיעין ליה חלמא טבא, דלאו איהו קשוט, י כלא בגין לאסטאה ליה, מההוא ארח קשוט, כיון דאיהו אסטי י אורחיה מארח קשוט, מסאבין ליה. דכל מאן דאתי לאתדכאה, מדכאין ליה, ומאן דאתי לאסתאבא, מסאבין ליה, י הא ודאי אתמר הכי.
 קנו) יתבו עד דסליק צפרא, אמר רבי יוסי, י ודאי לא זכר טי שמייה דיוסף, באינון דגלים, דכתיב א דגל מחנה אפרים, ולא כתיב דגל מחנה יוסף, בגין דאתגאי על אחוי, והא אתמר.

דרך אמת (ב) דכתיב כוז, (א) (כמדבר ב') ח"ג קיט : קכ :

חלופי גרסאות א ובעינן רחמינן עליה דבר נש בגין לאתקיימא; ובעינן רחמינן דבר נש לאתקיימא דיבעין רחמי עליה דההוא בנין דיתקיים בההוא; ובעינן רחמינן דבר נש לאתקיימא, ההוא פשרא (אה"ב).
 ב מוסיף יאות רעותא ומלה כלא לטב רעותא דאיה מחשבה שרואת דכלא ומלה סיומא דכלא. ג מוסיף כמה דאיהו; וכמה ול"ג אמר דיהא חלמא. ד מוסיף סלקא ונפקא (אה"ב); נפקא ושטיא וסלקא לעילא (אה"ב). ה לאתרא. ו קיימי ואזלי. ז ופגעין. ח לה. ט לההיא. י איהו. יא כלל. יב ארחיה. יג ל"ג מן הא עד אמר; אמר ר' יוסי הא ודאי. יד אמאי לא אדכר שמייה דיוסף; ודאי יוסף שמייה באינון; ודאי יוסף לא זכה שמייה. טו שמא.

מאמר ויוכור יוסף אח החלומות
הסולם ונכנסת במקום שנכנסת. וכמה מחנות רוחות נצארות והולכית בעולם ופוגעות באותה הנשמה, אם צדיק היא האדם. עולה הנשמה למעלה, ורואה מה שרואה. ואם אינו צדיק, הנשמה נאחזת באוחו הצד, ומודיעים לה דברי שקר, או דברים העמידים לבוא בזמן קרוב. קנה) ועל דא לבר נש וכו': וע"כ לאדם שאינו צדיק, מודיעים לו חלום טוב, שאינו כולו אמת, כדי להטותו מדרך האמת. כיון שנטה מדרך האמת מטמאים אותו, כי כל מי שבא להטהר מטהרים אותו, ומי שבא להטמא מטמאים אותו. כן הוא ודאי, וכן למדנו.
 קנו) יתבו עד דסליק וכו': יישבו עד עלות הבוקר. אמר ר' יוסי, ודאי לא נזכר שמו של

שהוא בשלימות בסוד העליון, להיות כאן ראש וסוף הספירות, ועל כן הוא מתקיים כולו. ועוד, שמבקשים רחמים על האדם, שיתקיים אותו פתרון הטוב שפתרו. והכל הוא כמו שצריך להיות.
 קנג) ובגין כך קב"ה וכו': ומשום זה הקב"ה מודיע אל האדם בחלומה לכל אחד ואחד לפי מדרגתו, כמות שהוא, ובאותו אופן, כמו שכל אחד ואחד יאמר שיהיה ז חלום. כי כל החלומות הולכים אחר הפה. אמר אותו היהודי, ודאי, שהחלום אינו אלא לאיש צדיק, שהוא רואה חלום כראוי.
 קנד) ות"ח דכד בר נש וכו': ובוא וראה כאשר האדם ישן על מטחו נשמתו יוצאת ומשוטטת בעולם למעלה (דפו"י דף ר' ע"א)

מקץ

מה

קנז) אמר ההוא יודאי, ודאי שמענא, דיוסף איהו בעלמא דדכורא, וכלהו שבטין בעלמא דנוקבא אינון, ועל דא לא אתכליל יוסף ב עמהון, בגין דאיהו בעלמא דדכורא ב עמהון.

קנח) מה כתיב, * כלנו בני איש אחד נחנו, נחנו, אנחנו מבעי ליה. אמאי חסר א'. אלא, בגין דרזא דברית לא אשתכח עמהון, אסתלק מתמן א', : דהא א' ד דכורא איהו, ועל דא ב' איהי נוקבא, א' דכורא. ובגין דא, אסתלק א' מתמן, ואשתארו אינון נוקבי, לגבי שכינתא.

קנט) ולבתר אמרו, כנים אנחנו, אתוסף א', אמרו ולא ידעי מה קאמרו, בגין דיוסף אשתכח תמן, ואשלימו מלה, ואמרו אנחנו, מנלן, דכתיב ב ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו, ויוסף איהו בחושבנא, כד עאל בחושבנא, אמרו אנחנו, וכד לא עאל בחושבנא, אמרו נחנו.

קס) אמר רבי יוסי, כל הני מלין דקאמרן הכא, קב"ה אתרעי בהו, דהא שכינתא * לא אעדי מהכא, ה כדכתיב ב או נדברו יראי יי איש אל ורעהו ויקשב יי וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי ולחושבי שמו.

קסא) ויאסוף אותם אל משמר ז שלשת ימים. אמר רבי אלעזר, הני תלת יומין אמאי. אלא הני תלת יומין, ה לקביל תלת יומין דשכס, דכתיב ה ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים.

מסורת הוזהר

א) בראשית מ"ב. ב) שם. ג) (מלאכי ג') ח"א רמג. ח"ב ר. ריו. רמו. רסב. ח"ג נט : קצו : רסה. ז"ח
כ"ג טב שלא. ד) בראשית מ"ב. ה) (שם ל"ד) ח"ג סב :

חלוסי גרסאות א ל"ג עמהון בגין. ב ל"ג עמהון. ג דהאי. ד רמיזא בעלמא דדכורא. ה דכתיב. ו רעהו וגוי. ז ל"ג שלשת ימים; משמר וגוי. ח ל"ג לקביל תלת יומין.

מאמר

הסולם

ויזכור יוסף את החלומות

קנט) ולבתר אמרו וכו'; ואחר כך אמרו, כנים אנחנו. הא' נתוספה. אמרו, ולא ידעו מה שאמרו. כי משום שיוסף נמצא שם השלימו המלה ואמרו אנחנו. מאין לנו זה. כי כתוב, ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו. ויוסף היה בחשבון. הרי כשיוסף נכנס בחשבון, אמרו אנחנו. וכשלא נכנס בחשבון אמרו נחנו.

קס) אמר ר' יוסי וכו'; אר"ה, כל אלו הדברים שאמרנו כאן, הקב"ה רצה בהם, כי השכינה לא סרה מכאן, כמו שכתוב, או נדברו יראי ה' וגו'.

מאמר ויאסוף אותם אל משמר

קסא) ויאסוף אותם אל משמר שלשת ימים; אמר ר' אלעזר, אלו שלשה ימים למה הם, ומשיב, אלו ג' ימים הם כנגד ג' ימים של שכס. שכתוב, ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים.

של יוסף באלו הדגלים, שכתוב דגל מחנה אפרים, ולא כתוב דגל מחנה יוסף, והוא משום, שהתגאה על אחיו, וכבר למדנו.

קנז) אמר ההוא יודאי וכו'; אמר אותו היהודי, ודאי שמעתי, שיוסף הוא בעולם הזכר, שהוא בחינת יסוד דו"א, וכל השבטים הם בחינת עולם הנקבה, דהיינו השכינה (כמ"ש לעיל ויצא דף קי"ב את רע"ב ע"ש) ועל כן לא נכלל יוסף עמהם בדגלים, להיותו בעולם הזכר.

קנח) מה כתיב כולנו בני איש אחד נחנו: שואל, כתוב, נחנו, אנחנו היה צריך לכתוב, למה חסר א'. ומשיב, אלא משום שסוד הברית שהוא יוסף, לא נמצא עמהם, נסתלק משם הא' ונאמר נחנו. כי א' הוא זכר, ועל זה, ב' היא נקבה. א' הוא זכר, ומשום זה נסתלק א' משם. שהוא יוסף, ונשארו אלו הנקבות דהיינו האותיות נחננו, אצל השכינה, שבה סוד השבטים כנ"ל.

(דפו"י דף ר' ע"א) * דף ר' ע"ב)

קסב) ת"ח מה כתיב ב' ביה, * ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו. לאחזאה, דלא עבד איהו, כמה ד' דאינון עבדו בשכם, דגרמו לאנשי שכם לקבלא עלייהו האי זאת, רזא דברית, ולכתר דעבדו קיומא דא, קטילו ד' לון, ולא אשתאר מנהון חד, ואיהו מה כ' כתיב, זאת עשו וחיו, מ"ט בגין דאת האלקים אני ירא. נטיר קיימא. וכל גלגולא דא לא הוה, אלא בגיניה דבנימין.

קסג) ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו וגו'. ויאמרו איש אל אחיו: דא שמעון ולוי, כמה דהוה בקדמיתא, דכתיב * ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא, מה להלן שמעון ולוי, אוף הכא שמעון ולוי.

קסד) תא חזי, מאן איש. ומאן אחיו. אלא איש: דא שמעון, כתיב הכא איש, וכתיב התם י' והנה איש מבני ישראל בא, מה להלן י' משמעון, אוף הכא נמי שמעון. ובגין דאהדר בתשובה, ז' בכה ואתנחם על דא, ואמר ללוי, אבל אשמים אנחנו, ח' על דא אתבני מזליה שור, כגוונא דמזליה דיוסף שור, דכתיב ח' בכור שורו הדר לו, ומזליה דשמעון שור איהו.

קסה) ועל דא י' ויקח מאתם את שמעון, בגין דלא יקטרג בהדיה דלוי, בגין דשמעון ולוי, כד מתחרן ס' תרוייהו, יכדי לקטרגא. ויאסור

מסורת הזהר

א) שם מ"ב. ב) (שם ח"א קפד: ג) וישכ דף ל"ד ציון ב'. ד) כמדבר כ"ה. ה) (דברים ל"ג) ח"א רסו. ח"ג יד. קכא: קסג. רנב. רעט. ת"ז תכ"ו עב. ו) (בראשית מ"ב) ח"ג סב:

חלופי גרסאות א' מוסיף ת"ח יוסף. ב' ל"ג ביה. ג' דעבדו אינון. ד' להו. ה' מוסיף כתיב ביה. ו' שמעון. ז' בדא. ח' על דא אתכליל מזליה כגוונא דמזליה דיוסף מזליה דיוסף שור דכתיב (אה"ל). ט' מוסיף תרוייהו כחדא.

הסולם

ויאסוף אותם אל משמר

מאמר

קסב) ת"ח מה וכו': בוא וראה מה כתוב בו. ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו. להורות, שהוא לא עשה כמו שהם עשו בשכם, שגרמו לאנשי שכם לקבל עליהם את זאת הוה שהיא הנוקבא. הנק' זאת שהיא סוד הברית. שהברית שה"ס יסוד, דבוק בה. ואחר שעשו ברית הזו הרגו אותם, ולא נשאר מהם עד אחד. והוא, מה כתוב בו, זאת עשו וחיו והיינו שיחיה אותם. מה הטעם משוכ, כי את האלקים אני ירא, שהוא שומר הברית. וכל גלגול הזה שגלגל עמהם לא היה אלא בשביל בנימין. דהיינו כדי שיביאו את בנימין.

קסג) ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים וגו': ויאמרו איש אל אחיו, זהו שמעון ולוי כמו שהיה מקודם לכן, שכתוב, ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא. מה שם הוא שמעון ולוי, אף כאן הוא שמעון ולוי.

(דפו"י דף ר' ע"ב)

מאמר ויקח מאתם את שמעון

קסה) ועל דא, ויקח מאתם את שמעון: כדי שלא יקטרג עליו עם לוי. כי שמעון, ולוי, כשמתחברים שניהם, הם יכולים

אותו לעיניהם, הא אוקמוה, לעיניהם אסרו, ולבתר דנפקו הוה מאכיל ליה, ומשקי ליה.

קסו) ואי תימא דרעותא דיוסף ה איהו, בגין דכתיב * אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים, אי הכי יוסף דאיהו זכאה, היכי עביד הכי, דהא כתיב כי גחלים אתה חותה על ראשו ויני ישלם לך.

קסז) אלא, ח"ו דיוסף להכי הוא דחייש, אלא כבר נש לאחוי, הכי נמי הוה עביד, אתנהיג עמיה באחיה, ולא בגוונא אחרא, ולא עמיה בלחודוי, אלא עם כל אחוי, כמה דכתיב ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר ולהשיב כספיהם איש אל שקו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן, בגין לאנהגא עמהון באחיה.

קסח) ד רבי יוסי פתח ואמר, ד אם שלמים וכן רבים וכן נגזו ועבר ועניתך לא אענך עוד, האי קרא אוקמוה, דכד עמא כלהו אית בהו שלם, ולא אית ה בהו מארי דבכו, קב"ה חייס עליהו, ודינא לא שלטא בהו, ואע"ג דכלהו פלחי ל כו"ם, ו אינון בשלם, דינא לא שלטי עליהו, ואוקמוה דכתיב י חבור עצבים אפרים הנח לו.

קסט) וכן נגזו ועבר, מאי וכן נגזו, ונגזו מבעי ליה. אלא, דא הוא רישא דקרא דאיהו י שלם, אוף הכא שלם, ומאי איהו, דא צדקה, בגין דצדקה דא הוא י שלום, ומאן דאסגי בצדקה, אסגי שלם לעילא,

מסורת הזהר

(א) וישלח נ"ו ציון כ. (ב) (בראשית מ"ב). (ג) (נחום א') ח"א ר.א. (ד) הושע ד'.

חלופי גרסאות א הוה. ז והא. ג בר וגו'; ל"ג מן ולהשיב עד בגין. ד מוסיף ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר ר' יוסי (רמ"ק ואה"ל). ה בהון. ו ל"ג מארי; מאריה. ז ל"ג בהי; עליהו. ח לעיו. ט אינון (אה"ל). י ש"ום. יא מוסיף שלום רכתיב ותיח מעשה הצדקה שלום.

מאמר הסולם ויקח מאתם את שמעון

יכולים לקסרג. ויאכור אותו לעיניהם. הרי בארוהו שרק לעיניהם אסרו. ואחר שיצאו היה מאכיל ומשקה אותו.

קסו) ואי תימא דרעותא וכו': ואם תאמר, שרצונו של יוסף היה, משום שכתוב, אם רעב שונאך האכילהו לחם, ואם צמא וגו'. שעל כן האכיל והשקה את שמעון שהיה שונאו, אם כן, יוסף שהיה צדיק איך עשה כזאת. שהרי בתוב, בסיום הכתוב הנ"ל, כי גחלים אתה חותה על ראשו וה' ישלם לך. ואין זה דרכו של צדיק לנקום באחיו.

קסז) אלא ח"ו דיוסף וכו': ומשיב, אלא חס ושלום, שיוסף היה מתכוין לכך.

אלא כאיש לאחיו, כן היה עושה ומחנהג עמו באחיה, ולא באופן אחר. ולא רק עמו לבדו (דסו"י דף ר' ע"ב)

קסט) וכן נגזו ועבר: שואל, מהו וכן נגזו, ונגזוה, היה צריך לכתוב. ומשיב, אלא, כמו שתחילת הכתוב

ה' ואסגי שלם לתתא, ובגין כך י' וכן נגזו ועבר, דגזוי ממונהון בצדקה. ועבר ועברו מבעי ליה, מאי ועבר. אלא דא הוא דינא דרוגזא, כד"א "עד יעבור זעם, י' עבר דינא מעלייהו.

קע) ד"א, י' כה אמר יי' אם שלמים, אלין ישראל, דקביה יהב לון ברית קיימא לנטרא ליה תדיר, ולמהוי ביה בר נש שלים בכל סטרין לעילא ותתא. ואי לא נטיר ליה בר נש תדיר, הא איהו פגים, י' פגום בכלא, מנלן, דכתיב י' התהלך לפני והיה תמים, מאי תמים. ו' שלים. י' דעד לא אתקיים ביה ברית, איהו פגים.

קעא) ובגין כך אם שלמים וכן רבים, אם שלמים דנטרי פקודא דא, למהוי שלימין, דלא יהון פגימין, וכן רבים: י' פשוני * ויסגון ביה, בגין דנשמתי' לא י' נפקי לעלמא, אלא בהאי ברית. וכן נגזו, האי אם שלמים דנטרי ליה י' תדיר, י' נגזו מאן דאתגזר י' וקבל עליה קיימא דא. ועבר, מאי ועבר. ההוא זוהמא דערלה, דהוה ביה בקדמיחא.

קעב) ד"א י' כה אמר יי' אם שלמים וכן רבים, אלין בני יעקב, דהא כל זמנא דהוה לגביה דיוסף, אינון שלמים, דקיימי בהדיה

מסורת הזהר

א) (ישעיה כ"ו) ח"א קפב: ב) (בראשית י"ז) ח"א רכח: רמו. ח"ב סד: ח"ג יד. קמב. קסג. קסו. קפ: רמג: ז"ח מ"ד טא שסט.

חלופי גרסאות א' ותתא וליג ואסגי שלם. ב' ובגין נגזו דגזוי וליג ועבר (אה"ל). ג' יעבר; דעבר (אה"ל). ד' ליג כה אמר ה'. ה' ליג פגום. ו' מוסיף שלים בכל סטרין לעילא ותתא. ז' דעל דא; ועד (אה"ל). ח' נפקין. ט' מוסיף להאי ברית תדיר. י' מוסיף מאי ואם נגזו. י"א וקביה. י"ב ד"א אם שלמים אלין.

מאמר	הסולם	ויקח מאחם את שמעון
<p>הכתוב, מדבר בשלום, אף כאן, מדבר בשלום. ומהו זה צדקה, כי צדקה היא שלום ומי שפרבה בצדקה מרבה שלום למעלה ומרבה שלום למטה, ומשום זה אומר הכתוב, וכן נגזו ועבר, כי נגזו פירושו כמו גזו, שגוזזים כספיהם בצדקה, ואמרו, וכן הוא להורות שכמו שכתחילתו מדבר בשלום אף כאן מדבר בשלום, דהיינו בצדקה כמבואר.</p>	<p>בכל דבר, מאין לנו זה. כי כתוב, התהלך לפני והיה תמים. מהו תמים, שלם, משמע שכל עוד שלא נתקיים בו הברית, דהיינו מטרם שנמול, היה פגום.</p>	<p>קעא) ובגין כך, אם שלמים וכן רבים: אם שלמים, פירושו, ששומרים מצוה זן, ברית מילה, להיות שלמים, ולא להיות פגומים. וכן רבים, פירושו, שיפרו וירבו בו, כי הנשמות אינון יוצאות לעולם אלא בברית הזה. וכן נגזו, זה טובב לתחילת הכתוב, אם שלמים, ששומרים הכרית תמיד, ופירושו, נגזו, מי שנמול, וקבל עליו ברית הזה. ונגזו, הוא מלשון גייה וזכירתה. ועבר, מהו, היינו, ועבר ממנו אותה הזוהמא של הערלה, שהיה בו מקודם לכן.</p>
<p>ועבר: שואל ועברו היה צריך לכתוב בלשון רבים, כמו ונגזו, למה אומר ועבר. זמשיב, אלא זה טובב על הדין של הרגז, כמו שאחה אומר, עד יעבור זעם, אף כאן, ועבר פירושו, עבר הדין מעליהם.</p>	<p>קעב) ד"א כה אמר ה' אם שלמים וגו': אלן הם בני יעקב, שכל זמן שהיו אצל יוסף היו שלמים, כי היו נמצאים יחד עם הברית, שהוא יוכף. וכן נגזו, פירושו, שהלכו ועזבו</p>	<p>קע) ד"א, כה אמר ה' אם שלמים: היינו ישראל, שהקביה נתן להם ברית עולם, דהיינו ברית מילה, לשמור אותו תמיד, ושיהיה בו האדם שלם בכל הצדדים שהם חו"ג תו"מ, מעלה ומטה, שהם נצח והודו. ואם האדם אינו שומר אותו תמיד, הרי הוא פגום, פגום (דפוסי דף ר' ע"ב * דף ר"א ע"א)</p>

דברית. וכן נגזו, ה' דאזלו כ' ושבקו ליה י' ליוסף ולשמעון. ועבר, כדין
 ד' דינא שריא בניייהו, כד"א * ועבר י"י לנגוף את מצרים.

קעג) ת"ח, אית דינא קשיא, ואית דינא רפיא. דינא קשיא תקיף,
 דינא רפיא חלש, וכד ינקא האי דינא רפיא, מדינא קשיא, כדין
 אתתקף, ואיהו תקיף.

קעד) בשעתא דאתעביד דינא על ישראל, אתעביד בהאי דינא רפיא,
 ולא אתתקף בהוא דינא קשיא, וכד דינא אתעביד עלייהו דעמין עכו"ם,
 אתתקף האי דינא רפיא, בדינא קשיא דלעילא, בגין לאתתקפא, הה"ד, ועבר
 ה' לנגוף את כ' מצרים. ועבר: דאתמלי עברה וועמא, ואתתקף בדינא קשיא,
 אוף הכא ועבר. ות"ח, בשעתא דמתכנשי עשרה בבי כנישתא, וחד מנייהו
 אשתמיט, כדין קב"ה ארגיו עליה.

קעה) ד"א וכן נגזו, י' כד' מתעברי מנייהו כ' אינון עובדין בישין, כדין
 ועבר, מאי ועבר. ר' שמעון אמר בזמנא דנשמחא נפקת מהאי עלמא, בכמה
 דינין כ' אתדנת, עד לא תיעול' לאתרה, לבתר, כל אינון נשמתין אית לון
 למעבר, ה' בהך נהר דינור דנגיד ונפיק, ולאסתחאה תמן, ומאן איהו דיקום
 י'תמן, ויעבר בלא דחילו, כד"א כ' מי יעלה בהר ה' וגו', ונשמחא דזכאה אעבר
 בלא דחילו ויקום במקום קדשו.

מסורת הזהר

(א) פרשת נח נ"א ציון א. ח"ב קלה. ח"ג עא: קלג. ב) וירא כ"ח ציון ד'.

חלופי גרסאות א' ליג דאזלו. כ' רשבקו. ג' לשמעון וליוסף. ד' שכינתא [לא] שריא בניייהו. ה' מוסיף מצרים
 וגו'. ו' ליג כד. ז' דמתעברי. ח' ליג אינון. ט' מוסיף איהי אחדנת. י' לאתרהא. יא' כחד;
 בחד (אחיל). יב' מתמן.

מאמר	הסולם	ויקח טאהם את שמעון
<p>ועזבו את יוסף, ושמעון. ונגזו, הוא לשון חלוף ועבור. כמו, גז, חיש ונעופה (תהלים צ') ועבר, אז שרה הדין בשבילם, כמו שאתה אומר ועבר ה' לנגוף את מצרים. מה ועבר הזה הוא על הדין, אף כאן הוא על הדין.</p>	<p>קעג) ת"ח אית דינא קשיא וכו': בוא וראה, יש דין קשה ויש דין רפה. דין קשה הוא חזק, דין רפה הוא חלש. וכאשר דין הרפה יונק מדין הקשה, או נתחזק והוא חזק.</p>	<p>רפיא שאינו מתחזק בדין הקשה. מפני שהדין נעשה על ישראל.</p>
<p>קעד) בשעתא דאתעביד וכו': בשעה שנעשה דין על ישראל, נעשה בדין רפה, שאינו מתחזק בדין הקשה. וכשנעשה הדין על העמים עובדי עכו"ם, מתחזק דין הרפה בדין הקשה של מעלה כדי להתחזק, וזהו שכתוב, ועבר ה' לנגוף את מצרים, ועבר, פירושו, שנתמלא עברה וזעם כי נתחזק בדין הקשה, אף כאן ועבר, פירושו שנתמלא עברה, אלא שהיא דינא</p>	<p>ות"ח בשעתא דמתכנשי וכו': ובוא וראה, בשעה שמתאספים עשרה בבית הכנסת ואחד מהם משתמט, אז הקב"ה כועס עליו. שכן אחי יוסף שהיו עשרה, ואחר שפרשו מיוסף ושמעון ונשארו תשעה, היה הקב"ה כועס, כמו שדרש, ועבר שנתמלא עברה.</p>	
<p>(רס"ו דף ר"א ע"א)</p>	<p>קעה) ד"א וכן נגזו: כשנעברו מהם המעשים הרעים, ודורש נגזו מלשון גז חיש ונעופה (תהלים צ') אז ועבר, מהו ועבר. ר' שמעון אמר, בזמן שהנשמה יוצאת מעולם הזה, נדונית בכמה דינים מטרם שתבא למקומה, לאחר כך, כל אלו הנשמות, יש להם לעבור בנהר דינור הזה הנמשך ויוצא, ולרחוק שמה. ומי הוא שיקום שם ועבור, את נהר דינור בלי פחד, כמש"א מי יעלה בהר ה' וגו'. ונשמח הצדיק עובר בלי פחד, ויקום במקום מרשו. ומאן</p>	

מקץ

קעו) ומאן דאשתדל בצדקה בהאי עלמא, ויתן ממוניה בצדקה, כדין ועבר בבהוא אתר, ולא דחיל, וכרוזא קרי : לה לההיא נשמתא, ועניתך לא אענך עוד, מאן דזכה למעבר ד בהאי, לית ליה דינא יתיר כלל.

קעז) תא חזי, כל דא דיוסף עם אחוי, וכל הני מילי, אמאי אצטריך. אלא אורייתא דקשוט, איהי אורייתא, וכל ארחהא ארחין קדישין, ולית לך מלה באורייתא, דלאו אית בה רזין עלאין וקדישין, וארחין לבני נשא לאתתקפא בהו.

קעח) פתח ואמר, אל תאמר אשלמה רע וגוי. תא חזי, קב"ה עביד ליה לבר נש, לאתתקפא בה באורייתא, ולמיהך בארח קשוט, ולסטר ימינא, ולא יהך לסטר שמאלא. ובגין דבעי להו למיהך לסטר ימינא, אית לון לאסגאה רחימו דא עם דא, ולא יהא דבבו דא עם דא, בגין דלא לאכחשא ימינא, דאיהו אתר דישראל מתדבין ביה.

קעט) ותא חזי, בג"כ איהו יצר טוב ויצר רע, וישראל בעיין לאתתקפא ליצר טוב על יצר רע, באינן עובדין דכשרן, ואי סטי בר נש לשמאלא, כדין אתתקף יצר רע על יצר טוב, ומאן דהוה פגים, אשלים ליה בחטאוי, דהא לא אשתלים דא מנוולא, אלא בחטאין דבני נשא.

קפ) ובג"כ בעי בר נש לאזדהרא, דלא ישתלים ההוא יצר רע בחטאוי,

מסורת הזהר

(א) נחום א'. (ב) משלי כ'.

חלוסי גרסאות ח מאן, ז ממוניה, ז ליה, ד מוסיף בהאי אתר (אה"ל). ה דעבר יוסף, ו דלית, ז לסטר, ח מוסיף יהך בה (אה"ל). ט מוסיף להו לישראל, י מוסיף פגים בסטריה.

מאמר	הכולם	ויקח מאתם את שמעון
<p>קעו) ומאן דאשתדל : ומי שעוסק בצדקה בעולם הזה ונותן מכספו לצדקה, אז הוא עובר באותו מקום, דהיינו בנהר דינור, ואינו מפחד. והכרוז קורא על אותה הנשמה, ועניתך לא אענך עוד, שהוא סיום הכתוב. כי מי שזכה לעבור בנהר דינור, אין לו יותר דין כלל.</p>	<p>ולצד ימין, ולא ילך לצד שמאל. ומשום שהאנשים צריכים ללכת לצד ימין, יש להם להרבות אהבה זה עם זה. כי אהבה היא בחינת ימין, ולא יהיה שנאה זה עם זה, שהוא בחי' שמאל, כדי שלא להחליש הימין. שהוא המקום שישראל מתדבקים בו.</p>	
<p>קעז) תא חזי כל וכו' : בוא וראה, כל זה של יוסף עם אחיו, וכל אלו הדברים, למה נצרך להכתב בתורה. ומשיב, אלא, תורת אמת הוא התורה, וכל דרכיה דרכים קדושים, ואין לך מלה בתורה שאין בה סודות עליונים וקדושים, ודרכים לבני אדם להתחזק בהם.</p>	<p>קעט) ותא חזי בג"כ וכו' : ובוא וראה, בשביל זה, יש יצר הטוב ויצר הרע. וישראל צריכים להגביר את יצר הטוב על יצר הרע על ידי מעשים הטובים. ואם האדם נוטה לשמאל, אז מתגבר יצר הרע על יצר הטוב, ומי שהיה פגום, דהיינו יצר הרע, השלימו בחטאו. כי מנוול הזה אינו נשלם אלא ע"י החטאים של בני אדם.</p>	
<p>קעח) פתח ואמר, אל תאמר אשלמה רע וגוי : בוא וראה הקב"ה עשה לו לאדם, שיתחזק בתורה, וללכת בדרך האמת (רפ"י דף ר"א ע"א)</p>	<p>קפ) ובג"כ בעי בר וכו' : ובשביל זה, צריך האדם להזהר שלא יושלם היצר הרע בחטאיו. וישתמר תמיד, כי יצר הטוב צריכים</p>	

ויסתמר תדיר, דהא יצר טוב בעי לאשלמא ליה א בשלימות תדיר, ולא יצר הרע. ובגין כך אל תאמר אשלמה רע קוה אל ה' ויושע לך.
 קפא) ד"א אל תאמר אשלמה רע, כדכתיב * ומשמתי רעה תחת טובה, למען דשלים ליה טובה, דלא ישלים ליה רע, בגין דכתיב * משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו, * אפילו למען דאשלימו ליה בישין, לא אית ליה לאשלמא בישא, חלף ההוא בישא דשלימו ליה, דאלא קוה לה' ויושע לך.

קפב) והאי קרא אוקמוה, ו ביוסף זכאה, דלא בעא ז לאשלמא בישא לאחוי, בשעתא דנפלו בידוי. ב קוה לה' ויושע לך, בגין דהוא הוה * דחיל לקב"ה, דכתיב * זאת עשו וחיו וגו', * ואיהו תדיר הוה יא מחכה י לקב"ה. קפג) ר' אבא פתח ואמר, י מים עמוקים עצה בלב י איש ואיש תבונה ידלנה. מים עמוקים י עצה בלב איש. דא קב"ה, בגין דאיהו עביד עצות, טו דאייתי טעמין לגלגלא גלגולין על עלמא על ידא דיוסף, לקיימא ההוא גזרה, דגזר כפנא על טו ארעא. ואיש תבונה ידלנה, דא יוסף, דגלי אינון עמיקין, דגזר קב"ה על עלמא.

קפד) ת"ח, יוסף לא די ליה דאיהו לא שלים בישא לאחוי, אלא דעבד עמהון טיבו וקשוט, וכך ארחיהון י דוכאי תדיר, בגין יא דא קב"ה חייס עליהו תדיר, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

מסורת הזהר

א) תהלים ל"ח. ב) משלי י"ז. ג) בראשית מ"ב. ד) משלי כ'.

חלופי גרסאות א) בשלימו (אה"ל). ב) מוסיף בגין דחילו דקב"ה כריא זאת עשו וחיו וגו' ואוף איהו הוי [הוה] תדיר עביד. ג) מוסיף אוף הכא אמילו; אבל (אה"ל). ד) ליג אלא. ה) הא. ו) יוסף (אה"ל). ז) לשלמא. ח) ליג קוה לה' ויושע לך. ט) ואוף איהו. י) ליג הוה; הוה תדיר. יא) מוסיף מחכה ליה. יב) מוסיף לקב"ה כריא קוה לה' ויושע לך. יג) איש וגו'. יד) ליג עצה בלב איש. טו) ואייתי. טז) עלמא. יז) דוכאין. יח) דקב"ה וליג דא.

מאמר	הסולם	ויקה מאתם את שמעון
צריכים להשלים אותו בשלימות תמיד, ולא את יצר הרע. ומשום זה אל תאמר אשלמה רע כי ע"י השנאה, תגביר השמאל ותשלים את יצר הרע, אלא קוה אל ה' ויושע לך. קפא) ד"א אל תאמר אשלמה רע וכו': הוא כמו שכתוב, ומשמתי רעה תחת טובה, כי למי שעשה לו טובה לא ישלם לו רעה, משום שכתוב, משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו, ואפילו למי שעשה לו רעות אין לשלם לו רעה תחת רעה שעשה לו, אלא קוה אל ה' ויושע לך.	את הקב"ה, שכתוב, זאת עשו וחיו את האלקים אני ירא. והוא היה תמיד מחכה אל הקב"ה. קפג) ר' אבא פתח וכו': ר"א פתח ואמר, מים עמוקים וגו' ואיש תבונה ידלנה, מים עמוקים עצה בלב איש, זהו הקב"ה, כי הוא עשה עצות, שהביא סבות לגלגל גלגולים על העולם על ידי יוסף, כדי לקיים אותה גזירה, שגזר רעב על העולם, ואיש תבונה ידלנה, זהו יוסף, שהוא גילה אלו העמוקים שגזר הקב"ה על העולם, והיינו כפתרון החלום.	קפד) ת"ח יוסף וכו': בוא וראה, יוסף, לא די לו שלא השיב רעה לאחיו, אלא עוד, שעשה עמהם חסד ואמת, וכך דרכיהם של הצדיקים תמיד, משום זה הקב"ה מרחם
קפב) והאי קרא אוקמוה בירוהו ביוסף הצדיק, הוה באירוהו ביוסף הצדיק, שלא בקש לשלם רעה לאחיו בשעה שנפלו בידיו, דהיינו כמ"ש, אל תאמר אשלמה רע, אלא קוה לה' ויושע לך, כי הוא היה ירא		

(דמוי דף ר"א ע"א * דף ר"א ע"ב)

קפה) מים עמוקים ^א עצה בלב איש, ^ב דא יהודה, והא אוקמוה, בשעתא דאתקריב לגביה דיוסף, על ^ג עסקא דבנימין. ואיש תבונה ידלנה דא יוסף.

קפו) ר' אבא הוה יתיב אתרעא דאבבא דלוד, חמא חד בר נש דהוה אתי, ^א ויתיב בחד קולטא דתלא דארעא, והוה לאי מארחא, ויתיב ונאים תמן, אדהכי חמי חד ^ב חויה, דהוה אתי לגביה, נפק ^ג קוסטפא ^ד דגורדנא, וקטיף ליה ^ה לחויה. כד אתער ההוא בר נש, חמא ההוא ^ו חויה לקבליה, דהוה מית, ^ז אודקף ההוא בר נש, ^ח ונפץ ההוא קולטא ^ט לעומקא דתחותי ואשתזיב.

קפו) אתא ר' אבא לגביה, א"ל אימא לי מאן עובדך, דהא קב"ה רחיש לך אלין תריין ^א נסין, ^ב לאו אינון למגנא.

קפח) א"ל ההוא בר נש, כל יומאי לא אשלים לי בר נש בישא בעלמא, דלא אתפייסנא בהדיה, ומחילנא ליה. ותו, אי לא יכילנא לאתפייסא בהדיה, לא סליקנא ^א לערסי, עד דמחילנא ליה, ולכך אינון דמצערו לי, ולא חיישנא כל יומא לההוא בישא דאשלים לי. ולאו ^ב די לי ^ג דא, אלא דמההוא יומא ולהלאה, אשתדלנא למעבד עמהון טבא.

קפט) בכה ר' אבא ואמר, יתיר עובדוי דדין מיוסף, ^א דיוסף הוה אחוי

דרך אמת

א) שהיה יושב עמנו כסדק אי שהיה כהן אחד שהיה בו נקיעה אחת וכאזנה נקיעה ישב עמנו והיה סדוק מהדרך ומכה סדוקו והחיל לישן סס ומלא קולטא סיי סדק ונקיעה מלשון פסוק קלוטא ססי' סדוקים, ^ב חסוכה ען משרס האילן ונפל על הנחש והכנו. ^ג נפל הנקיעה ההיא למטה תחתיו ונול. ^ד אינון בתכס.

חלוסי גרסאות א) ל"ג עצה בלב איש. ב) הא אוקמוה דא יהודה. ג) עסקי. ד) חוויא. ה) דנורא (אה"ל). ו) לחוויא. ז) חוויא. ח) מוסף כד אודקף (אה"ל). ט) לעומקא. י) נסין. יא) לערסאי. יב) דילי (אה"ל). יג) ל"ג דא. יד) יוסף.

מאמר	הסולם	ויקח מאתם את שמעון
מרחם עליהם תמיד, בעולם הזה ובעולם הבא.	רגע מלקום, היה נופל, ביחד עם הבליטה, אל העמק, והיה נהרג.	
קפה) מים עמוקים וגו': זהו יהודה. ובארוה, שהוא בשעה שיהודה נגש אל יוסף על אודות בנימין. ואיש תבונות ידלנה. זהו יוסף. שהתודע או אל אחיו.	קפו) אתא ר' אבא וכו': בא אליו ר' אבא, אמר לו, אמור לי מה מעשיך. כי הקב"ה הקרה אליך שני נסים אלו. שהצילו מן הנחש, ומן הבליטה שנפלה. לא היו בחנם.	
קפו) ר' אבא הוה יתיב וכו': ר"א היה יושב בפתח שער העיר לוד. ראה אדם אחד שיהיה בא ויושב על בליטה שהיתה כולטת מצד ההר, והיה עיף מן הדרך וישוב וישן שם. בתוך כך, ראה נחש אחד שהיה בא אצלו. ויצא שרץ שנקרא קוסטפא דגורדנא, והרג את הנחש. כשהקיץ האדם ראה את הנחש למולו, שהיה מת. קם האדם, ונפלה הבליטה, שהיה יושב עליה. אל העמק שמתחתיה, כי נקרעה מן ההר, והאדם נצל. כי אם היה מאחר	קפח) א"ל ההוא בר נש וכו': כל ימי, לא עשה לי אדם רעה, שלא נתרציתי עמו ומחלתי לו. ועוד, אם לא יכלתי להתרצות עמו, לא עליתי על מטתי מטרם שמחלתי לו ולכל אלו שציערו לי. ולא נטרתי לו שנאה כל היום, על אותו רע שעשה לי. ולא די לי זה, אלא עוד, שמאווחו יום והלאה, השתדלתי לעשות להם טובות.	
קפט) בכה ר' אבא וכו': בכה ר"א ואמר, גדולים מעשיו של זה מיוסף, כי	קפט) בכה ר' אבא וכו': בכה ר"א ואמר, גדולים מעשיו של זה מיוסף, כי	ביוסף

(רס"ו דף ר"א ע"ב)

ודאי, והוה ליה לרחמא עליו, אבל מה דעביד דא, יתיר הוא מיוסף, יאות הוא דקב"ה ירחיש ליה ניסא על ניסא.

קצ) פתח ואמר, " הולך בתום ילך " בטח ומעקש דרכיו יודע. ב הולך בתום ילך בטח, דא ההוא בר נש, דאזיל בארחין דאורייתא. ילך בטח, דלא יכילו נזקי דעלמא לאבאשא ליה. ומעקש דרכיו יודע, ב מאן יודע. דא הוא מאן דאסטי ד מארחא דקשוט, ובעי גבי דחבריה. יודע, מהו יודע: ישתמודע איהו בעיניהון דכל מארי ד דינא, דלא יתאביד מנייהו ו דיוקנא דההוא בר נש. בגין לאייתאה ליה לאתרא דינקמון מניה, ובגין כך י יודע.

קצא) ותא חזי, ההוא דאזיל בארח קשוט, קב"ה חפי עליה, בגין דלא אתידע, ולא אשתמודע, ב לגבי מאריהון דדינא. אבל מעקש דרכיו יודע, וישתמודע לגבייהו. זכאין אינון בני נשא דאזלי בארח קשוט, ואזלי לרוחצן על עלמא, דלא דחלי אינון בעלמא דין, ולא בעלמא דאתי.

קצב) וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף. ר' יוסי אמר, ווי לון, לבני נשא, דלא ידעי ולא י מסתכלין בארחי דאורייתא, ווי לון, בשעתא דקב"ה ייתי למתבע לון דינא על עובדיהון, ויקום גופא ונפשא, למיהב חושבנא מכל עובדיהון, עד יא לא יתפרשון נפשא מן גופא.

קצג) וההוא יומא, יומא דדינא איהו, יומא דספרין י פתיחן, ומאריהון דדינא י קיימין, בגין דההוא זמנא קיימא נחש בקיומיה, לנשכא ליה, וכל

מסורת הוהר

(א) שם יוד. (ב) (בראשית מ"ג) ח"א רב. רג.

חלופי גרסאות א בטח וגו'. ב זג הולך בתום ילך כסת. ג מאי. ד מארח קשוט. ה דינא. ו מוסף החוה דיוקנא. ז מוסף יודע לכל מארי דינא (אה"ל). ח לגביה. ט לרחצן. י מסתכלי. יא דלא יב פתיחין. יג קיימי.

הסולם

מאמר

ויקח מאתם את שמעון

קצא) ותא חזי ההוא וכו': ובוא וראה, אותך ההולך בדרך האמת, הקב"ה מחסה עליו כדי שלא יתודע ולא יהיה ניכר לבעלי הדין, אבל מעקש דרכיו יודע, ויהיה ניכר להם. אשריהם האנשים, ההולכים בדרך אמת, והולכים בטח בעולם, שאינם מפחדים לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

מאמר וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף

קצב) וייראו האנשים וגו': ר' יוסי אמר אוי להם לבני אדם, שאינם יודעים ואינם מסתכלים בדרכי התורה. אוי להם, בשעה שהקב"ה יבא לבקש מהם דין על מעשיהם, ויקומו הגוף והנפש לתת חשבון מכל מעשיהם, שמטרים הפרד הנפש מן הגוף.

קצג) וההוא יומא וכו': ויום ההוא הוא יום הדין

ביוסף, העושי רעה, היו אחיו, ודאי, שהיה לו לרחם עליהם, מחמת האחות, אבל מה שעשה זה, שעשה כן עם כל בני אדם, הוא גדול מיוסף, ראוי הוא, שהקב"ה יקרה לו נס על נס.

קצ) פתח ואמר הולך כחום וגו': הולך בתום ילך בטח, זהו אדם שהולך בדרכי התורה. ילך בטח, שמזיקי העולם לא יוכלו להזיקו, ומעקש דרכיו יודע שואל, מי הוא יודע, ואומר, זה הוא מי שנטה מדרך האמת, ומבקש לגבות מחבירו, כלומר, שרוצה לשלם לו רעה תחת רעה, ועיבר על לא תקום ולא תטור, יודע, מהו יודע, היינו, שיהיה ניכר בעיני כל בעלי הדין, שלא תאכז מהם צורת אותו אדם, כדי להביאו לפקום, שיהיו נוקמים ממנו. דהיינו מדה כנגד מדה, וע"כ אה"כ, יודע.

(דפוסי דף ריא ע"ב)

שייפי מתרגשין לגביה, ונשמתא אתפרשא מן גופא, ואזלא ושטיא, ולא
 א ידעת לאן א ארחא תהך, ולאן אתר סלקין לה.

קצד) ווי לההוא יומא, יומא דרוגזא י ונאיצו ההוא יומא, בג"כ אבעי
 ליה לב"נ, ד לארגזא יצריה כל יומא, י לאדכרא י קמיה ההוא יומא,
 דייקום בדינא דמלכא, דקא עאלין ליה תחות י ארעא י לאתרכבא,
 ונשמתא י אתפרשא * מניה.

קצה) ותנן, לעולם ירגיז אדם * יצר טוב על יצר הרע, וישתדל
 אבתריה, אי אזיל מניה יאות, ואי לאו ישתדל באורייתא, דהא לית לך מלא
 לתברא יצר הרע אלא אורייתא. אי אזיל מוטב, ואי לאו ידכר ליה יומא
 דמותא, בגין לתברא י ליה.

קצו) הכא אית לאסתכלא, דהא דא הוא יצר הרע, ודא הוא מלאך
 המות, וכי מלאך המות מתבר יא מקמי יומא דמותא, והא איהו קטולא דבני
 נשא הוי, ואשתמע דחדוה הוא דיליה, ובגין כך אסטי לון לבני נשא תדיר,
 בגין לאמשכא לון לדא.

קצז) אלא ודאי מה דאתמר דיזכור ליה בר נש ההוא יומא דמותא,
 י ודאי הכי הוא, בגין דמתכר לכא דבר נש, דהא יצר הרע לא שריא,
 אלא באתר דאשתכח חדוה דחמרא, וגסותא דרוחא, וכד יא אשתכח רוחא
 תבירא, כדין אתפרש מניה, ולא שריא בהדיה, ובגין כך בעי לאדכרא
 ליה יומא דמותא, ויתבר גופיה, ואיהו אזיל ליה.

מסורת הזהר

(א) יצר מוטב - יצר הרע ב"א קס"א ציון א'.

חלוסי גרסאות א ידע. ב אורח; אורחא. ג ונצו (אה"ל). ד לארגזא מההוא יומא (אה"ל). ה ולאדכרא.
 ו לגביה. ז עפרא. ח לאתרכבא. ט אתפרשת. י מוסיף ליה והא אוקימנא. יא מקמיה. יב ל"ב
 ודאי. יג אשכח.

הסולם

וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף
 היצר הרע, אלא התורה. אם הלך טוב. ואם
 לא, יזכיר לו יום המיתה. כדי לשברו.
 קצו) הכא אית לאסתכלא וכו': כאן יש
 להסתכל. הרי זהו יצר הרע וזהו
 מלאך המות. וכי מלאך המות ישבר מלפני
 יום המיתה. והרי הוא ההורג את בני אדם,
 ומשמע ששמחה שלו. הוא להמית אנשים.
 שמשום זה הוא משטה אותם תמיד. כדי
 להמשיכם למיתה.
 קצז) אלא ודאי וכו': ומשיב, אלא ודאי מה
 שלמדנו שהאדם יזכיר לו יום
 המיתה. ודאי כן הוא. כדי לשבור הלב של
 האדם, כי יצר הרע אינו שורה אלא במקום
 שנמצא שמחת היין וגאות רוח, וכשנמצא רוח
 שבור באדם או מתפרד ממנו. ואינו שורה
 עליו. וע"כ צריך להזכיר לו יום המיתה. וישבר
 גופו והוא הולך לו.

תא

מאמר

הדין, יום שהספרים, שבהם כחוביט כל מעשי
 בני אדם, פתוחים, ובעלי הדין נמצאים, כי בעת
 ההוא עומד הנחש בקיומו לנשך אותו. וכל
 האברים מתרגשים מפניו, והנשמה נפרדת מן
 הגוף, והולכת ומשוטטת ואינה יודעת לאיזה
 דרך תלך, ולאיזה מקום יעלו אותה.
 קצד) ווי להאי יומא וכו': אוי לאוחו יום,
 יום של כעס וקצף הוא אותו היום,
 ועל כן צריך האדם להרגיז את יצרו בכל יום,
 ולהזכיר לפניו אותו יום שיקום לדין דמלך.
 ושיביאו אותו תחת הארץ להרקב, והנשמה
 תפרד ממנו.

קצה) ותנן לעולם וכו': ולמדנו. לעולם ירגיז
 אדם יצר הטוב על יצר הרע,
 וישתדל אחריו, אם הלך ממנו טוב. ואם לא,
 יעטוק בתורה, כי אין לך דבר לשבור את
 (דפו"י דף ר"א ע"ב *) דף ר"ב ע"א)

קצח) תא חזי, יצר טוב בעי ה' חדוה דאורייתא, ויצר רע י' חדוה דחמרא, וניאופין וגסותא דרוחא, ובגין כך בעי בר נש ד' לארגזא תדיר, מההוא יומא רבא, יומא דדינא, ה' יומא דחושבנא, ו' דלית ליה לבר נש לאגנא עליה, אלא עובדוי דכשרן, דאיהו עביד בהאי עלמא, בגין דיגינו עליה בההיא שעתא.

קצט) תא חזי, וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף, ז' ומה כלהו הו' ח' גיברין, כלהו תקיפין, (ב) וחד עולימא דאייתי לון לביתא דיוסף, דחלו. כד ייתי קב"ה למתבע ליה לדינא לבר נש, על אחת כמה וכמה. (ג) בגין כך, בעי ליה לבר נש, לאזדהרא בהאי עלמא, ט' לאתקפא ביה בקב"ה, וישוי ביה רוחצניה, דאע"ג דאיהו חטי, י' אי יהדר מניה, בתויבתא שלימתא, י"א הא תקיף איהו, ויתתקף ביה בקב"ה, כאילו לא חטא.

רא) דהא שבטין, בגין י' דחטו על גניבת יוסף, הו' דחלין, דאלמלא לא חטו, לא הו' דחלין כלל, בגין י' דחובוי דבר נש י' מתברין לביה, ולית ליה טו חילא כלל, מ"ט, ט" דהא י' ההוא יצר הטוב אתבר עמיה, ולית ליה חילא לאתקפא י" על ההוא יצר הרע. ועל דא כתיב, כ' מי האיש הירא ורך יס הלבב, כ' הירא כ" מחוכין כ" דבידוי, דאינון כ' תבירא דלבא דבר נש. (רב) ותא חזי, לכמה דרין אתפרע קב"ה, מאינון חובין דשבטין, דהא

דרך אמת

(ה) נער אחד היה מליכס לבית יוסף.

מסורת הוהר

(א) דברים כ'.

חלופי גרסאות א' חדומא, ב' חדומא, ג' וניאופין, ד' מוסיף לארגזא ליה, ה' ל"ג יומא, ו' מוסיף יומא דלית, ז' ל"ג ומת, ח' גברין, ט' מוסיף לאתקפא כההוא (בהאי אה"ל) עלמא והא אוקימנא ח"ח בעי ליה לבר נש לאתקפא (הרמ"ק), י' ויהדר ול"ג אי, י"א דא, י"ב דחטא, י"ג דחובין, י"ד מתברין, טו מוסיף חילא לאתקפא; לאתקפא (אה"ל), טו ל"ג דהא, י"ו דההוא, י"ז בההוא ול"ג על, י"ח מוסיף הלבב וגו', כ' ל"ג הירא, כ"א מוסיף דיראה דא מחיבין, כ"ב מוסיף דבידוי הוה; הו' (אה"ל), כ"ג תבירו (אה"ל).

סאמר

הכולם

קצח) תא חזי יצר טוב וכו': בוא וראה, יצר הטוב צריך חדוה של תורה, ויצר הרע צריך חדוה של יין וניאוף וגאות רוח. ומשום זה צריך האדם להרגיזו תמיד מאותו יום הגדול, יום הדין, יום החשבון, שאין מה להגן על האדם אלא מעשים הטובים, שהוא עושה בעולם הזה כדי שיגינו עליו בשעה ההוא.

רא) דהא שבטין וכו': כי השבטים, משום שחטאו בגנבת יוסף היו יראים, ואם לא חטאו לא היו יראים כלל, כי עונותיו של האדם משברים את לבו ואין לו כח כלל. מה הטעם, כי יצר הטוב נשבר עמו ואין לו כח להתגבר על יצר הרע. ועל כן כתוב, מי האיש הירא וגו'. הירא, מן העונות שבידיו, שהם משברים לבו של אדם.

קצט) תא חזי וייראו האנשים כי הובאו וגו': ומה שכולם היו גבורים, כולם חזקים, ועלם אחד שהביאם לבית יוסף, גרם להם שהיו מתיראים, בעת שיבא הקב"ה לבקש את האדם לרין, על אחת כמה וכמה. שיש לירא ולפחד.

רב) ותא חזי לכמה וכו': ובוא וראה, לכמה דורות נפרע הקב"ה מן העונות של חשבטים

(ג) בגין כך בעי וכו': משום זה צריך האדם להזהר בעולם הזה, להתחזק (דפו"י דף ר"ב ע"א)

לא אתאביד מקמיה דקב"ה כלום, ואתפרע מדרא לדרא, ודינא קיימא קמיה תדיר, עד דאתפרע, ושרי דינא באתר דאצטריך. (ג) מנלן, מחזקיהו. חזקיהו חב ההוא חובא. דגלי ב סתירין דקב"ה, לשאר עמין עעכו"ם, דלא ב הוה אצטריך לגלאה, וכב"ה שדר ליה לישעיהו, ואמר ליה, * הנה ימים באים ונשא כל אשר בביתך ואשר אצרו אבותיך עד היום הזה וגו'.

(ד) תא חזי, כמה גרים ההוא חובא, בגין דגלי ב מה דהוה סתים, דכיון דאתגלי, אתייהיב דוכתא לאתר אחרא דלא אצטריך, לשלטאה עליה, בגין כך לאו ברכה שריא, אלא באתר סתים. ואוקמוה, מה דאיהו ב סתים, ב ברכה ו שריא עלוי, כיון דאתגלי אתייהיב דוכתא, לאתר אחרא לשלטאה עלוי. (ה) כתיב ב כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה ואוקמוה. אבל כל מכבדיה הזילוה, דא הוא מלכות בבל, דהא מתמן אשתדר דורון לירושלם דכתיב ב בעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו.

(ו) ומה כתיב בהו, שלם לחזקיה מלך יהודה, ושלם לאלהא רבא ושלם לירושלם, (ז) כיון ב דנפק ב פתקיה מניה, אהדר ללביה ואמר, לא יאות עבדיה לאקדמא שלמא דעבדא, לשלמא דמאריה, קם יא מכורסיה, ופסע ג' פסיעו, ואהדר ב פתקיה, וכתב אחרנין תחותיהו, וכתב הכי, שלם לאלהא רבא, יי שלם לירושלם, ושלם לחזקיה, ודא הוא מכבדיה. (ז) * ולכתר הזילוה, מ"ט הזילוה. בגין כי ראו ערותה, דאחזי לון

מסורת זוהר	דרך אמת
(א) ישעיה ל"ט. (ב) ב"ב קל"ד ציון א'. (ג) ישעיה ל"ט.	(ד) מיד ט"ל הכחכ מידו.
חלופי גרסאות א סתירן. ב ל"ג הוה. ג מאי. ד מוסיף הוה סתים. ה וברכה. ו מוסיף הוה שריא. ז ל"ג הזילוה. ח מה. ט דנפקי. י פתקי; פתקין (אהלי). יא מכרסיה. יב פתקין. יג ושלם. יד ל"ג ולכתר.	

מאמר	הסולם
השבטים, במכירת יוסף. כי לא נאבד מלפני הקב"ה כלום. ונפרע מדור לדור, והדין עומד לפניו תמיד עד שנפרע. והדין שורה במקום שצריך להיות. (ג) מנלן מחזקיהו וכו': מאין לנו זה, מחזקיהו. חזקיהו חטא חטא ההוא, שגילה סתרו של הקב"ה לאומות אחרות עעכו"ם, שלא היה צריך לגלותם. והקב"ה שלח את ישעיהו, ואמר לו, הנה ימים באים ונשא כל אשר בביתך וגו'.	(ה) כתיב, כל מכבדיה הזילוה וכו': ובארוהו, אבל כל מכבדיה הזילוה זהו מלכות בבל, כי משם נשלח מנחה לירושלים. שכתוב בעת ההוא שלח מרודך וגו'.
(ד) חזי כמה נרים וכו': בוא וראה. כמה גרם אותו עון, שגילה מה שהיה סתום. כי כיון שנגלה ניתן מקום שליטה למקום אחר, דהיינו לט"א, שלא היה צריך לשלוט עליו, משום זה אין הברכה שורה אלא במקום סתר, ובארוהו, כל מה שהוא בסתר, שורה עליו ברכה. כיון שנגלה ניתן מקום שליטה למקום אחר, לשלוט עליו.	(ו) ומה כתיב בהו וכו': ומה היה כתוב בהם. שלם לחזקיהו מלך יהודה, ושלם לאלהא רבא, ושלם לירושלים. כיון שיצא המכתב ממנו השיב אל לבו, ואמר, לא יפה עשיתי להקדים שלום העבד לשלום רבונו. קם מכסאו, וצעד ג' צעידות, והשיב מכתבו, וכתב אחר תחתיו, וכתב כך: שלם לאלהא רבא, שלם לירושלים, ושלם לחזקיה. וזה הוא מכבדיה.
(ז) ולכתר הזילוה וכו': ואחר כך הזילוה. מה הטעם הזילוה, משום, כי ראו ערותה, דהיינו שתראה להם חזקיה, ולולא זה	

(דסוין דף ר"ב ע"א * דף ר"ב ע"ב)

חזקיה, דאלמלא כך לא הזילוה לבתר. ומגו דהוה ב זכאה חזקיהו יתיר, אתעכב מלה מלאייתאה, ולא אתא ביומוי, דכתיב " כי יהיה שלום ואמת בימי. ולבית פקיד ההוא חובא, לבנוי אכתריה.

רח) כגוונא דא, י ההוא חובא דשבטין, קאים עד לבתר, בגין דדינא דלעילא, לא יכיל לשלטאה עליהו, עד דאשתכח שעתא לאתפרעא, ואתפרע מינייהו, ובגין כך, כל מאן דאית חובין בידוי, דחיל תדיר, כד"א י ופחדת לילה ויומם וגו', ועל דא וייראו האנשים כי הובאו וגו'.

רט) י וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו וגו'. רבי חייא פתח י ואמר, י תוחלת ממושכה מחלה לב ועץ חיים תאוה באה, י דא הוא י דתנן, דלית ליה לבר נש, לאסתכלא י בבעותיה לגבי קב"ה, אי אתי, אי לא אתי, מ"ט. בגין דאי איהו אסתכל י ביה, כמה מאריהון י דדינא, אתו לאסתכלא ביה בעובדוי.

רי) ורזא איהו, דהא ההוא אסתכלותא, דאיהו מסתכל בההוא בעותא, גרים ליה י למחלת לב, מאי מחלה לב. דא איהו מאן דקאים תדיר, עליה דבר נש, לאסטאה לעילא ותתא.

ריא) ועץ חיים תאוה באה, תנינן, מאן דבעי דקב"ה יקבל צלותיה. ישתדל באורייתא, דאיהי עץ חיים, וכדין תאוה באה, מאן תאוה. דא הוא דרגא דכל צלותין דעלמא בידיה, ועאיל לון קמי מלכא עלאה. כתיב הכא באה, וכתיב התם י בערב היא באה, ודא הוא תאוה באה, באה קמי י מלכא עלאה, י לאשלמא רעותא דההוא ב"נ.

מסורת הזהר

א) (שם) ח"א רסד. ב) (דברים כ"ח) ז"ח ל"ב טג של. ס' טא שכה. ג) בראשית מ"ג. ד) משלי י"ג. ה) וירא ס"ה ציון א'.

חלופי גרסאות ח חזקיה זכאה. ז ל"ג ההוא. ז ל"ג ואמר. ד מוסף תוחלת ממושכה דא. ט דתנינן. ו ברעותיה (אה"ל). ז בת. ח דדינן. ט מחלת. י קב"ה. יא לאמשכא.

מאמר

הסולם

וירא את בנימין

זה לא הזילוה לאחר כך. ובחוך שחזקיהו היה צדיק, נעכב הדבר ביותר מלבא, ולא בא בימיו. שכתוב, כי יהיה שלום ואמת בימי. ואחר כך פקד הקב"ה אותו עון לבניו אחריו.

רח) כגוונא דא וכו': כעין זה, אותו עון של השבטים עומד עד לאחר זמן. משום שהדין של מעלה, אינו יכול לשלוט עליהם. עד שמגיעה השעה להפרע, ונפרע מהם. ומשום זה כל מי שיש בידו חטאים מפהד תמיד, כמשיא ופחדת לילה ויומם וגו', ועל כן, וייראו האנשים כי הובאו וגו'.

מאמר וירא את בנימין

רט) וישא עיניו וירא את בנימין וגו': רבי חייא פתח ואמר. תוחלת ממושכה (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

ריב) ד"א תוחלת ממושכה מחלה לב, דא הוא אתר, דאתייהיב א' ההיא מלה, באתר אחרא, דלא אצטרך, ואתמשכא עד דאתייהיב מידא לידא, ולזמנין דלא ייתי, מ"ט, בגין דאתפשטא ואתמשכא בכל אינון ממנן, לנחתא ליה לעלמא.

ריג) ועץ חיים תאוה באה, דא הוא תוחלת, דלא אתמשכא י בגין אינון ממנן רתיכין, אלא דקב"ה יהיב י ליה לאלתר, בגין דכד אתמשכא בין אינון ממנן רתיכין, כמה אינון מאריהון דדינא, דאתייהיב לון רשותא, לעיינא ולאסתכלא בדיניה, עד לא ינתנון ליה, י ומה דנפיק מבי מלכא ואתייהיב ליה לב"נ, בין דזכי, בין דלא זכי, אתייהיב מיד, ודא הוא י עץ חיים תאוה באה.

ריד) ד"א תוחלת ממושכה, דא יעקב, דאתמשכא ליה תוחלתא דיוסף עד זמן ארין. ועץ חיים תאוה באה, דא הוא בנימן, דהא מזמנא דתבע ליה יוסף, עד ההוא זמנא דאתא לגביה, לא הוה אלא זמנא זעיר, דלא אתמשכא ההוא זמנא, הה"ד וישא עיניו וירא את בנימן אחיו בן אמו. מאי בן אמו. ודדיוקניה דאמיה הוה ביה, והוה דמי דיוקניה י לדיוקנא דרחל, בג"כ כתיב וישא עיניו וירא את בנימן אחיו בן אמו.

רטו) רבי יוסי אמר, והא כתיב בקדמיתא, וירא יוסף אתם את בנימן, והשתא כתיב, וישא עיניו וירא את בנימן אחיו, י מאי ראייה הכא. אלא חמא ברוחא דקודשא לבנימן, דחולקיה הוה עמהון בארעא. ובחולקיה דבנימן ויהודה תשרי שכינתא, דהא חמא ליה י ליהודה ובנימן י דבחולקהון הוה

חלופי גרסאות א' ההוא. ב' בין. ג' ל"ג ליה; לין. ד' זמנא. ה' ועץ. ו' דדיוקנא. ז' לדיוקנה. ח' מוסיקף מאי סעמא. ט' דיהודה. י' בחולקהון.

מאמר

הסולם

וירא את בנימן

רשות לעיין ולהסתכל בדינו מטרם שנותנים לו ישועה, אבל מה שיוצא מבית המלך וניתן אל האדם, בין שהוא כדאי או אינו כדאי, ניתן לו מיד. וזה הוא, עץ חיים תאוה באה, שפירושו, שניתן לו מיד.

ריד) ד"א תוחלת ממושכה: זהו יעקב, שנמשכה לו התוחלת ליוסף עד זמן ארין. ועץ חיים תאוה באה, זהו בנימן, כי זמנן שדרש אותו יוסף עד הזמן שבא אליו, לא היה אלא זמן קצר, שהזמן לא נמשך.

הה"ד וישא עיניו וירא וגו': שואל, מהו שאומר הכתוב בן אמו. ואומר, שהוא משום שצורת אמו היתה בו, שהיתה דומה צורתו לצורת רחל, ע"כ כתוב, וישא עיניו וירא את בנימן בן אמו.

רטו) ר' יוסי אמר וכו': ר"א, והרי כתוב מקודם לכן וירא יוסף אתם את בנימן, ועתה כתוב, וישא עיניו וירא את

בנימן

לפני מלך העליון, שהוא ז"א, כחוב כאן באה, וכתוב שם בערב היא באה, מה שם רומז על הנוקבא, אף באה שבכאן היא הנוקבא, וזה הוא תאוה באה, כי באה לפני מלך העליון לזווג, כדי להשלים רצונו של האדם המתפלל, למלאות בקשתו.

ריב) ד"א תוחלת ממושכה מחלה לב: זה הוא מקום, שניתן אותה התפלה, במקום אחר שאינו צריך, שאותו מקום נקרא מחלת לב, ונמשכת מלבא, עד שניתנה מיד ליד, ולפצמים לא תבא הישועה לגמרי, מה הסעם, משום שמתפשטת ונמשכת מיד ליד בכל אלו הממונים, שיורידו אותה אל העולם.

ריג) ועץ חיים תאוה באה: זה הוא תוחלת שאינה נמשכת בין אלו הממונים והמרככות מיד ליד, אלא שהקב"ה נותן אותה מיד, משום, כי כשנמשכת בין אלו הממונים והמרככות, כמה הם בעלי הדין שניתן להם

(רס"ו דף ר"ב ע"ב)

מקדשא, ודא הוא וירא יוסף אתם את בנימן, ליה חמא עמהון, ויוסף דהוה אחוה לא חמא עמהון, בהווא חולקא.

רטז) אוף הכא, וישא עיניו וירא את בנימין ב אחיו בן אמו. מה כתיב בתריה, וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו ויבקש ב לבכות ויבא החדרה ויבך שמה.

ריז) רבי חזקיה פתח ב ואמר, א משא גיא חזיון מה לך איפה כי עלית כלך לגגות. ת"ח, הא אוקמוה, בזמנא דאתחריב בי מקדשא, ו והיו מוקדין ליה בגורא, סליקו כל אינון כהני (* ע"פ ה כותליהון דמקדשא, וכל ומפתחין בידיהו, ואמרו, עד הכא הוינא גזברין דילך, מכאן ואילך טול דילך.

ריח) אבל ת"ח, גיא חזיון: דא שכינתא, דהות במקדשא, וכל בני עלמא, מינה הוו ינקין, יניקו דנבואה. דאע"ג דכל נביאין, קא הוו מתנבאין מאתר אחרא, מגווה הוו ינקין נבואתהון, וע"ד אתקרי ב איהי גיא חזיון. חזיון: הא אוקמוה, דאיהו חזו, דכל גוונין עלאין.

ריט) ב מה לך איפה כי עלית כלך לגגות, דהא כד אתחרב מקדשא, שכינתא אתאת, וסליקת בכל אינון אתרין, דהוה מדורה בהו בקדמיתא, והות ב בכת על בית מדורה, ועל ישראל דאולו בגרותא, וע"פ כל אינון צדיקים

מסורת הזהר

(א) (משלי כ"ב) ח"א רג. (ב) ש"ס.

חלופי גרסאות א ל"ג אחיו. ב לבכות וגו'. ג ל"ג ואמר. ד והווי. ה גגיהון. ו מפתחין. ז ל"ג קא. ח ל"ג איהי. ט בכה.

מאמר

הסולם

וירא את בנימין

בנימין אחיו. מהו הראיה שבכאן. ומשיב. אלא שראה ברוח הקודש את בנימין, שחלקו היה עמהם בארץ. ובחלקם של בנימין ויהודה תשרה השכינה, כי ראה יהודה ובנימין שבחלקם היה בית המקדש. וזה הוא, וירא יוסף אהם את בנימין, שראה אותם עמהם. ויוסף שהיה אחיו, לא ראה את עצמו עמהם באותו החלק, שהיה בו בית המקדש.

מפתחות בית המקדש בידיהם, ואמרו עד כאן היינו גזברים שלך. מכאן ואילך קח את שלך. ריח) אבל ת"ח וכו': אבל בוא וראה. ניא חזיון, זהו השכינה שהיונה בבית המקדש, וכל בני העולם היו יונקים ממנה יניקה של נבואה. ואע"פ, שכל הנביאים היו מתנבאים ממקום אחר, דהיינו מנצח והוד דז"א, מכל מקום, מתוכה, מן הנוקבא, היו יונקים נבואתם, כי נצח והוד דז"א היו משפיעים בהשכינה, והשכינה ניתנת הארת נצח והוד אל הנביאים, ועל כן על שם הנבואה, היא נקראת גיא חזיון, חזיון, הרי בארוה, שנקראת כן, משום שהיא מראה של כל גוונים העליונים, כי ד' גוונים דז"א שהם חו"ב חו"מ, אינם נראים אלא בה, וע"כ נקראת חזיון.

וירא את בנימין אחיו בן אמו, וישא עיניו וירא את בנימין, שחלקו היה עמהם בארץ. ובחלקם של בנימין ויהודה תשרה השכינה, כי ראה יהודה ובנימין שבחלקם היה בית המקדש. וזה הוא, וירא יוסף אהם את בנימין, שראה אותם עמהם. ויוסף שהיה אחיו, לא ראה את עצמו עמהם באותו החלק, שהיה בו בית המקדש.

רטז) אוף הכא וכו': אף כאן, וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו, הוא גם כן שראה בנין בית המקדש שבחלקו, מה כתוב אחריו, וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו וגו' ויבך שמה, דהיינו משום שראה חרבנו של בית המקדש.

ריט) מה לך וגו' כי עלית כלך לגגות: כי כשנחרב בית המקדש, באה השכינה ועלתה בכל המקומות, שהיתה דירתה בהם מקודם לכן, והיתה בוכה על בית מושבה, ועל ישראל שחלכו בגלות, ועל כל הצדיקים

ריז) ר' חזקיה פתח וכו': ר"ח פתח ואמר, משא גיא חזיון וגו' כלך לגגות. בוא וראה, הרי אמרו, בזמן שנחרב בית המקדש, והיו שורפים אותו באש, עלו כל הכהנים על הגגות של בית המקדש, וכל (רמ"י דף ר"ב ע"ב י) דף ר"ג ע"א)

מקץ

וחסידי, דהוו תמן ואתאכידו ומנלן, דכתיב א"כ מה אמר י"י קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל י מבכה על בניה, והא אתמר. וכדין קב"ה שאיל לה לשכינתא, ואמר לה, מה לך איפה כי עלית כלך לגגות. (רכ) י מהו כלך, ד דהא י כי עלית סגיא, מהו כלך. לאכללא בהדה כל חילין וכל רתיכין אחרנין, דכלהו בכו עמה, על חרבן בי מקדשא. (רכא) ובג"כ מה לך איפה, אמרה קמיה, וכי בני בגלותא, ומקדשא אתוקדא, ואנא מה לי הכא, שריאת ואמרת, י תשואות מלאה עיר הומיה קריה ו עליוה חלדיך לא חלדי חרב ולא מתי מלחמה על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי וגו'. והא אוקימנא, דקב"ה אמר לה, י כה אמר י"י מנעי קולך מבכי וגו'.

(רכב) ותא חזי, מיומא דאתחריב בי מקדשא, לא הוה יומא, דלא אשתכח ביה לווטין, בגין דכד בי מקדשא הוה קיים. הווי ישראל פלחין ו פולחנין ו קרבין עלוון וקרבנין, ושכינתא שריא בבי מקדשא עליהו, כאמא ס דרביעא על י בנייא, יא והווי כל אנפין נהירין, עד דאשתכחו ברכאן לעילא ותתא, ולא הוה יומא, דלא אשתכח ביה י ברכאן וחדוון, והווי ישראל י שראן רחצן בארעא, וכל עלמא הוה אתון בגינייהו. (רכג) השתא דאתחריב בי מקדשא, ושכינתא עמהון בגלותא, לית לך יומא דלא אשתכח י ביה לווטין, ועלמא אתלטיא, וחדוון לא אשתכחו לעילא ותתא.

מסורת הזהר

(א) חיי שרה פ"ה ציון א'. (ב) משלי כ"ב. (ג) (ירמיה ל"א) ח"א קנח. קעה. רטו. ז"ח נ"ה טג שלו. צ"א טד שכי. צ"כ טב של.

חלוסי גרסאות א ליג כה אמר ה'. ב מבכה וגו'. ג מה (אה"ל). ד ליג דהא (אה"ל). ס כתיב עלית סלקא סגיא. ו עליוה וגו'. ז פלחנין. ח וקרבי. ט דרביע י בנין. יא הווי; מוסיף וכדין הווי. יב ברכן. יג שריין. יד וביה.

יורא את בנימין	הסולם	מאמר
<p>יודע, ואני מה לי כאן. פתחה ואמרה, תשואות מלאה וגו' אמרר בבכי וגו', ולמדנו שהקב"ה אמר לה, כה אמר ה' מנעי קולך מבכי וגו'. רכב ותא חזי מיומא וכו': ובוא וראה, מיום שנחרב בית המקדש, לא היה יום שלא נמצא בו קללות, משום, כי כשבית המקדש היה עומד, היו ישראל עובדים עבודות ומקריבים עולות וקרבנות, והשכינה שרתה עליהם בבית המקדש, כאם הרובצת על הבנים, ופני כל היו מאירים, עד שנמצאו ברכות למעלה ולמטה, ולא היה יום, שלא נמצא בו ברכות וחדוות, והיו ישראל יושבים לבטח בארץ, וכל העולם היה נוון בשבילם. (רכג) השתא וכו': עתה שנחרב בית המקדש, והשכינה הלכה עמהם, בגלות, אין לך יום שלא נמצא בו קללות ונתקלל</p>	<p>והחסידים שהיו שם ונאבדו, ומאין לנו זה, כי כתוב, כה אמר ה' קול וגו' רחל מבכה על בניה, ורחל היא שם השכינה, וכבר למדנו, ואז הקב"ה שאל את השכינה, ואמר לה, מה לך איפה כי עלית כלך לגגות. (רכ) מהו כלך וכו': שואל, למה אומר כי, עלית כלך לגגות, הרי כי עלית לגגות היה מספיק, מהו כלך, ומשיב, הוא, לכלול עמה כל הצבאות והמרכבות האחרים, שכולם בכו עמה על חורבן בית המקדש, ועל כן כתוב כי עלית כלך לגגות. (רכא) ובג"כ מה לך איפה וכו': ועל כן, שאל לה מה לך איפה וגו'. אמרה לפניה, וכי בני בגלות ובית המקדש נשרף, ואתה אינך (דטווי דף ריג ע"א)</p>	

רכד) זומין קב"ה, לאקמא לה לכנסת ישראל מעפרא, כמה דאתמר, ולמחדי עלמא בכלא, כד"א * והביאותים אל הר קדשי ושמתים בנית תפלתי וגוי וכתוב ב בבכי יבואו ובתחנונים אובלים. כמה דבקדמיתא, דכתיב ב ככה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה, הכי נמי לבתר, בבכי יתהדרון, דכתיב בבכי יבאו ו גוי.

רכה) ה בקר אור והאנשים שלחו המה וחמוריהם, ב רבי אלעזר אמר, הכא אית לאסתכלא, אי אינון הוּוּ אזלי ואשתדרו, מה לן למכתב באורייתא, המה וחמוריהם. אלא בגין דכתיב. ו לקחת אותנו לעבדים ואת חמורינו, בגין כך, והאנשים שלחו המה וחמוריהם, בגין דלא ישתארוֹן אינון וחמוריהון, כדקאמרו.

רכו) פתח ואמר, וישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו ו גוי, ה ההוא בקר דאברהם הוה נהיר, לקיימא עליהו ו בזכותיה, כדין זכותא דאברהם קיימא עליהו, ואזלו בשלם, ואשתזיבו מן דינא, בגין דההיא שעתא, קיימא עליהו דינא, לאתפרעא מנייהו, בר ד זכותא דההוא בקר דאברהם, אגין עליהו, ואשתלחו מן דינא, דלא שליט עליהו בההוא זמנא.

רכז) רבי ה יהודה פתח, וכאור בקר יורח שמש, דא הוא נהורא, דההוא בקר דאברהם. יורח שמש: דא הוא שמשא דיעקב, דכתיב ו יורח

מסורת הזהר

א) (ישעיה נ"ו) ת"ז בהקדמה ז. יב: ח"ג יח: ב) (ירמיה ל"א) ח"א קמו: קעה. רלג: ח"ב יב: קטו: ח"ג קנג: רעה: ת"ז תי"א כו: תי"ב כז. ג) (איכה א') ח"ב ט: ד) (בראשית מ"ד) ח"ב פא. קי. ח"ג כב: רד. רלח: רמכ. ה) שם. ו) ויצא קמ"ה ציון א'. ז) (שמואל ב' כ"ג) ח"ב פא. ז"ח ג' טא שמה. ח) ב"א ק"ל ציון ד'. ת"ו חס"ס קא. ז"ח י"ד טד שי. ל"ה טא שו. תק"ח קי"ד טא שכ.

חלופי גרסאות א ל"ג ו גוי. ב אמר ריא. ג כדקא אמרו. ד ל"ג ו גוי. ה מוסיף מאי ויחבוש את חמורו ההוא. ו בזכותהון. ז דבההיא. ח בזכותא. ט חייא.

הבקר אור

ולקחת אותנו לעבדים ואת חמורינו, משום זה כתוב, והאנשים שלחו המה וחמוריהם, להשמיענו, שלא נשארו שם הם וחמוריהם, כמו שאמרו.

רכו) פתח ואמר, וישכם אברהם בבקר ו גוי: אותו בקר של אברהם, שהיא חסד. היה מאיר להמצא עליהם, על השכטים בזכותו. כי זכותו של אברהם עמד להם, והלכו בשלום, ונצולו מן הדין. כי בשעה ההיא עמד הדין עליהם להפרע מהם, רק הזכות של אותו בקר של אברהם הגין עליהם ונשלחו מן מקום הדין. כי לא שלט עליהם באותו הזמן.

רכז) ר' יהודה פתח, וכאור בקר יורח שמש ו גוי: זהו האור של אותו בקר של אברהם, דהיינו אור החסד. יורח שמש, זהו

שמשו

הסולם

ונתקלל העולם, ושמות אינן נמצאות למעלה ולמטה.

רכד) זומין קב"ה לאקמא וכו': ועתיד הקב"ה להקים כנסת ישראל, שהיא השכינה, מעפר, כמו שנאמר, ולשמח את העולם בכל, כמש"א, והביאותים אל הר קדשי ושמתים וגוי. וכתוב, בבכי יבואו ובתחנונים אובלים. כמו שבתחילה, כתוב, בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה, כן לאחר כך, בבכי ישובו מן הגלות, שכתוב בבכי יבואו ו גוי.

מאמר הבקר אור

רכה) הבקר אור והאנשים ו גוי: רבי אלעזר אמר, כאן יש להסתכל. אם הם היו הולכים ונשלחים, למה לנו לכתוב בתורה המה וחמוריהם. ומשיב, אלא משום שכתוב.

(רס"ו דף ר"ג ע"א)

לו השמש. בקר לא עבות, דההוא בקר ^ה לא איהו עבות כל כך, אלא מנגה ממטר, נגה ממטר: ^ז איהו ^י מטרא ^י דאתי מסטרא דיצחק, דההוא מטרא אפיק דשא מארץ.

רכח) ד"א וכאור בקר, ^ט בההוא נהירו דבקר דאברהם, (* יזרח שמש: דא הוא ^י יעקב, דנהירו דיליה, כנהירו דההוא בקר. בקר לא עבות, בגין דההוא בקר, לאו איהו חשוך, אלא נהיר, דהא בשעתא דאתי בקר, לא שלטא דינא כלל, אלא כלא נהיר, בסטרא דאברהם. מנגה ממטר: דא הוא סטרא דיוסף הצדיק, דאיהו אמטיר על ארעא, לאפקא דשאה, וכל טיבו דעלמא.

רכט) אמר ר"ש, תא חזי, בשעתא ^ז דלידיא עאל, ופריש ^ח גדפוי על עלמא, כמה ^ה גרדיני טהירין, זמינין לנפקא, ולשלטאה בעלמא, וכמה מאריהון דדינין, מתערין בכמה סטרין לזנייהו, ושטטי על עלמא, כיון דאתי צפרא ונהיר, כלהו מסתלקי, ולא שלטי, וכל חד וחד עאל לדוכתיה, ותב לאתריה.

רל) כד"א הבקר אור, דא בקר דאברהם. והאנשים שלחו, אלין מאריהון דדינא, דהו שלטין בליליא. ^ט המה וחמוריהם אינון גרדיני נימוסין, דאתיין מסטרא ^י דמסאבא, דלאו אינון קדישין, ולא שלטין, ולא אתחזון, מכי אתי צפרא. ואינון ^ז ^ח מסטרא דאינון חמרי, גרדיני נימוסין דקאמרו.

דרך אמת

ה) חילוק ארוכה בעלי דייט וכן גרדיני נימוסין הממונים על עובדי דת ונימוסי בני העולם, ב) חמור הוא כה חוקף הדין כנחלוטים אלא כסוד זה נאמר לא חמורש כשור וכחמור יחדיו שלא לטורח חוקף הדין בעולם, ואוסן חמורים הם כחוק הדין החזק ולאו גרדיני נימוסין משמלשלין ומחלחזין מהם ובהם.

חלופי גרסאות ^א לאו. ^ב דאיהו; ^ג ממטר איהו. ^ד ל"ג מטרא דאתי (ד"א). ^ה ל"ג דאתי. ^ו כההוא. ^ז ל"ג יעקב. ^ח דעאל ליליא. ^ט גרמא. ^י מוסיף המה וחמוריהם המה אינון מאריהון דדינא דקאמרו [כדקאמרו] וחמוריהם אינון. ^י מסאבא. ^{יא} מסטר אינון.

מאמר	הסולם	הבקר אור
שמשו של יעקב, דהיינו אור הת"ת, שכתוב, ויזרח לו השמש. בקר לא עבות, כי בקר ההוא, שהוא אור החסד, אינו עבות כל כך, שאין לדינים אחיזה בו. אלא, מנגה ממטר, שפירושו, נגה הבא ממטר, והוא המטר הבא מצד יצחק, שהוא אור הגבורה, ואותו מטר מוציא דשא מארץ. רכח) ד"א, וכאור בקר: פירושו, באותו האור של בקר דאברהם, שהוא אור החסד, יזרח שמש, זהו יעקב, שהאור שלו הוא כאור של אותו בקר דאברהם, כי ה"ס ת"ת המאיר בחסדים מכוסים, הנמשכים מאור החסד. בקר לא עבות, כי אותו בקר אינו חשוך אלא מאיר. כי בשעה שבא הבקר, שהוא אור החסד, אינו שולט דין כלל, אלא הכל מאיר בצד אברהם, שהוא צד ימין. מנגה ממטר, זהו צד יוסף הצדיק שהוא ממטיר על הארץ, דהיינו היסוד (רש"י דף ר"ג ע"א ב) דף ר"ג ע"ב)	שמשפיע אל הנוקבא, להוציא דשא וכל טוב העולם. רכט) אמר ר"ש וכו': אר"ש, בוא וראה, בשעה שהלילה בא ופורש כנסיו על העולם, כמה אתונות צחרות גרדיני, פירושו אתונות, כמו גדרוני (עי' בערוך) טהירין. פירושו צחרות, והם רוחות בצורות אתונות, הממונות להפיע מן עובדי דת ונימוסים, ולהלך מכנה אותם. גרדיני נימוסין, עתידות לצאת ולשלוט בעולם, וכמה בעלי הדין מתעוררים בכמה צודים למיניהם, ושולטים על העולם, כיון שבא הבקר, ומאיר, כולם מסתלקים ואינם שולטים, וכל אחד ואחד בא לעמדתו הקבוע, ושב למקומו. רל) כד"א הבקר אור: זהו בקר דאברהם, דהיינו שליטת הימין, והאנשים שלחו, אלו הם בעלי הדין, שהיו שולטים בליליה	

רלא) דהא לית לך דרגין עלאין. דלא איתאי ה' בהו ימינא ושמאלא, רחמי ודינא, דרגין על דרגין. קדישין, מסטרא דקדושה, ומסאבין, מסטרא דמסאבא, וכלהו דרגין על דרגין, אלין על אדין.

רלב) ובכל אתר דבקר דאברהם אתער בעלמא, כלהו ב' מתעברי, ולא שלטי, בגין דלית לון י' לקיימא בסטר ימינא, אלא בסטר שמאלא. וקב"ה עבד יממא וליליא, לאנהגא כל חד וחד לסטריה כדקא חזי ליה, זכאה חולקיהון דישראל, בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

רלג) רבי חייא פתח ואמר, * וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. ת"ח, זמין קב"ה לאנהרא לון לישראל, ההוא שמשא, דגניז קב"ה, מימא דאתברי עלמא, ד מקמי רשיעי דעלמא, כמה דכתיב, ב' וימנע מרשעים אורם.

רלד) וההוא נהורא גניז ליה קב"ה, דכד נפק בקדמיתא, הוה נהיר מסיפי עלמא, ועד סייפי עלמא, כיון דאסתכל בדריה דאנוש ובדריה דמבוט. ובדריה ה' דהפלגה, ובכל אינון חייביא, ו גניז ל' ליה לההוא נהורא.

רלה) כיון דאתא יעקב, ואתדבק בההוא ממנא רברבא דעשו, ואכיש

מסורת הזהר

(א וירא ט' ציון ה'. (ב לך י'ט ציון ב'.

חלופי גרסאות א' ל"ג בהו. ב מתבערי. ג קיומא; קיימא; מוסיף קיומא לקיימא (אה"ל). ד מוסיף דגניז קב"ה מקמי. ה דפלגה. ו גניז. ז ל"ג ליה.

הבקר אור

הסולם

מאמר

רלב) ובכל אתר דבקר וכו': ובכל מקום, שבקר דאברהם נתעורר בעולם, כל כחות השמאל מסתלקים ואינם שולטים משום שאין להם קיום בצד ימין אלא בצד שמאל. וע"כ בבקר שמגיע שליטת הימין מוכרחים להסתלק. והקב"ה עשה יום וליילה להנהיג לכל אחד ואחד לבחינתו הראויה לו. כי ביום הנהגת הימין, ובליילה הנהגת השמאל.

רלג) ר' חייא פתח וכו': ר"ח פתח ואמר, וזרחה לכם יראי שמי וגו'. בוא וראה, עתיד הקב"ה להאיר לישראל אותו השמש, שגנו הקב"ה מיום שנברא העולם, מפני רשעי העולם. כמו שכתוב, וימנע מרשעים אורם.

רלד) וההוא נהורא גניז וכו': ואותו האור גנו הקב"ה. כי כשיצא בתחילה, היה מאיר מסוף העולם עד סופו, כיון שנסתכל בדור אנוש, ובדור המבול, ובדור הפלגה, ובכל הרשעים, גנו אותו האור.

רלה) כיון דאתא יעקב וכו': כיון שבא יעקב, ונתדבק באותו ממונה השר של

עשו

בלילה, המה וחמוריהם. הם האתונות הממונות על עוברי דת ונימוס להפרע מהם, דהיינו גרדיני שהירין הנ"ל, הבאות מצד הטומאה, שאינן קדושות. ואינן שולטות ואינן נראות עם ביאת הבקר. ואלו אתונות הממונות על עוברי דת שאמרנו, הן מבחינות חמורים, כי אחון וחמור הם ממין אחד, ולכן נכנה אותן הכתוב, המה וחמוריהם.

רלא) דהא לית לך וכו': כי אין לך מדרגות עליונות שאין בהן, ימין ושמאל, רחמים ודין, מדרגות על מדרגות, קדושים מצד הקדושה, וטמאים מצד הטומאה. וכולם הן מדרגות על מדרגות אלו על אלו.

פירוש. כי הוקשה לו הלא מצאנו בכתוב, שאתונות צחורות הן מצד הקדושה, שהרי כתוב, רכבי אתונות צחורות יושבי על מדין וגו'. (שופטים ה') ואיך נאמר כאן שהן מצד שמאל ואינן קדושות. וע"ז אומר דהא לית לך דרגין עלאין וכו'. שיש אתונות צחורות מצד הקדושה והימין, ויש אתונות צחורות מצד הטומאה והשמאל.

(דברי דף ר"ג ע"ב)

ליה בירכא דיליה, והוה נכי, ה כדין מה כתיב, * ויזרח לו השמש, מאן שמש י ההוא שמשא דגניז, בגין דאית ביה אסותא. לאתסאה י ליה מארכובתיה, ולבתר אתסי בההוא שמשא, דכתיב, ² ויבא יעקב שלם, שלם בגופיה דאתסי.

רלו) ועל דא, זמין קב"ה, לגלאה ההוא שמשא, ולאנהרא ליה לישראל, דכתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה, מאי שמש צדקה. דא שמשא דיעקב, דאתסי ביה. ומרפא בכנפיה, דבההוא שמשא, יתסון כלהו. בגין דהא בזמנא דיקומון ישראל מעפרא, כמה תגרין, וכמה סומין, יהון בהון. וכדין קב"ה ינהיר לון ההוא שמשא לאתסאה ³ בה, דכתיב ומרפא בכנפיה.

רלז) וכדין, יתנהיר ההוא שמשא, מסייפי עלמא, עד סייפי עלמא, ולישראל יהא אסותא, ועמין עעכו"ם ביה יתוקדון, אבל לישראל מה כתיב, ² אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך י צדקך כבוד יי' יאספק.

רלח) אהדרנא למילי קדמאי: ¹ וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא

מסורת הוזהר

(א) לעיל דף ס"א ציון ח'. (ב) (בראשית ל"ג) ח"ג רמה: ת"ז ת"ג כט: חס"ט קיב. ת"ע. ג) לך קנ"ד ציון א'. (ד) (בראשית מ"ב) ח"א רד.

חלוסי גרסאות א ליג כדין. ב דא הוא. ג להו (אה"ל). ד דבזמנא; דבזמנא ההוא. ה בהו. ו צדקך וגו'. ז ליג אהדרנא למילי קדמאי.

וליוסף יולד — בטרם תבא שנת הרעב

הסולם

מאמר

רלח) אהדרנא למילי קדמאי וכו': נחזור לדברים הראשונים. וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב. ר' יצחק פתח. והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים וגו'. בוא וראה בכל יום ויום, כשעולה האור, מתעורר צפור אחת באילן שבגן עדן, וקורא שלש פעמים, והשרביט מזדקף. והכרוז קורא בכח. חוקי הבחירה אומרים לכם, מי בכם שרואה ואינו רואה, הנמצאים בעולם ואינם יודעים על מה הם נמצאים, אינם מסתכלים בכבוד רבונם, התורה עומדת לפניכם ואינם משתדלים בה. טוב להם שלא נבראו משנבראו, למה יקומו בלי תבונה, ווי להם, כשיתעוררו עליהם ימי הרע, ויגרשו אותם מן העולם. הורמנא, פירושו חוקים. דבוריירי פירושו של הבחירה. והיינו סוד הכתוב, ראה נתתי לפניך וגו', ובחרת בחיים. כמ"ש לפנינו.

עשו, והכיש אותו בירך שלו, והיה צולע, אז מה כתוב, ויזרח לו השמש. איזה שמש. הוא השמש שגנו, כי יש בשמש הזה רפואה, לרפאות את ירכו. ואחר כך נתרפא באותו השמש, שכתוב ויבא יעקב שלם, שפירושו, שלם בגופו, כי נתרפא.

רלו) ועל דא זמין וכו': ועל כן, עתיד הקב"ה לגלות אותו השמש, ולהאיר לישראל, שכתוב, וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה. מהו שמש צדקה, ומשיב, זהו שמשו של יעקב, שנתרפא בו. ומרפא בכנפיה, כי באותו הזמן יתרפאו כולם, כי בזמן שיקומו ישראל מעפרא, כמה חגרים וכמה סומים יהיו בהם, ואז, הקב"ה מאיר להם אותו השמש להתרפאות בו שכתוב ומרפא בכנפיה.

רלז) וכדין יתנהיר וכו': ואז יאיר אותו השמש מסוף העולם עד סופו, ולישראל יהיה רפואה, ועמים עכו"ם, ישרפו בו. אבל לישראל מה כתוב, אז יבקע כשחר אורך, וארוכתך מהרה תצמח וגו'.

(דפו"י דף ר"ג ע"ב)

ביאור הדברים. נודע שבקדרותא דצפרא, דהיינו בסיום הלילה בעת שהחשך מתחזק, ונעשה זווג זרין, שמוזוגים יוצא אור היום. בסוד מה שאמרו ז"ל, משמורה ג', אשה

שנת הרעב וגו'. ר' יצחק פתח, * והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם. ת"ח, בכל יומא ויומא, כד נהורא סלקא, אתער חד ח' ציפרא, באילנא דגנתא דעדן, וקרי תלת זמנין, ושרביטא יזדקף, וכרוזא קרי בחיל, לכוון אמרין, (ח) הורמני ב' דבוריידי, מאן מנכון דחמי ולא ב' חמי. ד דקיימא בעלמא, ולא ידעי על מה קיימי, לא ה' משגיחין ביקרא דמאריהון, * אורייתא קיימא קמיייהו, ולא משתדלי בה, טב לון דלא יברון, י על מה יקומון, בלא סכלתנו. ווי לון, ה' כד יתערון יומי דרע עלייהו, ויטרדון להון מעלמא.

מסורת הזהר

(א) מיכה ה' ח"א רמו: רכנ: רלו: ח"ב יח. ח"ג ט.

אשר בני אדם על כל החיים. והשבים המושלים בהם נקראים הורמני ד' כיצ"י ולהם ולא הכרח מאן מנכון וכו' כמנזכר. (הש"צ).

דרך אמת

(ח) השבים המושלים בבני אדם נקראים כן כי מלת כיצ"י הוא מקום שגורים בו חיות ועופות או דגים וכל אחד לפי ענינו והנה העו"ל הוא דמיון הכינכ"י אשר בני אדם עליו ומהם פרוסה על כל החיים. והשבים המושלים בהם נקראים הורמני ד' כיצ"י ולהם ולא הכרח מאן מנכון וכו' כמנזכר. (הש"צ).

חלופי גרסאות ח' צפרא. כ דטוריידי (אה"ל). ג מסיף חמי קמי מלכא. ד דקיימו; דקיימי. ה משנחן. ו אברון (אה"ל). ז עה. ח דכד.

וליוסף יולד - בסרם תבא שנת הרעב

הסולם

מאמר

וזהו שאומר הכרוז. מאן מנכון דחמי ולא חמי. ראייה ה"ס החכמה, והדבקים בקו שמאל ולא בימין. הם רואים ואינם רואים, כי החכמה שבשמאל לא תאיר בלי התלבשות באור החסדים שבימין, וע"כ אע"פ שיש שם חכמה, שה"ס רואים. מ"מ אינם מקבלים חכמה, מחמת חסרון לבוש החסדים, וע"כ אינם רואים. וז"ש, דקיימא בעלמא, ולא ידעי ער מה קיימי, וזה נאמר להדבקים בימין ולא בשמאל, שיש להם קיום בעולם, על ידי אור החסדים, אבל אינם יודעים על מה הם נמצאים, כלומר שהסר להם בחינת ג"ר, כי הארת ימין בלי שמאל היא ו"ק בלי ראש, ורא ידעי על מה קיימי, ונמצאים, אלו ואלו, הן הדבקים בשמאל, והן הדבקים בימין, בלי שמאל, דלא משגיחין ביקרא דמאריהון, שלא יחסר חסדים ולא יחסר חכמה, וכל זה עלתה להם משום, דאורייתא קיימא קמיייהו ולא משתדלי בה, אורייתא, פירושו קו אמצעי, שה"ס ז"א הנקרא תורה, המיוחד ב' הקוין זה בזה, ומשום שהם בקצוות או בימין או בשמאל, ובקו האמצעי העומד לפנייהם אינם משתדלים להדבק בו, לכן, רא משגיחין ביקרא דמאריהון, כמו שמפרש לפנינו, ולפיכך, טב לון דלא יברון, על מה יקומון בלא סכרתנו, כי לא יזכו למוחין הנמשכ"ס מישראל

מספרת עם בעלה. (ברכות ג') והארת הזווג נמשך מז"א אל הנוקבא, בסוד ג' קוין, שנמשכים בג' זמנים ובג' מקומות, בסוד חולם שורק חירק. (כנ"ל ב"א דף ט"ו ד"ה ה"ה"א) ולפיכך מכונים אלו ג' קוין בשם ג' דוכתי (כנ"ל ב"א דף י"ט אות י"ב). או ג' שעות. (כנ"ל נח דף כ"ה ד"ה כדין) וכאן מכנה אותם ג' זמני.

וזה אמרו. בכל יומא ויומא כד נהורא סלקא אתער חד צפרא, צפרא היינו הנוקבא, ונתעוררה לזווג כדי להוציא אור היום, באילנא דגנתא דעדן, היינו עם ז"א, שנקרא עץ החיים שבג"ע, וקרי תלת זמנין, היינו שמקבלת ממנו ג' הקוין, המכונים ג' זמנין כנ"ל, ושרביטא יזדקף, הוא שבט הדין, שבתחלת הזווג הוא מזדקף ומושל, בסוד השליטה דקו שמאל המתעוררת אז, וכרוזא קרי בחיק לבון אמרין הורמני דבוריידי, היינו סוד הכתוב, ראה נתתי וגו' ובחרת בחיים, כי אז עם הארת הזווג מתגלה האור והנועם הנובע מקו אמצעי שה"ס עץ החיים, והיינו חיים וטוב, וגודל מדה העונשים המרים המגיעים לרשעים שאינם רוצים להדבק בקו אמצעי, אלא בקו שמאל, והיינו המות והרע, ואז, ובחרת בחיים, ונמצא, שעל ידי ב' מיני הארות הללו מתגלה לצדיקים הבחירה בחיים, ולפיכך, המה מכונים הורמני דבוריידי, דהיינו חוקי הבחירה. (דפו"י דף ר"ג ע"ב י' דף ר"ד ע"א)

רלט) מאן אינאן יומין דרע, אי סלקא דעתך דאינאן יומי דסיכו, לאו הכי, דהא יומי דסיכו, אי זכה בבנין, ובני בנין, יומי דטב אינאן, מאן אינאן יומין דרע.

רמ) אלא אינאן, כמה דאתמר, דכתיב * וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה, לאו אינאן יומין דסיכו, אלא רוא דמלה, כד ברא קב"ה עלמא, ברא ליה באתוון דאורייתא, וכל את ואת עאלת קמיה, עד דאתקיימו ^ה כלהו אתוון באת בי"ת. וכל אינאן אלפא ביתות, דאתגלגלו אתוון, כלהו ^ג קיימי למברי עלמא.

רמא) כיון דאתגלגלו, ואתחברו תרין אתוון אלין ט"ר כחדא, סלקא טי"ת, ולא ^י אתיישבת, עד דגער בהקב"ה, ואמר לה טי"ת טי"ת, על מה את סלקא, ולא אתיישבת בדוכתיך, אמרה קמיה, וכי עבדת לי למהוי את ^ד ברישא דטוב, דהא אורייתא פתח בי כי טוב, היך אנא מתחברא לאתיישבא באת רע.

מסורת הזהר

(א) (קהלת י"ב) ח"ג יג : פז : ז"ח כ"ד ט"ד שכו. ס"א טב שמא. צ"ב טב שלו.

חלופי גרסאות ^א ל"ג כלהו. ^ב מוסיף קיימי כלהו. ^ג אתיישבא. ^ד בריא.

מאמר
מישראל סבא ותבונה. ווי לון כד יתערון יומי דרע עלייהו, היינו בעת שיהיה זוג זמין, שבתחלת הזוג שולט השמאל, הנבחן לימי רע, כמ"ש לפנינו. ואז יתגלו העונשים המרים שבשמאל, ויכרתו מן העולם. כמ"ש לפנינו.
רלט) מאן אינאן יומין דרע וכו': שואל מה הם ימי רע, אם יעלה על דעתך. שהם ימי זקנה. אינו כן, כי ימי זקנה, אם זכה בבנים ובני בנים, הם ימי טוב, ואם כן, מה הם ימי רע.

רמ) אלא אינאן כמה דאתמר וכו': אלא הם כמו שלמדנו, שכתוב וזכור את בוראך וגו' עד אשר לא יבאו ימי הרעה. הם אינם ימי זקנה, אלא סוד הדבר, כאשר ברא הקב"ה את העולם, ברא אותו באותיות התורה, וכל אות ואות נכנסה לפניו עד שנתקיימו כל האותיות באות ב', להיותה סוד הברכה, וע"כ ממנה נברא העולם כנ"ל (בהקפה) דף כ"ה אות כ"ג עד אות ל"ז ע"ש ביאור הכתובים). וכל אלו אלפא ביתות שנתגלגלו האותיות, דהיינו שנתגלגלו על רל"א מיני אלפא ביתות פנים ועל רל"א אלפא ביתות אחור, כנודע. כולם עומדים לברא בהם העולם, דהיינו אחר שקבלו סוד הברכה מאת ב'.

רמא) כיון דאתגלגלו ואתחברו וכו': כיון שנתגלגלו האותיות ובאו באלפא ביתא, ששם מתחברים ב' אותיות ט"ר ביחד, עלתה הטי' ולא נתיישבה עם הטי', עד שגער (יפוי דף ר"ד ע"א)

הסולם
וליוסף יולד - בסרם חבא שנת דרעב
בה הקב"ה ואמר דה ט' ט' על מה את עולית ואינך מתיישבת במקומך, אמרה לפניו הרי עשיתני להיות אות בראש המלה טוב, והחורה פתח בי כי טוב, דהיינו וירא אלקים את האור כי טוב, וגו'. איך אתחבר להתישב באות ר' שהיא ראש המלה רע, אמר לה, שוב למקומך, כי את צריך לה לאות רע, כי האדם שאני רוצה לברוא בכן, תכללו בו שניכין יחד, ואז יהיה נברא, אבל את לימין והיא לשמאל. ואז חזרו האותיות ט' ר', ונתיישבו זה בזה ביחד.
ביאור הדברים. צריכים לזכור כאן, סדר יציאת ג' הקוין דו"א. בערשם בבניה. בסוד חולם שורק חירק, שנתבאר באורך (לעיל בראשית א' דף ט"ו אות ט' בהסולם) שמתחלה עלתה המלכות לבניה, ועייז נפלו ממנה ג' אתוון אל"ה דאלקים, ונשאר בה רק ב' אתוון מ"י דאלקים, שפירושו ו"ק בחוסר ג'ר, והשאר זה הי"ס חולם, וקו ימין המאיר בחסדים, ואחר כך לעת גדלות חזרו ועלו אתוון אל"ה ונתחברו עם מ"י, וחזרו הגי'ר לבניה, דהיינו הארת החכמה, אמנם בסתימה גדולה, כי נסתלקו משם החסדים, ואין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, וג' אתוון אל"ה, שחזרו, הי"ס נקודת השורק, ונבחנו לקו שמאל, מפאת הדינים הקשים שנמשכים מהם, (כנ"ל בראשית א' דף ט"ד אות ג"ח ובהסולם שם). ונמשכים אלו הדינים, עד שנעשה זוג על מסך דו"ן שעלו שם, ויוצא עליו קו אמצעי.
שאהר

רמב) אמר לה, תוב לאתריך, דהא את צריך לה, דהא ב"נ דאנא ה בעי למברי בכון, תרוויכו אתכליל כחדא, ויתברי, אבל את לימינא, י ואיהי לשמאלא. וכדין, תבו ואתיישבו דא בדא כחדא.

חלופי גרסאות ה עמיד. נ ואיהו.

מאמר הסולם וליוסף יולר - בסדרם תבא שנת הרעב

את לימינא ואיהו לשמאלא שהט' תהיה לימין, והר' לשמאל. כלומר ששמאל נבחן שדינים נמשכים ממנו. וקבע בזה, שכן הר' ימשכו דינים. ויש בזה ענין נשגב מאד ונחוק להאריך בביאורו.

ותחילה יש להבין מה בנייהו דקב"ה ואות ט', שאות ט' לא רצתה להתחבר בר' והקב"ה כפה אותה. והענין הוא, כי מטבע הרוחניים שהשורש שולט על הענף, והענף מתבטל אליו. ולפיכך לא רצתה הט' להתחבר עם הר' דהיינו לקבל ממנה חכמה. כי אז תהיה הר' לשורש והט' לענף, ותהיה מתבטלת אל הר', וע"כ נסתלקה ממנה ולא רצתה לקבל חכמה.

אבל הקב"ה רצה שתקבל חכמה מן הר', כדי שבדרך התכללות זו יקבל האדם ממנה מוחין דג"ר. לכן תקן, שבהמשך הארתה של הר', דהיינו בעליית אמונו אל"ה בחזרה לבניה, כנ"ל, יתפשטו ממנה דינים קשים ומרים, ומסבה זו תמהר הר' ותתחבר עם הט' דהיינו להמשיך ממנה חסדים, שתתלבש החכמה שלה בחסדים של הט', וחוכל להאיר. ובוה נמצא שהט' חורה ונעשתה לשורש אל הר', כי לולא אור חסדים שלה, לא היתה הר' יכולה להאיר, מחמת רוב הדינים המרים הנמשכים בכח הארתה.

ו"ש, אבל את לימינא ואיהו לשמאלא, שאתה תהיה לימין ושורש, והיא תהיה לשמאל וענף, כי ע"ז שבזמן הארת הר' נמשכים דינים קשים ומרים. תחזור הר' להתחבר בכ לקבל ממך חסדים להתלבשות, ובוה אע"פ שתקבל ממנה חכמה, תשאר לה לשורש, כי הר' מוכרחת תכף להכלל בכך, ולקבל ממך אור החסדים. (ועי' לעיל פרשת נח דף כ"ה אות ט"ח ובהסולם).

ועם זה תבין מ"ש לעיל (וירא דף ס"ה אות ר"ז ובהסולם שם) שסוד הוונג בתחילתו הוא כגורא דרינא, עש"ה. והוא כמבואר, אשר לימין לא יוכל להכלל ולקבל חכמה מן השמאל מטרים שהשמאל מגלה את הגזר דין שלו, כי מפחד שלא יתבטל אליו, אלא בעת שהשמאל מגלה הגזר דין שלו אז יוכל לקבל חכמה, מפני שהשמאל מוכרח אז להכלל

בחסדים

שאחר שמעט הג"ר דחכמה מקו שמאל, הוא כוללם זה בזה: והימין נכלל משמאל וקונה ג"ר דחכמה, והשמאל נכלל מימין וקונה לבוש חסדים. (כמ"ש לעיל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר עש"ה) ובוה נשלמו ג' קוין בנינה ע"י מסך דז"א, שה"ס נקודת החירק. שה"ס תלת נפקי מחד, וכיון שז"א גרם תלת הללו בבניה, לכן חדר בתרת קיימא, שגם ז"א משיג ג' הקוין הללו, ונשלמים המוחין שלו. (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש). ותדע שב' הקוין ימין ושמאל, מכוונים כאן ט' ר', שט' היא קו ימין, וסוד חולם. ור' היא קו שמאל, וסוד שורק.

וזה אמרו כאן, כד ברא קב"ה שהיא בינה עלמא, שהיא זו"ן, כלומר, בעת שבינה המשיכה המוחין דזו"ן בסוד תלת נפקי מחד וחד בתלת קיימא, כנ"ל, ברא ליה באתוון וכו', היינו בג' קוין, כנ"ל. כיון דאתגדלו ואתחברו תרין אתוון אליו ט' ר' כחדא, היינו בעת שאתוון אל"ה, שה"ס קו שמאל ואות ר', חזרו לבניה ונתחברו עם אתוון מ"י, שה"ס קו ימין ואות ט'. הנה אז, סלקא ט' ולא אתישבת, הט' שה"ס קו ימין וחסדים נסתלקת מקו השמאל, שה"ס ר', ולא נתיישבת עמה, שהיתה מחלוקת ביניהם, (כנ"ל ב"א דף ס"ד אות ג"ה) עד דנער בה קב"ה, קב"ה ה"ס ז"א, דהיינו קו אמצעי, ובכח המסך דקו אמצעי, נתמעטו הג"ר דקו שמאל, ומכ"ש הג"ר דקו ימין, וזה נבחן שנער בה קב"ה, וכי, אמר לה תוב לאתריך, דהא את צריך לה, כי אחר שנתמעטו הג"ר בכח המסך דזו"ן בסוד מנעולא, נעשה שם פעולת המיתוק דמלכות בבניה, ונמשכה סוד המפתחא, שע"ז חוזרת החכמה להאיר בשמאל, אלא בבחינת ו"ק דג"ר. (כמ"ש לעיל לך דף י"ג ד"ה ולפיכך בסוד פעולה הג' עש"ה) ואז גם הימין שה"ס אות ט' מקבל הארת החכמה מן השמאל, הרי שהט' צריכה להתחבר ולקבל הארת החכמה מן הר', שולא זה היתה נשאר ב"ק חסר ג"ר, מחמת המסך דז"א. ו"ש דהא את צריך לה וכי, ואז נברא האדם בכח התכללות זו. אבל (ומו"י דף ר"ד ע"א)

רמג) בהיא שעתא פריש לון קב"ה, וברא לון כלל חד וחד, יומין ושנין דייען, אלין לימינא, ואלין לשמאלא. אלין דימינא, אתקרון ימי הטוב, ואלין דשמאלא^ה אתקרון ימי הרעה, וע"ד אמר שלמה, עד אשר לא יבאו ימי הרעה, דאלין מסחרין ליה לב"ג, בחובוי דאיהו עביד. כיון דאתכרון יומין טוב, ויומין דרע, כדין תבו ואתיישובו, לאתכללא בהו י בכר נש.

רמד) ובגיני כך אמר דוד, " למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני, ימי רע ודאי, ורזא דא, אלין אקרון ימי רעב, שנין דרעב, ואלין אקרון ימי ג שבע, שני שבע.

רמה) ורזא דמלה, דלא לאפקא מבוועא דברית קדישא, ביומי ד רעב, בשנת הרעב, ובג"כ יוסף דאיהו רזא דברית, סתים מבוועיה בשנת הרעב, ולא י יהב ליה דוכתא לאסגאה בעלמא, ו ודא בעי ליה לב"ג, דכד שלטא שנת הרעב, דיסתים מבוועא דברית קדישא דיליה, בגין דלא י יהב ליה דוכתא לאסגאה בעלמא.

מסורת הזהר

(א) לעיל דף ל"ו ציון ד'.

חלופי גרסאות^ה אקרון^ב צ בר (אה"ל). ג שובע שנין דשובע. ד דרעב. ס יהיב; יהיה (אה"ל). ו ליג מן ודא עד ריש. ז יהיב. ח לה.

<p>מאמר</p> <p>בחסדים שלו והוא חוזר ונעשה לשורש אל השמאל כמבואר. הרי שהארת החכמה המושפע משמאל הוא בדיוק מן גורא דרינא שלו. כי בדרך אחר לא יוכל הימין לקבל ממנו החכמה. והבן זה היטב.</p> <p>רמג) בהיא שעתא וכו': בשעה היא הפריד אותם הקב"ה, דהיינו שהפריד הארתם זו מזו שזו מאירה בתכלית הטוב, וזו בתכלית הרע. וברא להם לכל אחד ואחד ימים ושנים ידועים, שה"ס כ"ח עתים המובאים בקהלת ג'. אלן לימין ואלן לשמאל. דהיינו י"ד עתים לטובה וי"ד עתים לרעה. אלו שבימין נקראים ימי הטוב, ואלו שבשמאל נקראים ימי הרעה, וע"ז אמר שלמה, עד אשר לא יבואו ימי הרעה, שהם מסכבים האדם, מחמת החטאים שחטא. כיון שנבראו ימי הטוב וימי הרעה, אז חזרו ה' והר' ונתיישובו יחד כדי להתכלל באדם. פירוש. כי אחר שנבראו ימי הרעה בשליטת הר', שהיא הארת השמאל, כבר יוכלה ה' להתישב עם הר', ולקבל ממנה חכמה. כמבואר בדבור הסמוך, ולהשפיע מוחין דג"ר אל האדם.</p> <p>רמד) ובגיני כך אמר דוד וכו': ומשום זה אמר דוד, למה אירא בימי רע, עון עקבי יסבני. ימי רע ודאי. כלומר, שהם ודאי ימי רע הנמשכים בשעת הארת השמאל</p>	<p>הסולם</p> <p>וליוסף יולד - בטרם חבא שנת הרעב</p> <p>כנ"ל. וזה סוד שהללו נקראים ימי רעב, שני רעב, דהיינו הארת השמאל. והללו נקראים ימי שבע, שני שבע, דהיינו הארת הימין.</p> <p>רמה) ורזא דמלה דלא וכו': וסוד הדבר הוא, שלא להוציא המעיין של ברית קדש, דהיינו שלא לשמש מטהו, בימי רעב, בשנת הרעב, ומשום זה, יוסף, שהוא סוד הברית, סתם מעיינו בשנת הרעב, ולא נתן לו מקום להתרבות בעולם. שנאמר וליוסף יולד וגו' בטרם חבא שנת הרעב. וזה שצריך האדם, בעת ששולטת שנת הרעב, לסתום המעיין של ברית קדש שלו, כדי שלא לתת מקום, לשמאל, להתרבות בעולם.</p> <p>פירוש. כמו שנעשה תקון למעלה שבעת הארת השמאל יסתמו מעיינות השפע ויתפשטו דינים בעולם, כדי שעי"ז תכלול השמאל בימין ויתבטל אליו כדי לקבל ממנו חסדים. כן האדם למטה, בעת שניכר התפשטות הדינים משמאל, דהיינו בימי רעב, הוא צריך להדמות לעליון, ולסתום מעיינו ולא להרבות תולדות. כי אם ירבה תולדות בעת שליטת השמאל, נמצא בכח מעשה זו למטה, שמגדיל ומרבה את כח השמאל למעלה, ולא יכלול בימין. וז"ש, דלא יהב ליה דוכתא לאסגאה בעלמא.</p>
---	--

רמו) רבי שמעון אמר, רזא דא איהו רזא עלאה, בההיא שנת הרעב, כיון דאיהי שלטא, בעי לאסתמא מבוועיה, בגין דאי לא סתים ליה, גרים לאמשכא רוחא ליההוא ולדא מההוא סטרא, ויהיב דוכתא ליההוא סטרא, למפשי בעלמא, סטרא דמסאבא בסטרא ב דקודשא, ותו רזא, דכתיב * תחת שלש רגזה ארץ וגו'.

רמו) ובג"כ, יוסף צדיקא, רזא דברית, סליק וסתים מבוועיה, בשנת הרעב, דלא ב לאתערבא בהדה כלל, ולמיהב לה דוכתא, ומאן דאפתח מבוועיה בההוא זמנא, עליה כתיב ב' בה' בגדו כי בנים זרים ב ילדו עתה יאכלם וגו'. דהא ארין אקרון בנים זרים ודאי. בה' בגדו ודאי. ובג"כ, זכאה חולקהון דישראל ד קדישין, דלא ב אתחלפו דוכתא קדישא, בדוכתא מסאבא.

רמח) ועיד כתיב, ג וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב, דהא מההוא זמנא דשלטא שנת הרעב, אסתים מבוועיה, וסליק מקוריה, דלא למיהב בנין לסטרא מסאבא, ולא לאחלפא דוכתא דקודשא, בדוכתא דמסאבא, ובעי ב"נ ו לחכאה למאריה ד דקודשא, כד ייתי וישלוט כדכתיב ד וחכיתי לה המסתיר פניו מבית יעקב וקויתי לו.

רמט) זכאין אינון צדיקא, דידיעין אורחוי דקב"ה, ונטרי פקודי

מסורת הוהר

(א) ב"א ר"ל ציון ג'. (ב) לך קב"ט ציון א'. (ג) לעיל דף ס"ד ציון ד' (ד) ישעיה ח'.

חלופי גרסאות א דקדושה. ב לאתערא. ג ילדו וגו'. ד ל"ג קדישין. ה אחלפו. ו לאחכאה (אה"ל). ז דקדושה; דקדושה (אה"ל).

מאמר הסולם וליוסף יולד - בטרם תבא שנת הרעב

עלה וסתם מעינו בשנת הרעב, כדי שלא להתערב עמה כלל. עם השמאל, ולא לתת לה מקום לשלוט על הימין, ומי שסותח מעינו כאותו זמן, עליו כתוב, בה' בגדו כי בנים זרים ילדו וגו'. כי אלו הבנים שמוליד בשני רעב, הם בנים זרים ודאי, והוא טעם א' של ר"ש שממשיך רוח מאותו הצד אל הולד. בה' בגדו ודאי. והיא טעם ב' של ר"ש, שנותן מקום לשמאל שיתגדל על הימין, שבוגד בשם הוי"ה. וע"כ אשרי חלקם של ישראל, הקדושים, שלא החלפו מקום קדוש במקום טומאה.

רמח) ועיד כתיב וליוסף וגו' בטרם תבא שנת הרעב: כי מאותו זמן ששלטה שנת הרעב, שהיא השמאל בלי ימין, הסתים מעינו והעלה מקורו, שלא לתת בנים לצד הטומאה, ולא להחליף מקום קדוש במקום טומאה, דהיינו להגדיל הטומאה על הקדושה, וצריך האדם לחכות לרבוננו, שיבא וישלוט בעולם שכתוב, וחכיתי לה' וגו'.

רמט) זכאין אינון צדיקא וכו': אשריהם הצדיקים, שידועים דרכיו של

הקב"ה

רמו) רבי שמעון אמר וכו': רש"א, סוד זה הוא סוד עליון, בשנת הרעב ההיא, שהוא הארת השמאל, כיון שהיא שולטת צריך האדם לסתום מעינו, שלא להוליד, משום ב' טעמים, א) כי אם לא יסתום מעינו גורם להמשיך רוח אל הולד מאותו הצד, משמאל. ב) שנותן מקום לאותו הצד, שיתגדל בעולם צד הטומאה על צד הקדושה. דהיינו כנ"ל בסמוך, שגורם, שצד השמאל לא יתבטל לימין, ואם הימין יקבל אז ממנו חכמה, יהיה השמאל לשורש והימין לענף. ע"ש. ויתגדל צד הטומאה היונק משמאל על הקדושה שבימין, ועוד, שהוא סוד שכתוב, תחת שלש רגזה ארץ וגו'. סירוש. שגורם במעשה זו להמוכא בכתוב הזה, דהיינו שהעבד ימלוך, והנבל ישבע לחם, והשנואה תבעל, דהיינו הקליפה תקבל שפע מהקדושה, ושפחה תירש גברתה, שהקליפה תירש את השכינה ח"ו, וכל זה הוא מטעם הנ"ל, שהשמאל נעשה לשורש והימין לענף, ע"ש.

רמו) ובניכ יוסף צדיקא וכו': ומשום זה, יוסף הצדיק, שהוא סוד הברית,

(דטו"י דף ר"ד ע"א)

ה' דאורייתא, למיהך בהו, דכתיב, " כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם. וכתיב י ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם י היום. (רנ) * ובג"ד, קב"ה אזהר ליה לישראל לאתקדשא, י דכתיב י והייתם קדושים כי קדוש אני. מאן אני. דא קודשא בריך הוא, מלכות שמים קדישא. מלכותא אחרא דעעכו"ם, אקרי אחר, דכתיב י כי לא תשתחוה לאל אחר כי ה' קנא שמו.

רנא) ות"ח, אני: שלטנו דעלמא דין, ועלמא דאתי, וכלא ביה תליא. ד אחר: סטרא מסאבא, אחר: סטרא אחרא בסטרא מסאבא, ושולטנו דיליה י בהאי עלמא, ולית ליה בעלמא דאתי כלום, ובג"ד מאן דאתדבק בהאי אני, אית ליה חולקא בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

רנב) ומאן דאתדבק בהאי אחר, אתאביד מההוא עלמא, ולית ליה חולקא בעלמא דאתי, ואית ליה חולקא בהאי עלמא, במסאבו, בגין דההוא י מלכו אחרא עעכו"ם, כמה אינון ה' תריסין גרדינין ממנן י ביה, לשלטא בהאי עלמא.

רנג) ובגיני כך, ה' אלישע אחר, דנחת ואתדבק בהאי דרגא, אתטרוד מההוא עלמא דאתי, ולא אתייהב ליה רשו למהדר בתיובתא, ואתטרוד מההוא עלמא, וע"ד אקרי אחר.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) בעלי תריסין שלמי הדין הממונים על בני העולם. א) וישלח י"ב ציון ז'. ב) ב"ב ק"ו ציון א'. ג) ויצא ע"ח ציון ג'. ד) חיי שרה ס"ו ציון א'.

הלוף- ירסאות ה' אורייתא. כ מוסיף היום וכתוב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני (ה) דהא קב"ה בעא לקדשא ליה לישראל בכלא ולא יהא לון [מוסיף חולקא] בסטרא דמסאבא כלום. ת"ח כו סטרא דא שלטא בעלמא לא אצטריך (ליה) לב"ב לאתחזא [דיתחזי אה"ל] בשוקא קמיה בגין דיכיל לנוקא וילתוקא] ואתייהב ליה רשות [רשות; רשו] לחבלא ות"ח ביעקב מה כתיב ויאמר יעקב לבניו למה תתראו ולא בעי לאתחזא קמיה. בדמו"י נדפס בסוגריים מן וכתוב והתקדשתם עד כלום ואה"ל סוגריים מן ת"ח עד קמיה ואה"ל כתב מן וכתוב והתקדשתם עד קמיה ארליג אמנם הרמיק זליה בריס ליה. ג כמה דאתמר: י"ג דכתיב. ד י"ג אחר. ה בעלמא דין. ו מלכות. ז בה [אה"ל]. ח י"ג אלישע.

מאמר

הסולם

וליוסף יולד - בסרס תבא שנת הרעב

הקב"ה, ושומרים מצות התורה ללכת בהם, ומי שמתדבק באני הזה, דהיינו בהנוקבא, יש יו שכתוב, כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם וגו', וכתוב, ואתם הדבקים וגו'.

רנ) ובג"ד קב"ה אזהר וכו': ומשום זה הזהיר הקב"ה לישראל להתקדש, שכתוב, והייתם קדושים כי קדוש אני. שואל מי אני, ומשיב, זהו הקב"ה, מלכות שמים הקדושה. דהיינו הנוקבא. מלכות האחרת של עכו"ם נקראת אחר. שכתוב, כי לא תשתחוה לאל אחר וגו'.

רנא) ות"ח, אני, שלטנו וכו': ובוא וראה, אני, היא ממשלת עולם הזה ועולם הבא, והכל תלוי בה. כי הכל תלוי בנוקבא. (רשמי דף ריד ע"א * דף ריד ע"ב)

רנד) ובג"כ, בעי א ב"נ, לאתפרשא מכל סטרין, דלא לאסתאבא, בההוא
 נ סטרא, למזכי בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, וע"ד, דא ברכה, ודא קללה, דא
 נ שבע, ודא רעב, כלא בהפוכא דא מן דא. והא אוקימנא.
 רנה) ובג"כ, בההוא זמנא דשנת הרעב, לית ליה לב"נ, לאתחזאה בשוקא,
 ורא י לאפתחא מבויעיה לאולדא, למיהב בנין לאל אחר, והא אתמר.
 רנו) זכאה איהו ב"נ, דאסתמר למיהך בארח קשוט, ולאדדבקה במאריה;
 תדיר, דכתיב * ובו תדבק. * ובשמו חשבע, ובו תשבע לא כתיב, אלא ובשמו,
 מאי תשבע. כמה דאוקימנא, למהוי מתדבק ברזא דמהימנותא.
 רנז) שבעה דרגין ו' לעילא עלאין על כלא, רזא דשלימו דמהימנותא,
 ורזא דשבעה דרגין דלתתא מנייהו, דאינון חבורא חד, וקשורא חד, אלין
 באלין, למהוי כלהו חד, ובג"כ ז' כתיב, ב שבעת ימים ושבעת ימים, י"ד יום,
 וכלא חד, וקשורא ח' חד, וע"ד כתיב ובשמו תשבע, ס מלעילא י ומתתא.
 רנח) י"ב ומאן דמיחד אלין באלין, עליה כתיב י יפתח ה' לך את אוצרו
 הטוב את השמים, י"ג אלין אוצרין דלעילא ותתא. שבעת ימים ושבעת ימים

מסורת הוהר

(א) וירא לא צ"ה. (ב) (מלכים א' ח') ח"א רמו. ח"ב צב. ח"ג צב. צו: ג) (דברים כ"ה) ז"ח ע"ג סד שלב.
 חלופי גרסאות א ל"ג ב"ג. נ מוסיף סטרא ואחדבק באני מלכות שמים לקבלא עליה עול מלכות שמים (אה"ל).
 נ שובע (אה"ל). ד לאתפתחא. ה וכתיב את ה' אלקיך תירא ואותו תעבוד ובו תדבק ובשמו.
 ו מוסיף לעילא לעילא (אה"ל). ז ל"ג כתיב. ח חדא. ט מעילא (אה"ל). י מוסיף ומתחא זכאה איהו. י"א ומאן;
 מן; מאן דזכי לאתדבקא ביה בקביה כרקא יאות זכאה הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי דקביה מתח ליה אוצרין טבין
 קרישין בשעתא דאצטריך לקבלא צלותא [ניא צלותיה] כריא [דכתיב; עליה כתיב] יפתח. י"ג מוסיף את השמים אלין.

<p>מאמר</p> <p>לו רשות לחזור בתשובה, ונטרד מעולם האמת. ועל כן נקרא. אחר.</p> <p>רנד) ובג"כ בעי וכו': וע"כ צריך האדם להפריד את עצמו מכל הצדדים שלא להטמא באותו הצד, כדי לזכות בעולם הזה ובעולם הבא. וע"כ, זו הנוקבא הקדושה ברכה, וזו הנוקבא דעכו"ם, קללה. זו שבע וזו ברע. והפוכים לגמרי זו מזו. וכבר נחבאר.</p> <p>רנה) ובג"כ כההוא וכו': וע"כ, בזמן ההוא של שנת הרעב, דהיינו בזמן עליסת הנוקבא דעכו"ם, אין לאדם להראות עצמו בשוק, ולא לפתוח מעינו להוליד, לתת בנים לאל אחר. וכבר נחבאר.</p> <p>רנו) זכאה איהו ב"נ וכו': אשרי האדם, הנשמר ללכת בדרך האמת, ולהתדבק ברבונו תמיד, שכתוב, ובו תדבק ובשמו תשבע. ובו תשבע אינו כתוב, אלא ובשמו דהיינו הנוקבא, הנקראת שם. ושואל לסי'ו, מהו תשבע. ומשיב, כמו שבארנו. שתשבע פירושה, להיות דבוק בסוד האמונה, שהיא הנוקבא שנקראה שבע, על שם שבע ספירות חג"ח נה"מ שמקבלת מבינה, כמו שמבאר והולך.</p> <p>(רש"י דף ר"ד ע"ב)</p>	<p>הסולם</p> <p>וליוסף יולד — בטרם תבא שנת הרעב</p> <p>רנז) שבעה דרגין וכו': שבע מדרגות הן למעלה, בבינה, עליונות על כל, שהן סוד השלימות של האמונה, שהכלית השלימות של הנוקבא, הוא לעלות ולהליכש את שבע מדרגות הללו חג"ח נה"מ דבינה. וסוד שבע מדרגות יש למטה מהם דהיינו הנוקבא עצמה, שהן חבור אחד וקשר אחד אלו ז' התחונות, באלו ז' עליונות, להיות כולן אחת. וע"כ כתוב שבעת ימים ושבעת ימים, י"ד יום, והכל אחד וקשר אחד, כי ז' דנוקבא, כשהן בשלמות, עולות ומלבישות ז' דבינה, ומתקשרות כאחת, כנ"ל. ועל כן כתוב, ובשמו תשבע, שורה לשון שביעיות, דהיינו מלמעלה ומלמטה. כלומר, להתדבק בב' השביעיות שבע דבינה ושבע של הנוקבא, ליחדן כאחת.</p> <p>רנח) ומאן דמיחד אלין באלין וכו': ומי שמיחד אלו באלו ז' התחונות בז' העליונות, עליו כתוב, יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים, אלו הן אוצרות של מעלה, ז' דבינה, ושל מטה ז' דנוקבא, כי שבעת ימים דבינה ושבעת ימים דנוקבא כולם אחד, שכתוב</p>
--	--

כלהו חד, דכתיב את אוצרו הטוב את השמים, אוצרו חד, ואיהו את השמים, * שבעה ושבעה מוצקות, ואינון חד.
 רנט) רבי חייא ורבי יוסי, הוו אזלי בארחא, אדהכי חמו חד ב"נ, דהוה אתי, מתעטף בעטופא דמצוה, וכלי זינין (ב) קטורין תחותי, אמר רבי חייא, ב"נ ב דין, חד מתרין אית ביה, או זכאה שלים איהו, או רמאה ב בני עלמא איהו.

רס) אמר ליה רבי יוסי, הא חסידי ג עליונין אמרו, הוי דן לכל ב"נ זכנו. הא תנינן, בר נש דנפיק בארחא, ד יתכוין לתלת מלין, לדורון, לקרבא, לצלותא. מנלן מיעקב, דהא לתלת אלין אתכוון, וזרין גרמיה לדורון, לקרבא, לצלותא. והאי ב"נ, אזיל בארחא איהו, הא ביה עטופא דמצוה, לצלותא. והא ביה כלי זינין, לקרבא. כיון דתרין אלין אית ביה, תפיתאי לא מרדף ו אבתרה.

רסא) כד קריב לגבייהו, יהבו ליה שלם, ולא אתיב לון. אמר רבי חייא, הא חד מאינון * ז תלת, ה דאתחזיין ט למהוי ביה, לית ביה, דהא לא אתקין גרמיה לדורון, ובדורון שלמא כלי ביה. אמר רבי יוסי, דילמא איהו משתדל בצלותיה, או מרחיש תלמודיה. בגין דלא יעקר ליה.
 רסב) אזלי כחדא, ולא מליץ ההוא ב"נ בהדיהו. לבתר אשתמיטו רבי

דרך אמת

(ה) וכלי זיין קטורים ותנורים סחמין.

מסורת הוהר

(א) (זכריה ד') ח"ג רנה : שט. ת"ז ת"ע קכח :

חלופי גרסאות א) דא. ב מוסיף את ; ית בני. ג עלאין. ד יתכוון. ה לצלותא ולקרבא. ו אבתרה. ז חרין. ח למהוי ביה דאתחזיין ; דאתחזין (ד"א) ט דלית ול"ג למהוי ביה.

מאמר

הסולם

וליוסף יולד — בטרם תבא שנת הרעב

מיעקב, שנתכוון לג' אלו, וחגר את עצמו, לדורון ולמלחמה ולתפלה. כמ"ש בפרשת וישלח ששלח לעשו מתנה, וחצה לב' מתנות, מן יבא עשו ותכהו וגו', שהיא למלחמה, והתפלל לה' הצילני נא מיד אחי וגו'. שזה תפלה, ואדם הזה ההולך בדרך, הנה יש בו עטוף של מצוה לתפלה, והנה בו כלי זיין למלחמה, וכיון ששנים הללו יש בו, השלישית, שהיא מתנה, אין צורך עור לרדוף אחריה, לדעת אם יש בו, כי כיון שיש בו שנים, בודאי יש בו גם השלישי.

רסא) כד קריב לגבייהו וכו' : כשקרב אליהם, נתנו לו שלום ולא השיב להם, אמר ר' חייא, הרי אחד מאלו השלשה דברים הראוים להיות בו, אין בו, כי לא התקין עצמו למתנה, שבמתנה כלול שלום, והוא אינו משיב שלום. אמר ר' יוסי, אולי הוא עוסק בתפלתו, או מרחש תלמודו שלא ישכח אותו.

רסב) אולו כחדא וכו' : הלכו ביחד, ואותו אדם לא דבר עמהם. אחר כך

התחמקו

שכתוב את אוצרו הטוב את השמים, אוצרו אחד, והוא, את השמים. כלומר, כש' דנוקבא עולות ומלבישות ז' דבינה, נקראות ביחד את השמים, כי או הן אחת, אוצר אחד, וזסו'ה, שבעה ושבעה מוצקות, והן אחד. כמבואר.

רנט) ר' חייא ור' יוסי וכו' : ר"ח ור"י היו הולכים בדרך, בתוך כך, ראו אדם אחד שהיה בא, ומתעטף בעטוף מצוה, דהיינו בציצית, וכלי זיין קטורים תחתיו, אמר ר"ח, אדם זה, אחד משנים יש בו, או שהוא צדיק גמור, שגם בדרך מתעטף בטלית מצויצת, או הוא לרמות בני העולם, כי חגור כלי זיין, משמע שהוא לכסימ, ומתעטף בטלית מצויצת כדי לרמות בני העולם, ללכוד אותם ברשתו.

רס) א"ל ר' יוסי וכו' : אמר לו ר"י, הרי חסידים העליונים אמרו, הוי דן את כל האדם לכף זכות, והרי למדנו, אשר אדם היוצא לדרך, ומתירא מלסטים, יכוון לג' דברים, למתנה ולמלחמה ולתפלה. מאין לנו זה

(דפוסי דף ריד ע"ב) * דף ריה ע"א

חייא ורבי יוסי, ואשתדלו באורייתא. כיון דחמא ההוא ב"נ, דהווי משתדלי באורייתא, קריב א' לגבייהו, ויהיב לון שלם.
 רסג) אמר לון, רבותי, במה חשדתון לי, כד יהביתו לי שלם, ולא אתיבנא לכו, א"ל ר' יוסי, דילמא צלותא הוית אמר, או מרחיש ב בתלמודך. אמר לון, קב"ה ידין לכו לכף זכו.

רסד) אבל אימא לכו, יומא חד הוינא אזיל בארחא, אשכחנא חד ב"נ, ואקדימנא ליה שלם, וההוא גברא ב' הוה לסטים, וקם עלי, וצער לי, ואלמלא דאתתקפנא ביה אצטערנא. מההוא יומא נדרנא, דלא לאקדמא שלם, בר לב"נ זכאה, אלא איידענא ביה בקדמיתא, ד בגין דיכיל צערא לי, ויתתקף בי בחילא, בגין דאסיר לאקדמא שלם לב"נ חייבא, דכתיב " אין שלום אמר ה' לרשעים.
 רסה) וההיא שעתא דחמינא לכו, ויהביתו לי שלם, ולא אתיבנא לכו, חשידנא לכו, בגין דלא חמינא בכו מצוה דאתחזי לבר, והוינא כמו כן מהדר תלמודאי, אבל השתא דחמינא בכו, דאתון זכאין, הא ארחא מתתקנא י קדמי.
 רסו) פתח ואמר, ב' מזמור לאסף אך טוב לישראל אלהים לכרי לבב, ת"ח, קב"ה עבד ימינא, ועבד שמאלא, לאנהגא עלמא, חד אקרי טוב, וחד אקרי רע, ובתרין אלין אתכליל ב"נ, ואתקריב בכלא.
 רסז) וההוא רע דאיהו שמאלא, אתכלילו ביה י עמין עעכו"ם, ח ואתיהב בסטרא דלהון, בגין דאינון ערלי לבא, ט וערלי י בשרא, יא ולאחללא ביה. אבל יכ בישראל מה כתיב, אך טוב יכ לישראל.

מסורת הזהר

(א) לך רף א' צ"ב. (ב) תהלים ע"ג.

חלוני גרסאות א' לגביהון. ב תלמודך. ג לסטים הוה. ד ליג בגין. ה וההוא. ו קמא. ז מוסיף שאר עמין. ח ואתיהיב. ט ל"ג וערלי בשרא. י בשר. יא לאסתבא; ולאסתבא; ולאסתבא. יב לישראל; וישראל (אה"ל). יג מוסיף לישראל כתיב.

<p>מאמר</p> <p>התחמקו ר' חייא ור' יוסי, ועסקו בתורה. כיון שראה אותו אדם שהיו משתדלים בתורה, קרב אליהם. ונתן להם שלום. רסג) אמר לון וכו': אמר להם, רבותי, במה חשדתם אותי, כשנתתם לי שלום ולא השיבותי לכם. אמר לו ר' יוסי, חשכנו, אולי אמרת תפלה. או מרחש בתלמודך. אמר להם, הקב"ה ידין אתכם לכף זכות. רסד) אבל אימא וכו': אבל אומר לכם. יום אחד הייתי הולך בדרך, מצאתי אדם אחד, והקדמתי לו שלום, ואותו אדם היה שודד, וקם עלי וציער אותי, ולולא שנתגברתי עליו הייתי מצטער. מיום ההוא ואילך, נדרתי שלא להקדים שלום רק לאדם צדיק, ורק אם אני מכירו בחחילה שהוא צדיק, מסחד שהוא יכול לצער אותי, ויתגבר עלי בכח. ומשום שאסור להקדים שלום לאדם רשע, שכתוב, אין שלום אמר ה' לרשעים.</p>	<p>מאמר</p> <p>התחמקו ר' חייא ור' יוסי, ועסקו בתורה. כיון שראה אותו אדם שהיו משתדלים בתורה, קרב אליהם. ונתן להם שלום. רסג) אמר לון וכו': אמר להם, רבותי, במה חשדתם אותי, כשנתתם לי שלום ולא השיבותי לכם. אמר לו ר' יוסי, חשכנו, אולי אמרת תפלה. או מרחש בתלמודך. אמר להם, הקב"ה ידין אתכם לכף זכות. רסד) אבל אימא וכו': אבל אומר לכם. יום אחד הייתי הולך בדרך, מצאתי אדם אחד, והקדמתי לו שלום, ואותו אדם היה שודד, וקם עלי וציער אותי, ולולא שנתגברתי עליו הייתי מצטער. מיום ההוא ואילך, נדרתי שלא להקדים שלום רק לאדם צדיק, ורק אם אני מכירו בחחילה שהוא צדיק, מסחד שהוא יכול לצער אותי, ויתגבר עלי בכח. ומשום שאסור להקדים שלום לאדם רשע, שכתוב, אין שלום אמר ה' לרשעים.</p>
--	--

(דסויי דף ר"ה ע"א)

רסח) ואי תימא לכלהו, לאו, אלא לאינן דלא ה' אתחללי בהדי
ההוא רע, דכתיב לברי לבב, בגין דדא טוב, ודא רע, טוב לישראל
בלחודייהו, ורע לעמין עעכו"ם. אך טוב לישראל, בגין נ' לאדבקא ביה,
ובהאי נ' אתדבקו ישראל, ברזא עלאה, ברזא דמהימנותא, למהוי כלא חד.
אמר רבי יוסי זכאין אנן, דלא שבשנא בך, והא קב"ה שדרך לגבן.
רסט) אמר רבי יוסי, בגין דטוב הוא לישראל, ד' ישראל אית לון
חורקא בעלמא דין, ובעלמא דאתי למחמי עינא בעינא חיוזו ה' יקרא, ו' כמה
דכתיב, " כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

מסורת הזהר

(א) (ישעיה נ"ב) ח"ב נה : פא : קכו. רמ : ח"ג קל, קלו. ת"ז בהקדמה טו. ת"ו בהשמטות קמד.
חלופי גרסאות ה' אסחאבו. נ' לאתדבקא. נ' אתדבקן. ד' אלקים (אה"ל). ה' יקריה (אה"ל). ו' ליג כמה.

מאמר המלום וליוסף יולר — כטרם תכא שנת הרעב

וערלי בשר. אבל בישראל מה כתוב, אך טוב לישראל.

רסח) ואי תימא לכלהו וכו': ואם תאמר
לכולם הוא טוב. לא, אלא לאלו
שלא נתחללו עם הרע, שכתוב, לברי לבב.
משום שטוב הזה ורע הזה, הטוב הוא לישראל
בלבד, והרע הוא לעמים עעכו"ם בלבד. אך
טוב לישראל, כדי להדבק בו בהקב"ה. ובזה
נתדבקו ישראל בסוד העליון שהוא ז"א, בסוד
(דפו"י דף ר"ה ע"א)

רסט) אמר רבי יוסי וכו': אר"י, אשרנו שלא
טעינו בך. והרי הקב"ה שלח אותך
אלינו. אמר רבי יוסי, משום שהטוב הוא
לישראל, יש לישראל חלק בעולם הזה ובעולם
הבא, ולראות עין בעין מראה הכבוד. כמו
שכתוב, כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון. ברוך
ה' לעולם אמן ואמן.